

DOĞAL YAKLAŞIMDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Kadir Taştekin

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HAZİRAN, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(...) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Kadir
Soyadı : Taştekin
Bölümü : Fransız Dili Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Doğal Yaklaşımda Yabancı Dil Öğretimi
İngilizce Adı : Foreign Language with Natural Approach

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm bölümlerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın	Adı Soyadı:	Kadir Taştekin
	İmza :	

JÜRİ ONAY SAYFASI

Kadir Taştekin tarafından hazırlanan “Doğal Yaklaşımda Yabancı Dil Öğretimi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

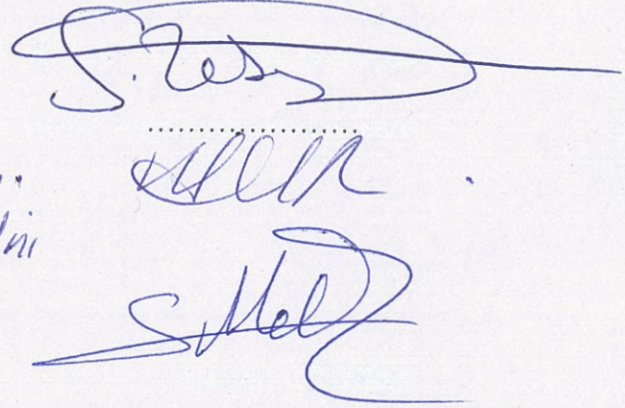
Danışman: Prof. Dr. Gül TEKAY BAYSAN

(Yabancı Diller Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

Üye: Prof. Dr. Ayten F. Z. Ankara Hacı Bayram Veli Üni

Üye: Doç. Dr. Tebek ALPAR
(Gazi Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 14.06.2019

Bu tezin Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Selma YEL

.....

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin her aşamasında yardım ve desteğini esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Sayın Prof. Dr. Gül TEKAY BAYSAN'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Zorlu ve yoğun geçen çalışmalarım sırasında bana yardımcı olan arkadaşlarım, Ayten GÖRGÜLÜ ve Ayla UZUNAY ŞAHİN'e, tez çalışmalarımı sürdürdüğüm zaman diliminde bana varlığı ve pozitif enerjisiyle destek olan sevgili eşim Dilek TAŞTEKİN'e teşekkür ederim.

Kadir TAŞTEKİN

DOĞAL YAKLAŞIMLA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Kadir TAŞTEKİN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HAZİRAN, 2019

ÖZ

Bu çalışma, Prof. Dr. Stephen Krashen ve Tracy Terrell'in Doğal Yaklaşım'la ilgili yazdıkları The Natural Approach adlı eseri ve Prof. Dr. Stephen Krashen'in Ankara Kara Harp Okulu ve İstanbul Kuleli Askeri Lisesinde verdiği seminer notlarını temel alan betimsel bir araştırmadır. Bu çalışma, dil öğretiminde mevcut olan Yaklaşım ve Metotların karşılaştırılması ve bu yaklaşımlardan biri olan; Doğal Yaklaşımın tanıtılmasını; ayrıca bir sorun haline gelen yabancı dil öğrenimine yeni bakış açısı kazandırabilecek hususlarda önerileri kapsamaktadır. İlk bölümde kısa bir giriş yapıldıktan sonra araştırmacının problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlıkları anlatılmıştır. İkinci bölümde, Doğal Yaklaşım ile ilgili yayınlanmış araştırmalara değinilmiştir. Üçüncü bölümde Dil ve Dilin Ortaya Çıkışı, Anadil, Çocuklarda Dil Gelişim Basamaklarının Kavramları, Dil ve İletişim, Dil ve Kültür, Bir Dili Bilmenin Önemi, Yabancı Dil Eğitimi Kavramı, Yabancı Dil Öğretiminde Dil ve Kültür, Tarihte

Yabancı Dil Öğretimi, Yabancı Dil Öğrenmedeki Güçlükler, Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni, Dil Edinimine İlişkin Başlıca Kuramlar ve Yöntemlere değinilmiştir. Dördüncü bölümde Doğal Yaklaşım ve Doğal Yaklaşımında Kullanılan Teknikler ayrıntılı bir biçimde işlenmiştir. Bölüm beşte alan taraması ve yapılan araştırma için uygulanan yöntem anlatılmaktadır. Sonuç bölümünde ise Doğal Yaklaşım ile yabancı dil öğrenimi arasında ilişkiye dair tartışma ve değerlendirmelere yer verilmiştir. 2015 yılında Fransa'nın Agen kentinde katıldığım bir Work-Shop çalışmasında hazırlanmış Doğal Yaklaşımında bir TPRS örneği (Fransızca-Türkçe), ve Kara Harp Okulunda Prof. Dr. Stephen Krashen tarafından 17 Mayıs 2011 tarihinde yapılan seminer çevirisi Ekler kısmında gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Doğal yaklaşım, Dil öğretim yöntemleri, TPR, TPRS.
Sayfa Adedi : 133+xiii
Danışman : Prof. Dr. Gül TEKAY BAYSAN

FOREIGN LANGUAGE TEACHING WITH NATURAL APPROACH

(Master Thesis)

Kadir TAŞTEKİN

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

JUNE, 2019

ABSTRACT

This is a descriptive study based on Professor Stephen Krashen and Tracy Terrell's The Natural Approach and the seminar notes given by Professor Stephen Krashen at the Military Academy in Ankara, and at Kuleli Military High School in Istanbul. This study is a comparison of the approaches and methods available in language teaching and introduction of the Natural Approach as one of these approaches, and it also includes suggestions on issues that may open new perspectives to foreign language learning which has become a problem. In the first chapter, after a brief introduction, the problem, purpose, importance, assumptions and limitations of the research are explained. In the second chapter, there is given a literature review on the Natural Approach. In the third chapter Language and Emergence of Language, Native Language, Concepts of Language Developmental Stages in Children, Language and Communication, Language and Culture, Teaching of Foreign Language in the History, Difficulties in Foreign Language Learning, Common European Framework of Reference for Languages, main theories and

approaches on language acquisition were discussed. In the fourth chapter the Natural Approach and the techniques applied in the Approach were discussed in detail. In the fifth chapter, the method was introduced. In the conclusion part, however, discussions on the relation between the Natural Approach and language acquisition and final remarks and evaluations were presented. A TPRS sample in a Natural Approach class (French-Turkish), which was prepared in 2015 in Agen, France and translation of seminar given on 17th May, 2011 by Professor Stephen Krashen were presented in the Appendix.

Key Words : Natural approach, Language teaching methods, TPR, TPRS.
Page Number : 133+xiii
Supervisor : Prof. Dr. Gül TEKAY BAYSAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
BÖLÜM II	7
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
BÖLÜM III	9
DİL KAVRAMI VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ.....	9
3.1. Dil Nedir?	9
3.1.1. Dilin Ortaya Çıkışı ve Dil Çalışmaları	10
3.1.2. Anadil Kavramı.....	11

3.1.2.1. Anadil Öğretiminin Yabancı Dil Öğrenmeye Etkisi	12
3.1.3. Çocuklarda Dil Gelişim Basamakları.....	12
3.1.3.1. Kritik Dönem Hipotezi.....	13
3.1.4. Dil ve İletişim İlişkisi.....	14
3.1.5. Dil ve Kültür İlişkisi.....	15
3.1.6. Dil Bilmenin Önemi	15
3.1.7. Yabancı Dil Eğitimi Kavramı	17
3.1.7.1. Yabancı Dil Öğretiminde Dil ve Kültür	17
3.1.8. Tarihte Yabancı Dil Öğretimi	18
3.1.8.1. Eskiçağda Yabancı Dil Öğretimi	18
3.1.8.1.1. Sümerlerde Yabancı Dil Öğretimi.....	18
3.1.8.1.2. Hintlilerde Yabancı Dil Öğretimi.....	18
3.1.8.1.3. Greklerde Yabancı Dil Öğretimi	19
3.1.8.1.4. Romalılarda Yabancı Dil Öğretimi	19
3.1.8.2. Ortaçağda Yabancı Dil Öğretimi	20
3.1.9. Yabancı Dil Öğrenmedeki Güçlükler.....	21
3.1.10. Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni	23
3.1.11. Çok Dillilik.....	24
3.1.12. Çok Kültürlülük.....	25
3.1.13. Yaşam Boyu Öğrenme ve Dil Öğrenimi.....	25
3.1.14. Dil Edimine İlişkin Başlıca Kuramlar ve Yöntemler	26
3.1.14.1. Davranışçı Kuram	26
3.1.14.2. Sosyal Etkileşim Kuramı	27
3.1.14.3. Bilişsel Dil Öğretim Yaklaşımı.....	27
3.1.15. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	29
3.1.15.1. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi.....	30
3.1.15.2. Direkt Yöntem/Dolaysız Yöntem	31
3.1.15.3. Dilsel-İşitsel Yöntem.....	32
3.1.15.4. Bilişsel Yöntem	32

3.1.15.5. Seçmeli Yöntem	33
3.1.15.6. Telkin Yöntemi	33
3.1.15.7. Sessizlik Yöntemi	34
3.1.15.8. İşitsel-Görsel Yöntem	34
3.1.15.9. İletişimsel Yaklaşım	35
3.1.15.10. Eylem Odaklı Yaklaşım	35
BÖLÜM IV	37
DOĞAL YAKLAŞIMDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ	37
4.1. Doğal Yaklaşım.....	37
4.1.1. Doğal Yaklaşımın Tarihçesi	37
4.1.2. Doğal Yaklaşımın Genel Prensipleri	38
4.1.2.1. Dil Edinim Cihazı	39
4.1.2.2. Anlaşılabilir Girdi.....	41
4.1.2.3. Edinme-Öğrenme Ayrımı Varsayımı	42
4.1.2.4. Monitör Teorisi.....	43
4.1.3. Doğal Yaklaşım ve Dilbilgisi	43
4.1.4. Doğal Yaklaşım ve Sınıf Yönetimi	44
4.1.5. TPR (Bütüncül Fiziksel Tepki)	45
4.1.5.1. TPR Örnekleri	47
4.1.6. TPRS (Okuma Ve Hikâye Anlatımına Dayalı Dilde Yeterlilik Kazanımı).....	48
4.1.6.1. TPRS Metodunun Uygulama İlkeleri.....	49
4.1.6.2. TPRS Yöntemi İle Dersin İşlenişi.....	52
4.1.6.2.1. Hikâyenin Oluşturulması.....	52
4.1.6.2.2. Soru Döngüsü	54
4.1.6.2.3. Dilbilgisi Anlatımı	56
4.1.6.2.4. Kelime Öğretimi	56
4.1.6.2.5. Anadil ve Çeviri Kullanımı	56
4.1.6.2.6. Değerlendirme	57

BÖLÜM V	59
YÖNTEM.....	59
5.1. Araştırmanın Modeli.....	59
5.2. Evren ve Örneklem	59
5.3. Veri Toplama Teknikleri	59
5.4. Toplanan Verilerin Analizi.....	60
BÖLÜM VI.....	61
SONUÇ	61
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	69

KISALTMALAR LİSTESİ

LAD : Language Acquisition Device/Dil Edinim Cihazı.

TEOG : Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi.

TPR : Total Physical Response /Bütüncül Fiziksel Tepki.

TPRS : Teaching Proficiency through Reading and Storytelling/Okuma ve Hikâye Anlatımına Dayalı Dilde Yeterlilik Kazanımı.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Geçmişten günümüze, yabancı dil öğretiminde birçok yöntem ve yaklaşım denenmiş; kuramcılar, başarı elde etmek için en etkin ve en uygulanabilir olanı bulmak yolunda sürekli bir çaba içinde olmuşlardır. Bu çalışmada ele alınan Doğal Yaklaşım Uygulaması, 1980’li yılların başında geliştirilmiş olup Krashen ve Terrell’in ikinci dil edinime ilişkin teorilerine dayanmaktadır. Krashen uygulamalı dilbilimi üzerine çalışmalar yaparken Terrell California’da yabancı dil olarak İspanyolca öğretmenliği yapmaktadır. Dil öğrenimi temelleri üzerine 1977 yılında çalışmaları olan Terrell’in bu çalışmaları daha sonraları dil öğretim yaklaşımlarına dönüşecektir. Terrell genel olarak ikinci dillerin öğreniminde doğal yolları kullanmanın etkinliğini, doğal yöntem henüz var olmadan önce de sıklıkla Krashen’den de aktarma yaparak vurgulamıştır. Terrell çalışmalarında yıllarca dil kursuna gittiği halde iletişimsel bir dil yeteneğine kavuşamayan öğrencilerin varlığını gözlemlemiştir. Bu şikâyetlerin öğrenciler, eğitimciler ve öğretmenler tarafından Türkiye’de de sıklıkla dile getirildiği görülmektedir. Terrell yapmış olduğu çalışmalarda dil kurslarının genel olarak iletişimsel beceriler yerine söz dizimsel kavramlara yöneldiğini, öğretimin bu şekilde sağlanmaya çalışıldığını, öğrencilerin gayretlerinin sorulara yönlendirildiğini ifade etmiştir. Dil öğreniminde akıcı olabilmek için dilde edinilen bilgi arttıkça sözlü ifadelerin de daha etkin olacağını, konuşmacının tıpkı bir

ekrana bakıp okurken olduğu kadar rahat olabileceğini, düzeltmeler yapabileceğini ifade etmiştir. Terrell, yabancı dil kurslarında üzerinde özellikle durulan dilbilgisi kuralları ne kadar iyi öğretilirse öğretilsin, bu ham bilgilerin hiçbir şekilde konuşmanın doğallığına katkı sağlayamayacağını savunmaktadır. Bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere Terrell ve Krashen yabancı dil öğretiminin temeli sayılan dilbilgisi öğretimine oldukça mesafeli davranarak, bu gibi dilbilgisi-çeviri yöntemlerine karşı olduklarını ifade etmektedirler. Yabancı dil öğretiminde dilbilgisi ile öğretimin yabancı dilde etkili olamayacağını, dil öğreniminde tamamen öğretilen hedef dilin kullanılması gerektiğini belirten Tracy Terrell ve Stephen Krashen'in bu fikirleri, 1983'te yayımlanarak *The Natural Approach* isimli bir kitap olarak piyasaya sürülmüştür. Terrell ve Krashen doğal yaklaşım yöntemi ile yabancı dil öğrenen kişilerin dil öğreniminde sadece sınıfla sınırlı kalmayarak sınıf dışındaki dünyayı da anlayabileceğini savunmaktadır. Yazarlar bu yaklaşımın temel düzeydeki kişilerin (*Débutant, A1 ve A2*) orta seviyeye (*Intermédiaire, B1 ve B2*) ulaşabilmeleri için gerekli olduğunu ifade etmektedir. Terrell ve Krashen'in üzerinde durduğu bu konular doğal yaklaşım prensibinin öneminin anlaşılabilmesi için önemli bilgiler içermektedir; çünkü doğal yaklaşım prensibi genel olarak temel seviyede bulunan (*A1-A2*) bireyler için ortaya konmuştur (Tunçel, 2014, s. 127-143).

1.1. Problem Durumu

Kişi birden fazla dil öğrendiğinde birden fazla insan olabileceğini belirten, Amerika çapında yayın yapan bir radyoda talk show sunuculuğu yapan ve ABD'de pek çok yabancı dil okulu bulunan, yabancı dil kulübünün kurucusu, yabancı dilbilgisi arttıkça insanların ufkunun genişlediğini ifade eden ve bu anlayışla da 25 dil konuşabildiğini, yaklaşık 50 yıldır yabancı diller üzerinde çalışmaları bulunan, her yıl konuşma grubuyla birlikte düzenli olarak New York'ta toplanan Berry Farber, dil ile ilgili düşüncelerinden

birini şöyle dile getirir: “Yalnızca bir dil bilen insanı nasıl ifade etmek gerekir?” Eğer bu soruya cevap verecek olursak, bir dil bilen insanın Amerikalı olduğunu söyleyebiliriz. Peki, neden bir Amerikalı sadece bir dil öğrenmekle yetinir? Yapılan çalışmalara göre Amerikalıların sadece bir dil ile sınırlı kalmasının başlıca iki nedeni vardır: Bu nedenlerden ilki başka bir dil öğrenmeye gereksinim duymadıklarını düşünmeleridir. İkincisi ise yabancı dil öğretme yöntemlerinin amacına ulaşamadığı görüşüdür. Yabancı dil okumalarına rağmen mezunlarının çoğunluğunun gerektiğinde bir adres soramamaları, sağlıklı iletişim sağlayamamalarının temel nedeni belirtilen psiko-sosyal yaklaşım tarzlarıdır. Bu etkenler dolayısıyla bireyler yabancı dil öğrenimini bir gereksinim olarak hissetmedikleri ve başarı için gerekli öğretme ve öğrenme yöntemlerini geliştirmemiş oldukları için başarıya ulaşamamaktadır (Yolcu, 2002, s. 2). Yabancı dilin önemi konusunda günümüzde herkes hemfikirdir ancak bunun nasıl öğrenileceği ve öğretileceği esas tartışma konusudur. Yabancı dil eğitimi sürecinde yönetici, öğretmen, öğrenci, öğretim ortamı gibi birçok değişken yer alır. Ancak dil öğreniminde en önemli etmen, kullanılan öğretim yaklaşımı ve metotlardır. Bu nedenle bu çalışmada, “Doğal Yaklaşımda Yabancı Dil Öğretimi” konusunu ele alarak aşağıdaki sorulara yanıt almaya çalışacağız:

- Doğal Yaklaşımına göre yabancı dil öğretimi nasıl gerçekleşmektedir?
- Doğal Yaklaşımda kullanılan teknikler nelerdir?

Bu problemlerden hareketle aşağıdaki alt problemlere cevap aranacaktır:

- a. Doğal Yaklaşımın ortaya çıkmasındaki felsefe nedir?
- b. Doğal Yaklaşım dil öğretiminde hangi strateji ve teknikleri kullanmaktadır?
- c. Doğal Yaklaşımı diğer yabancı dil yaklaşımlarından ayıran özellikler nelerdir?
- d. Doğal Yaklaşımda anadilin önemi nedir?

- e. Doğal Yaklaşımda dilbilgisi kullanımı nasıl gerçekleşmektedir?
- f. Doğal Yaklaşımın edinim ve öğrenmeye bakış açısı nedir?
- g. Doğal Yaklaşımın öğretim yöntemleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmamızdaki amaç, Yabancı Dil Öğretiminde Doğal Yaklaşımı kuramsal açıdan tanıtarak, yabancı dil öğreten kişi ve kurumların bu konudaki farkındalığını artırmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilim çevrelerinde yeniden gündeme gelen ve dil edinimindeki Doğal Yaklaşımla dil öğrenme konusunda, ülkemizde Fransız Dili Eğitimi alanında Türkçe veya Fransızca hiçbir tez çalışmasının yapılmamış olmasının, bu tezin önemini artırdığı kanısındayız.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Ülkemizde yabancı dil öğretiminde istenilen başarı sağlanamamaktadır. Nitekim uluslararası saygın eğitim kurumu *Education First* tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'nin, İngilizce öğrenme başarısında 44 ülke arasında, en başarılı ülkeler sıralamasında, Şili, Suudi Arabistan, Endonezya gibi ülkelere sonra, 43'üncü ülke olması bu gerçeği doğrulamaktadır (Koru, 2011, s. 22). Bu çalışmayla, Doğal Yaklaşımın Fransız Dili Eğitimi alanında akademik düzeyde tanıtılmasıyla, dil öğretiminde istenilen başarının sağlanması için yeni yollar açılacağını varsaymaktayız.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmamız, Doğal Yaklaşım üzerine yayımlanmış yapıtlar ve kuramsal olarak bu konuda yapılan araştırmalarla sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yüzyılımızın en önemli Amerikalı düşünürü ve dilbilimcisi Chomsky, *Syntactic Structures* (sözdizimsel yapılar) adlı yapıtında, kişilerin evrensel dil yetisiyle dünyaya geldiklerini söylemektedir. Bebeklerin ilk doğduğunda çıkardıkları sesler aynıdır. Bunu da Language Acquisition Device (LAD) adı verilen “Dil Edinim Cihazı” aracılığı ile başardığını öne sürer. Başka bir ifade ile insanın doğuştan getirdiği dil yetisi ile bunu başarabildiğini belirtir. Bu dil yetisi, dil kodlarını içeren zihinsel bir potansiyeli gösterir. Chomsky, cihazın devreye girmesi için çocuğun yeteri kadar dile maruz kalması gerektiğini söyler. Ayrıca, dilin bir “İskelet” olarak bu sistem içinde mevcut olduğunu, çocuğun içine doğduğu dilin renk ve desenlerini bu iskelete giydirdiğini söyler. Anadil ise bu iskeletin ilk elbisesidir ve onu şekillendirir. Chomsky, dil edinim cihazının belli bir yaşa kadar devrede olduğunu, ergenlik döneminden sonra işlevsiz hale geldiğini söyler. Noam Chomsky’in bu yapıtının, ele aldığımız doğal yaklaşım metoduyla doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu kitap, bizim için değerli bir başvuru kaynağıdır (Chomsky, 1957). Doğal yaklaşım ve dil edinim cihazıyla ilgilenen diğer bir düşünür ise, Noam Chomsky’nin öğrencisi olan Stephen Krashen’dir. Krashen, Noam Chomsky’nin ortaya koyduğu doğal yaklaşım düşüncesini kabul eden ve ondan etkilenen ve daha da geliştiren kişidir. Krashen, *The natural approach: language acquisition in the*

classroom (Doğal Yaklaşım: sınıfta dil edinimi) adlı yapıtında, dil edinim cihazı ve iskelet konularında tamamen Chomsky ile aynı fikirdedir. Ancak yetişkinlerin dil edinimi konusunda Chomsky'den farklı düşünmektedir. Chomsky, yetişkinlerin dil edinim cihazından yararlanamayacağını savunurken, Krashen, Dil edinim cihazının hayat boyu faal olduğunu savunur. Krashen'e göre, dil edinim cihazının faaliyete geçmesi için uygun ortamın oluşturulması yeterlidir. Bu anlamda Krashen yetişkinlerin dil öğrenimi konusunda Chomsky'den ayrılmaktadır (Krashen, Terrell, 1983). Ekler bölümünde bulunan ve tezimize birçok alıntısını koyduğumuz Prof.Dr. Stephen Krashen tarafından 17 Mayıs 2011 tarihinde Kara Harp Okulunda verilen seminerin Türkçe çevirisinden faydalanılmıştır. Doğal Yaklaşımla ilgili temel bilgiler ve diğer yaklaşımlarla olan farklılıkları, olumlu ve olumsuz yönleri bu yaklaşımın kurucularından olan, Stephen Krashen tarafından bizzat ifade edilmiş olup, birincil kaynaktan alıntı yapılarak tezde kullanılmıştır. Örneğin: Doğal yaklaşımın gramer konusuna bakış açısı, Stephen Krashen'in seminer notlarından da faydalanılarak hazırlanmıştır (Krashen, 2011, s. 46). Mustafa Gökçen tarafından yazılan, TEOG İngilizce başarısıyla ilişkili değişkenlerin Krashen'in dil edinimi kuramına göre incelenmesi konulu tezde Doğal Yaklaşım'ın önerilerinden biri olan "Anlaşılabilir Girdi" konusuyla bu tezde karşılaşmaktayız. Stephen Krashen'in "İkinci dil edinimi kuramı" bu bulgular doğrultusunda oluşturulan bir modeldir. Yapılan bu çalışmada yabancı dil öğretiminde kişi ne kadar çok hedef dile maruz kalırsa, öğrenmenin de aynı oranda arttığı gözlemlenmiştir. Gökçen, kişinin yabancı dilde girdi sayısını artırmasıyla öğrenme arasında doğrudan bir ilişki olduğunu anlatmaktadır. Sınıf ortamında ve sınıf dışında hedef dile maruz kalma süresinin artırılması başarı oranını yükselten çok önemli bir faktördür. Dolayısıyla yapılan bu araştırma, çalışma konumuzla paralellik göstermektedir (Gökçen, 2016).

BÖLÜM III

DİL KAVRAMI VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

3.1. Dil Nedir?

Dil nedir? Sorusuyla ilgili günümüze kadar birçok tanım yapılmıştır. Sav (2003, s. 1)’ın belirttiği üzere İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure’ün “*Bireyler arasında iletişim sağlayan bir kurallar ve göstergeler bütünüdür.*” şeklinde yaptığı tanımlama büyük bir kabul görmüştür. Bu tanımlamaya ek olarak; Ferdinand de Saussure, dilin toplumsal yönünü açıklarken “*Dil yetisinin toplumsal ürünü olan dil, bu yetinin bireylerce kullanılabilmesini sağlayan ve toplumca benimsenmiş olan uzlaşım sal bir düzendir.*” şeklinde bir tanımlama getirmiştir. Bir sonraki dilbilim kuşağının önemli temsilcisi ve işlevsel dilbilimci André Martinet’ye göre, “*Bir dil, insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçemlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle, anlam birimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracıdır*” (Dağabakan, 2006, s. 2). Her toplumun kendine özgü dil anlatım kalıpları bulunmaktadır. Dil, bu ortak seslerle, ortak davranış kalıplarından oluşur. Diller arasındaki bu ayrılıklar toplumları da birbirilerinden farklılaştırır. O toplumda yaşayan insanların ortak değeri olan dilin gelişmesi yüzlerce yıl gerektirir. Bir halkı diğer halklardan ayıran temel unsur o toplumda yaşayan insanların dilidir. Dilin doğru kullanılması toplumsal düzenin sağlanmasında da çok önemlidir. Günümüzden 2500 yıl

önce yaşamış Çinli bilge Konfüçyüs: “(...) Bir ülkenin yönetimini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç kuşkusuz dilini gözden geçirmek olurdu. Çünkü dil kusurlu ise, sözcükler düşünceyi iyi ifade edemez. Düşünce iyi ifade edilemezse, görevler ve hizmetler gereği gibi yapılamaz. Görev ve hizmetin gerektiği şekilde yapılamadığı yerlerde âdet, kural ve kültür bozulur. Âdet, kural ve kültür bozulursa adalet yanlış yollara sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir...” diyerek dilin toplum düzeni için ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır (Başçetinçelik, 2007, s. 1).

3.1.1. Dilin Ortaya Çıkışı ve Dil Çalışmaları

İlk insanların hangi dili konuştuğu bilinmemektedir. Bununla birlikte, bunun tespiti için birçok çalışma yapılmıştır. Konu ile ilgili olarak Doğan Aksan şu bilgileri vermektedir:

“ İ.Ö. 7. yüzyılda Mısır Hükümdarı Psammetik, yeni doğmuş iki çocuğu, yanlarında hiçbir söz söyletmeden büyüttürmüştü; iki yıl sonra çocukların ilk sözcüğü duyulmuştur: Bekos. Araştırılınca, bu sözcüğün Frigya dilinde ‘ekmek’ anlamına geldiği bulunmuştur. Buna benzer deneyler başkalarınca (Alman İmparatoru II. Fredrik (1194-1250), İskoç kralı IV. Jack) da yapılmıştır” (İlhan, 2007, s. 156). Görüldüğü üzere insanın merak duygusunun da bir sonucu olarak çok uzun yıllardır ilk dilin kullanımıyla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Ama ilk dilin hangisi olduğu ile ilgili kesin bilgi elde edilememiştir. Dilin ilk ortaya çıkışıyla ilgili birçok araştırmacı ve yazar çalışmalar yapmıştır. Bu araştırmacılardan biri de Prof. Dr. Özcan Başkan’dır. Başkan, ilk dil çalışmalarının dinin etkisi ve kişilerin toplum içinde etkili konuşmak ve felsefe yapmak amacıyla yapıldığını ortaya koymuştur. Greklerde ilk dil çalışmaları felsefe alanında başlamış olup daha sonra gramer çalışmaları yapılmıştır. Romalılar da dil konusunda Grekleri taklit etmişlerdir. Hintliler ve Araplardan kısaca bahsetmek gerekirse, kutsal veda metinlerinin dili olan

Sanskritçe hakkındaki temel eser, M.Ö. 300 yıllarında yaşamış olan Hintli gramerci Panini tarafından yazılmıştır. İslam'ın yayılmasıyla başlayan Arapça dil çalışmaları, Hintlilerin ve özellikle Greklerin etkisinde kalmıştır. Orta çağ boyunca Avrupa'daki dil çalışmaları yetersiz kalmış ve Latincenin etkisinden sıyrılamamıştır. Villa Dei'nin yeniçağ başlarında (1199) yazdığı gramer kitabı, rahip olmak isteyenlere Latince öğretmek amacıyla kaleme alınmış ve uzun seneler ders kitabı olarak okutulmuştur. Görüldüğü üzere birçok medeniyet dil alanında çalışmalarda bulunmuştur. Yapılan her çalışma bir önceki çalışmanın devamı niteliğindedir (Başkan, 1967, s. 8, 14, 16, 17).

3.1.2. Anadil Kavramı

Anadil, bebek ilk dil becerisini annesiyle olan ilk ilişkisiyle edindiği için bu kavramla adlandırılmıştır. Çocuk doğarken anadilini edinebilecek bir yeti ile dünyaya gelir. İlk edinim ağlamalarla başlar. Soluk alıp verme ve ses çıkarma buna eşlik eder. Her çocuğun değişik biçimde ağlamaları olabilir. Ebeveynler için bebeğin bu tepkisi acıkma, tuvalet isteği veya bir hastalık belirtisi olarak açıklanır. Bebek ilk aydan sonra ağlama davranışından diğer sistemlere geçer. Bebeğin dudak ve dili kullanmasıyla bu sistemler daha değişik özellikler kazanır. İkinci ayın sonunda “cılveleşme” türünden sesletimler ortaya çıkar. Daha sonra bebeğin yuvarlak ünlüleri kullanmasıyla agulama dönemine geçilir. Altıncı aya doğru, bebeğin çıkardığı sesler gittikçe ‘konuşmayı’ andırmakta, ünlü ve ünsüz bileşimleri ortaya çıkmakta, yetişkinlerinkine benzer sesler duyulmaktadır (Demircan, 1990, s. 14, 15).

Ağca'ya göre, çocuk ilk dil becerisini annesini taklit ederek kazanır ve uzun süre bununla iletişim kurar. Seslerin rastlantısal olduğu bu dönem bilinçsiz taklidin sonucudur. Kelimelerin ve konuşmaların doğru bir şekilde öğrenilmesi ancak zaman içerisinde gerçekleşir (Ağca, 2001, s. 37). Büyümesini ve olgunlaşmasını tamamlayan her çocuk, iki

yaşından itibaren içinde bulunduğu toplumdan edindiği dili akranlarıyla ve yetişkinlerle paylaşır (Özsoy, 1996, s. 217). Bu bağlamda kullandıkları dil dizgesi anadilidir. Tüm ülkelerin büyük önem verdiği anadil öğretiminin amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir (Tekin, 1980, s. 12).

3.1.2.1. Anadil Öğretiminin Yabancı Dil Öğrenmeye Etkisi

Anadil, kişinin yaşamı boyunca yaşadığı topluma göre biçimlenen ve beyindeki dil merkezinin olgunlaşması ve sosyokültürel etkileşimlerle gelişen, değişken bir göstergeler dizgesidir. Dilsel göstergelerin toplumsal hayatı değiştiren, kimlik oluşturan, değer taşıyan ve iletişim sağlayan birçok işlevi bulunmaktadır. Bir düşüncenin ifadesi için bir dile, ifade edilecek bir şey için de düşünceye gereksinim vardır. Dil ve düşünce iç içedir. Dil konuşulduğu toplumun ruhunu yansıtır; kendi ruhunun farkına varmayan, bir başkasının ruhunu, düşünce yapısını, yaşam biçimini de kavrayamaz. Bu kavramları birey kendi beyinde yapılandırabildiği ölçüde, çevreyi kavramaya, şekillendirmeyi başarabildiği ölçüde başka bir dili öğrenmeye başlar. Bundan hareketle anadili öğrenmenin ikinci bir dili iyi öğrenmenin ön koşulu olduğunu görmekteyiz (Çelebi, 2006, s. 19). Sonuç olarak yabancı dil öğreniminde temel ilke, dilin içselleştirilmesi, sistem ve kurallarının edinilmesidir. Dil, eğer kişi tarafından içselleştirilirse anadile yakın bir öğrenim gerçekleşmiş olur (Uçak, 2016, s. 77).

3.1.3. Çocuklarda Dil Gelişim Basamakları

Çocukların gelişiminde bireysel farklılıklar olsa da, tüm bebekler dil yetisine sahip şekilde doğar. Bebekler doğduklarında annelerinin sesiyle diğer sesleri ayırabilme kapasitesine sahiptir. Çocukların fiziksel ve dilsel gelişimlerinde belli bir sıra olmasına

rağmen, fiziksel ve dilsel gelişim bütün çocuklarda aynı değildir. Çocukta ortaya çıkan olumsuz durumla birlikte bu gelişim sırası bozulabilir. Bir çocuk ilk kelimeyi 9'uncu ayda söylerken, diğer biri 19'uncu ayda söyleyebilir. Bir çocuk karmaşık cümleleri 5 yaşında diğeri 3 yaşında kurabilir. Yukarıda değindiğimiz gibi tüm çocuklar belli bir donanımla dünyaya gelmiş olsa da bireysel farklılıklar öğrenme düzeyini ve gelişimini etkileyebilir. Dil gelişiminde farklılıklar olmasına rağmen bazı ortak noktalar da bulunmaktadır. Çocuğun içinde yaşadığı ortam, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi vb. sebepler gösterilebilir. Bu bağlamda, çocuktaki dil gelişimindeki ortak noktaları aşağıda değerlendirdik.

1- Bebekler dünyanın hangi köşesinde doğarsa doğsun, belli bir sürede evrensel birtakım sesler çıkarırlar.

2- Ortalama olarak çocuklar 2 ile 4 yaş arasında konuşmaya başlar.

Dil gelişimiyle ilgili araştırmalar dünyadaki tüm çocukların ilk dönemlerinde aynı sesleri çıkardıklarını göstermiştir. Araştırmalar, tüm çocukların aynı dil mantığıyla doğduklarını, çocukların büyümeleri ile birlikte dil konusunda farklılaşmalarının başladığını ve zaman içerisinde bulunduğu toplumun dil sistemini benimsediğini göstermektedir (İlhan, 2007, s. 156).

3.1.3.1. Kritik Dönem Hipotezi (Hypothèse de la période critique)

Biyolojik ve nörolojik alanda yapılan çalışmalar kritik dönem hipotezinin bilimsel bir gerçek olduğunu ortaya koymaktadır. Dil gelişiminde de bu hipotezin varlığı bilinmektedir. Krashen'e göre dil gelişiminde kritik dönem 2-5 yaşları arasındadır. Sağ ellerini kullananlarda beynin sol yarımküresi, sol ellerini kullananlarda beyinin sağ yarımküresi dil kullanma yetisinin denetimini ele alır. Eğer kişiler anadillerini ya da bir yabancı

dili ergenlik döneminde işlem gören odaklanma (latéralisation) tamamlanmadan öğrenmeye başarlarsa, bu dilleri hiç zorlanmadan öğrenirler. Böyle bir oluşumun temeli bütünüyle nöronların esneklik yapısına dayanmaktadır (Demirezen, 1990, s. 6).

3.1.4. Dil ve İletişim İlişkisi

İletişimin bölüşme anlamına gelen Latince (communis) kelimesinden geldiğini vurgulayan Demirel, dili de belli kurallar çerçevesinde herkes tarafından anlaşılabilen sesler bütünü olarak tanımlar. Demirel, iletişimi bir etkileşim süreci yani simgelerin paylaşılması süreci olarak tanımlamıştır (Demirel, 2000, s. 183). İletişimi çeşitli biçimlerde tanımlandığını belirten Sillars, özellikle anlaşılma, iletme, alma ve değiştirme özellikleriyle ilgili bir tanımlama yapmıştır (Sillars, 1995, s. 1). İletişimin en önemli araçlarından biri de dildir. İnsan doğuştan itibaren kendisiyle ve çevresiyle ilişki kurma isteği içerisinde. Bu nedendir ki iletişimin tarihi de dilin tarihi kadar eskidir. İnsanın kendisini özgür bir biçimde ifade etme isteği çağımızın en vazgeçilmez ihtiyaçlarından biridir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinde bulunan maddelerden biri de *“Kendini özgürce ifade etme hakkı”*’dır. *“Kendini özgürce ifade etme hakkı”* üç ana safhadan geçerek günümüze kadar gelmiştir. Birey ilk aşamada ihtiyacını, sadece kendisi ve en yakınındaki kişi için anlam taşıyan sesleri çıkararak giderirken, ikinci aşamada ise kendi dar çevresinde bilinen basit işaretleri kullanmaya başlar. Son aşamada ise ihtiyacını anlamlı söz ve işaretlere dönüştürür (Ağca, 2001, s. 9, 10). İnsanın diğer bir temel ihtiyacı olan konuşma da iletişimin en yaygın olanıdır. Bazı düşünce adamları konuşmanın insanın kimliğini ortaya koyan en önemli unsur olduğunu iddia etmişlerdir. Meşhur filozof Hannan: *“Konuş da kim olduğuna karar vereyim.”* diyerek bu gerçeği savunmuştur. Yine eski Romalı düşünür olan Quintilien *“Bir kişi şair doğar. Ancak o kişi eğitimle iyi bir konuşmacı olma özelliği kazanır”*’ der. Bu bağlamda konuşma dilini etkili

ve verimli kullanan insanların diğerk insanlar üzerinde ne derecede tesir ettiğinin tarihte sayısız örnekleri vardır. Bunlardan biri de, Gazi Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı'nda ortaya koyduğu sözlerin savaşın kazanılmasında yarattığı etkidir. Örneğin: “*Ordular İlk hedefiniz Akdeniz'dir*” sözü bunlardan biridir. Verdiğimiz bu örnekler söz dilinin önemini açıkça göstermektedir (Ağca, 2011, s. 9, 20).

3.1.5. Dil ve Kültür İlişkisi

Kültürü, toplumların tarihi süreci içerisinde ortaya koyduğu bilgi, birikim, örf-âdet vb. değerler bütünü olarak tanımlayabiliriz. William A. Haviland dil kültür ilişkisini ve dil kullanımını dili konuşanın sınıfı, cinsiyeti ve statüsü gibi sosyal değişkenlerin etkilediğini; insanın kendisine anlamlı gelenle ilişki kurduğunu ve bunun anlamlı mı anlamsız mı olduğunun belirleyicisinin de dil olduğunu belirtmektedir (Anadol, Abbasova, 2002, s. 133).

3.1.6. Dil Bilmenin Önemi

Günümüzde çok yaygın olarak kullanılan bir deyim hepimiz duymuşuzdur: “Bir dil bir insan, iki dil iki insan”. Bu deyimden hareketle insanların yeni bir dil öğrenebilmek için çok miktarda zaman ve para ayırdıkları bir dünyada yaşıyoruz (Ağca, 2000, s. 21, 22). Yeni bir dil öğrenebilmenin temel amacı, o dili konuşmaktır. O kişi karşısındaki kişiyi anlayıp cevap verebiliyorsa meselenin önemli bir bölümünü halletmiş demektir. Aynı toplumda yaşayan kişiler nasıl ki birbirleriyle aynı dili konuşarak iletişim kuruyorlarsa, hızlı bir şekilde küreselleşen dünyamızda diğerk toplumlarla da ilişki kurmak zorundayız. Başka bir deyişle, diğerk ülkelerle her alanda teknoloji paylaşımı, bilgi alışverişi, ekonomik sebeplerden dolayı iletişime geçmek için en az bir yabancı dili bilmek

zorundayız. Eski Çağ'da Roma İmparatorluğu döneminde Grekçe ve Latince, Orta Çağ'da Latince ve Arapça, Yeni Çağ'da Fransızca, bugün ise İngilizce en yaygın uluslararası dil olmakla birlikte; artık dış ilişkilerin yürütülmesi için birden çok ortak dil seçilmekte, uluslararası kurumlarda hangi dillerin kullanılacağı önceden saptanmaktadır. Örneğin Birleşmiş Milletler 'de İngilizce, Fransızca, Rusça, Çince, İspanyolca, Arapça; NATO'da, Avrupa Konseyi'nde İngilizce ve Fransızca kullanılmaktadır. Türkçeye yalnızca ikili dış ilişkilerimizde yer verilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin oluşturduğu hegomanik güç, günümüz dünyasında İngiliz dilinin önemini daha da artırmıştır. Bir dilin önem kazanması o ülkenin dünya üzerindeki ekonomik gücüne bağlıdır. İleriki dönemlerde Rusya'nın ve Çin'in ekonomik olarak daha da güçlenip Amerika ve İngiltere'nin yerini aldıklarında hiç kuşku olmasın ki Çince ve Rusça önem kazanacaktır. Buradan çıkaracağımız sonuç, ülke ekonomilerinin büyüklüğü o dillerin öneminin artmasında en büyük unsurdur. Günümüzde ekonomik ve teknolojik gelişmeler sonucunda, İngiliz dili neredeyse tüm ülkelerde kullanılan '*dünya dili*' haline gelmiştir. Bu nedenle ülkemizde de yabancı dil öğretimi de daha çok İngiliz dili öğretimi üzerinde yoğunlaşmıştır (Serengili, 2007, s. 65, 80). İngiliz dilinin, dünyadaki bu hegemonyasına rağmen Fransız dili ve kültürünün etkisi devam etmektedir. Fransız dili 54 ülkede ve toplamda 274 milyon insan tarafından konuşulmakta olup, dünyadaki 13 ülkede tek resmi dil, 17 ülkede ise birden fazla resmi dil statüsündedir. *Uluslararası Frankofoni Kuruluşuna (Organisation internationale de la Francophonie)* 88 devlet üyedir. Ayrıca, Fransız dili dünyadaki birçok resmi ve uluslararası kuruluşta temel diller arasında yer almaktadır. Örneğin: Birleşmiş milletler, NATO, Avrupa Konseyi vb. (Uluslararası Frankofoni Kuruluşu, 2001).

3.1.7. Yabancı Dil Eğitimi Kavramı

“Bir yabancı dili bilmeyen, kendi dilini de tam olarak bilemez.” Goethe

Dilbilim alanında yapılan çalışmalar yabancı dil kavramının ne zaman ortaya çıktığıyla ilgili net bir takvim ortaya koyamamışlardır. Yabancı dil kavramının ilk olarak 18’inci yüzyılda, yabancı dilin kurallarını saptayıp biçimlendirmekle başladığı bilinmektedir (Ekmekçi, 1983, s. 1). Osmanlı İmparatorluğu’nda yabancı dil ihtiyacı için çevirmenler kullanılmıştır. Örneğin Osmanlı Devleti İstanbul’da yaşayan Fenerli Rumlardan faydalanmış ve daha sonra bu ihtiyacı gidermek için, Türk çevirmenler Tercüme Odasında ve yurt dışı elçilik kâtipliklerinde yetiştirilmiştir (Demircan, 1990, s. 17). 17. yüzyılın başlarından itibaren Avrupalı Devletler, Türk dili ve kültürüne yoğun ilgi göstermişlerdir. Fransız Hükümeti Türk dili ve kültürüyle ilgili bu ihtiyacı karşılamak için 1669’da İstanbul merkezli *Doğu Dilleri Oğlanları okulunu* kurmuştur. Bu merkezin kurulmasıyla Türk dilinin yabancı dil olarak öğretilmesinin ilk adımı atılmıştır. Bu okulun en önemli özelliği küçük yaştaki Fransız uyruklu öğrencilere İstanbul’da Türk dili ve kültürünü öğretmektir. Bu öğrenciler ilerleyen yıllarda uluslararası ilişkilerde diplomat ve çevirmen olarak önemli görevler almış ve Osmanlı kültürü ile Avrupa kültürü arasında bir köprü vazifesi görmüştür (Ağıldere, 2010, s. 12).

3.1.7.1. Yabancı Dil Öğretiminde Dil ve Kültür

Dil kültür ilişkisini ortaya koymak için birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar göstermiştir ki dil en önemli iletişim aracıdır. Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz parçalardır. Yabancı dil öğrenmedeki amaç o dili konuşarak iletişim kurmaktır. İletişim kurmak için konuşulan yabancı dilin gramerini öğrenmek yeterli değildir. Aynı zamanda o dilin kültürünü de öğrenmek gerekmektedir. Dil, kültürün hem bir ögesi, hem de aktarıcısı ve yaratıcısıdır. Dildeki bir sözcük bile o toplumun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddi ve manevi kültürü üzerinde fikir

verebilir. Bir yabancı dil öğrenmenin temel şartı o dilin konuşan toplumun yaşam tarzını, atasözü, deyim gibi söz değerlerini, kısacası kültürünü bilmektir (Soyşekerci, 2013, s. 6).

3.1.8. Tarihte Yabancı Dil Öğretimi

3.1.8.1. Eskiçağda Yabancı Dil Öğretimi

Eski çağlarda yabancı dil öğreniminin iki şekilde yapıldığı ileri sürülmektedir: ilki o dili bilen kişiler tarafından, ikincisi ise o dilin konuşulduğu topluluk içinde bir süre yaşayarak. Bu süreçte gramer öğrenmenin örtük bir şekilde gerçekleştirildiğinden bahsedilir (Demircan, 1990, s. 141-143). Eskiçağda kullanılan gramer öğretimi ile tezimizin de konusunu oluşturan Doğal yaklaşımdaki gramer öğretiminde kullanılan *örtük öğrenme* kavramıyla paralellik göstermektedir.

3.1.8.1.1. Sümerlerde Yabancı Dil Öğretimi

Yazının keşfinden sonraki dönemde dil öğretimine ilişkin ilk belgeler Sümerlere aittir. M.Ö 5000-2000 yılları arasında Mezopotamya’da yaşamış olan Sümerler hece– yazıyı ilk kullanmış insan toplulukları arasındadır. Demircan, ‘Şuruppak tabletlerinden anlaşıldığına göre Sümer okulunda bir yandan çivi yazısı öğretilirken diğer yandan bunu destekleyici gramer bilgisi verildiğini’ ifade etmektedir (Demircan, 1990, s. 141).

3.1.8.1.2. Hintlilerde Yabancı Dil Öğretimi

Eski Hindistan’da dil çalışmalarının temelini dini çalışmalar oluşturmaktadır. Kutsal Veda metinlerinin anlaşılmasını, hatalı okunmaların düzeltilmesini ve metinlerin korunması amacıyla dil çalışmalarına önem verilmiştir. ‘İ.Ö. beşinci yüzyılda yaşadığı

anlaşılan ünlü Hint bilgini Panini, Sanskritle ilgili 4000 kadar kuralı ve söz varlığına ait yazıları bir araya getiren bir dil bilgisi kitabı bırakmıştır. İ.Ö. dördüncü yüzyılda yaşamış ve Nirutka adlı ünlü bir kitap yazmış olan Yaska ise köken bilgisi konusu üzerinde durmuş, sözcüklerle nesneler arasında ses açısından ilişki bulunup bulunmadığı sorununu da incelemiştir'' (Onan, 2012, s. 222). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere Hintlilerde de dil çalışmalarının çok eski dönemlerden itibaren geliştiği ama bu çalışmaların Avrupa dilciliği üzerinde bir etkisi olmadığı bilinmektedir.

3.1.8.1.3. Greklerde Yabancı Dil Öğretimi

Demircan, Greklerin kendileri dışındaki toplumları barbar gördüklerinden onların dillerini öğrenmeye çalışmadıklarını ve Grekçenin yabancı dil olarak öğretilmesiye, ilk olarak klasik dönem gramercileri tarafından başlatıldığını söylemektedir. (Demircan, 1990, s. 141-143). Grekler, ilk dil çalışmalarını Homer destanlarının dilinin zaman içerisinde değiştiğini gördükleri ve bu şiirlerin gelecek kuşaklara doğru bir şekilde aktarılabilmesini sağlamak için başlatmışlardır. İlk çalışmalar felsefe alanında başlamış olup daha sonra dilbilgisi çalışmaları takip etmiştir (Onan, 2012, s. 223).

3.1.8.1.4. Romalılarda Yabancı Dil Öğretimi

Romalı çocuklara iki dilde (Grekçe ve Latince) eğitim verildiğini ve bu eğitimde ise direkt yöntem kullanıldığını tarihçiler yazmaktadırlar. Çocuk küçük yaşta bir bakıcıya veya bir köleye teslim edilir. Çocuklar ilk dil eğitimini bu kişilerden almaktadır. Romalılardan günümüze kadar gelen yabancı dil kitapları incelendiğinde günümüzde hazırlanmış yabancı dil kitaplarıyla benzerlikler göstermektedir. Bu kitaplarda en başta Latince sözlük bulunmaktadır. Kelimeler önce ABC diziniyle, sonra tanrı, tanrıça, sebze, balık, kuş adları ve buna benzer kümelerle göre ikinci kez verilmektedirler. Sözlükten

sonra imparator Hadrian ile ilgili öyküler, Aesop masalları, mitoloji, Truva savaşı, günlük konuşma türünden metinler yer almaktadır (Demircan, 1990, s. 141-143). Romalılarda çocuğun bir bakıcıya teslim edilerek dili doğal ortamında öğrenmesi Doğal yaklaşım'la benzerlikler göstermektedir.

3.1.8.2. Ortaçağda Yabancı Dil Öğretimi

Zaman içerisinde Grekçe giderek önemini yitirirken Latince tüm Avrupa'da sosyal ve ekonomik hayatın dili oldu. Ortaçağda Latince birçok değişikliğe uğramasına rağmen aktif kullanılan ve öğrenilebilen bir dildi. O dönemde yükseköğretim dini kurumlarda veriliyordu. Okul öğretimi ve meslek seçiminde hem Grekçe hem de Latince çok önemli dillerdi ve çocukluktan itibaren öğretimine önem verilirdi. Arapça da Latince'nin gelişimine paralel bir yol izledi bu çağda. Ancak günlük iletişimde milli dillerin kullanılmaya başlamasıyla Arapça medreselerle sınırlı kaldı. İlerleyen dönemlerde mantık öğretimi önem kazanınca, dilbilgisi de ona göre biçim değiştirdi (Demircan, 1990, s. 141-143). Eski dönemde yabancı dil öğretim yöntemlerini incelediğimizde, tezimizin de konusu olan Doğal Yaklaşım ile çok büyük benzerlikler olduğu görülmektedir. Eski çağda gramer öğretiminin örtük bir şekilde yapıldığını, Romalılarda ise çocuğun bir bakıcıya veya köleye teslim edilmesi yöntemlerinin tezimizin konularıyla benzerlikler gösterdiğini görmekteyiz. Doğal Yaklaşımda gramer öğretimi çok alt düzeyde ve örtük bir şekilde yapılmaktadır. Sınıflarda konuşma dili olarak hedef dil tercih edilir. Çocuk hedef dile maruz bırakılarak çok sayıda anlamlı girdi alması sağlanır. Yeniçağdan günümüze kadar olan Yabancı Dil Öğretimi tarihçesi ise, Kuramlar ve Yöntemler başlığı altında ayrıntılı bir biçimde işlenmiştir.

3.1.9. Yabancı Dil Öğrenmedeki Güçlükler

Eski çağlardan günümüze kadar yüzlerce öğrenim yöntemi önerilmişse de gerçek anlamda ideal bir tanesi bulunamamıştır. Bunun nedeni ise öğretim yöntemi dışında başka öğelerin de bulunmasıdır. Yabancı dil öğretiminin yönetici, öğretmen ve politikacılar tarafından yeterince önemsenmemesi ve bu yüzden de yeterli kaynak ayrılmaması, okul yönetimlerinin yabancı dile yeterli desteği vermemeleri, yabancı dil öğretiminde üst yönetimden ve sistemden kaynaklanan temel sorunlardır.

Bunları; Yönetici, Öğretmen, Öğrenci, Öğretim ortamı olarak sınıflandırabiliriz.

Yönetici: Dil öğretiminde, birçok etken rol alır. Bunlardan biri de yöneticilerin yabancı dile karşı olan tutumlarıdır. Dil programının tasarım süreci, öğrencinin gereksinimleri göz önünde tutularak dil eğitim amaçları saptanır ve bu amaçlar doğrultusunda ders kitabı seçimine gidilir. Öğretmenlerin niteliğini de akıldan çıkarılmaması gerekir. Bu saydığımız tüm öğeleri bir araya getirip onlara bir uyum verecek şey yöneticilerdir. Başarı için yöneticinin okul bütününde orkestra şefi gibi olması gerekir.

Öğretmen: Yönetici için yaptığımız orkestra şefi tanımını öğretmen için de geçerlidir. Sınıfta olumlu bir öğretim ortamının yaratılması, birçok öğretim etkinliklerinin tasarlanıp başarıyla uygulanması, öğretim araç ve gereçlerinin etkili bir biçimde kullanılması, öğrencilerin gereksinim ve ilgilerinin göz önüne alınması ancak deneyimli ve iyi bir eğitim görmüş öğretmenin yardımı ile gerçekleşebilir.

Öğrenci: Her öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi (anlama, konuşma, okuma ve yazma yeteneği) aynı değildir. Bu nedenle öğrencilerin dil öğrenme süreleri farklılık gösterir. Sınıfta uygulanan tek düzey bir yöntem de her öğrenciye aynı öğrenme kolaylığı sağlamamaktadır. Her insan, çeşitli zekâ alanlarından her birini yeterli düzeyde geliştirebilir. Çoklu zekâ kuramına göre, kişilere yeteri kadar imkân ve eğitim

sağlandığında, gerçekte her bireyin zekâ alanlarının hepsini oldukça yüksek bir düzeyde geliştirebilme kabiliyetine sahip olduklarını ileri sürmektedir.

Öğrenim Ortamı: Öğretim metotları dışında öğretimin gerçekleştirilmesinde diğer bir öğe ise öğrenim ortamıdır.

Bu nedendir ki Dulay, Burt ve Krashen dil öğretiminde dil edinimini sağlayacak ortamın yaratılmasının önemini vurgulamışlardır. Sınıf içinde kullanılan öğretim yöntemi, ders araç ve gereçleri dil edinimi ortamı yaratılması için faydalıdır. Yabancı dil öğreniminde dil ortamı biçimsel olarak, dil edinimindeki ise doğal olarak adlandırılmaktadır. Biçimsel ortam için sınıf içi ders etkinlikleri diyebiliriz (Ekmekçi, 1983, s. 108, 109).

Demirel'e göre ise yabancı dil öğretiminde 10 temel ilke bulunmaktadır. Bunlar:

1. Dört dil becerisini geliştirme,
2. Etkinlikleri planlama,
3. Kolaydan zora, somuttan soyuta doğru öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçları kullanma,
5. Anadilde sınırlılık,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin günlük yaşamla bütünleştirme,
8. Etkin katılım,
9. Bireysel farklılığı dikkate alma,
10. Öğrencileri güdüleme,

Şeklinde sıralanmıştır. Bu maddelerin etkin bir şekilde kullanılmasıyla yabancı dilde yaşanan zorlukların azalacağını değerlendirmekteyiz (Can, Ertuğ, Canan, 2014, s. 44).

3.1.10. Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metni (Cadre européen commun de référence pour les langues)

Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni (*Cadre européen commun de référence pour les langues*), tüm alanlarda olduğu gibi ortak bir dil öğretimi sistemi yaratmak için ortaya konmuştur. Avrupa ülkelerinde öğretim programları, ders kitapları, sınavlar, öğretim yöntem ve teknikleri oluşturulurken faydalanılan ve rehber niteliği taşıyan, ortak bir başvuru metnidir. Ortak bir dil çerçevesi oluşturulurken ülkeler arası farklılıklar olması doğal bir durumdur. Örneğin, orta düzeyde Fransızca öğrenen bir kişiyi ele alalım. Onun dil düzeyinin “orta” olmasının ölçütü nedir? Onun “orta” düzeyi, tüm Avrupa ülkelerinde eşit anlamda mı değerlendirilmektedir? Bu noktada “Ortak Başvuru Metni” bu sorulara cevap verir niteliktedir (Köse, 2007, s. 108). Ortak Başvuru Metni günümüzde Avrupa Konseyi’ne üye 47 Avrupa ülkesinde ve Avrupa kıtası dışındaki ülkelerde kullanılmaktadır (COE, 2005). Avrupa Diller İçin Ortak Başvuru Metninde yer alan dil düzeyleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

C2 seviyesine ulaşmış bir birey, dinlediği ve okuduğu her şeyi zorlanmadan anlayabilir. Zor cümleler içerisindeki ayrıntıları hızlı ve akıcı bir şekilde yakalayıp ifade edebilir.

C1 düzeyinde kişi, karmaşık ve uzun bir konuyu anlayabilir, içerikle ilgili akıcı bir şekilde konuşabilir, sosyal ve akademik hayatında dili çok rahat bir şekilde kullanabilir.

B2 düzeyinde kişi somut ve soyut bir konuda metnin içeriğini anlayabilir, anladığı konunun artı ve eksilerini ifade edebilir. Konusuyla ilgili tartışmalara katılabilir.

B1 düzeyinde birey işte, okulda ve hobileri hakkında temel kavramları, yolculuk esnasında karşılaştığı problemleri ve durumları ifade edebilir. Örneğin: Bir olayı, bir deneyimi, bir rüyayı, bir dileği ifade edebilir.

A2 düzeyinde kişi temel ihtiyaçlarıyla ilgili konuları ve çevresiyle ilgili cümleleri basit bir biçimde ifade edebilir. Alışkanlıklarını ve ailevi konuları, direkt ve basit ifadelerle anlatabilir. Örneğin: kişisel ifadeler, alışveriş, iş vb.

A1 düzeyinde kişi kendisinin somut ihtiyaçlarını anlatabilir ve günlük ifadeleri anlayabilir. Kendisini ve başkasını tanıtabilir. Kendisinin oturduğu yer ve sahip olduğu ilişkilerle ilgili sorular sorabilir ve bu sorulara cevaplar verebilir (COE, 2005).

alışmamamızın amacı, Yabancı Dil ğretiminin geliştirilmesi olduğuna göre, bununla ilgili bazı kavramlardan söz etmenin uygun olacağı kanısındaız.

3.1.11. Çok Dillilik (Plurilinguisme)

Tek dillilik (monolinguisme) yalnızca bir dilin konuşulduğu ortamda büyüyen çocukların tek dilde iletişim kurma becerisini ifade eder. İki dillilik (bilinguisme) iki ayrı dilde iletişim kurabilme becerisine denir. Çok dillilik ise (plurilinguisme)  veya daha fazla dil konuşulan ortamlarda büyüyen çocukların bu dillerde iletişim kurma becerisine denir (Monomente, 2016). Günümüz dünyasında Avrupa Konseyinin dil öğrenme yaklaşımında birey bağlamında çok dillilik önemlidir. Birey bağlamındaki çok dillilik ile sosyal bağlamdaki çok dillilik birbirinden farklıdır. Sosyal bağlamda çok dillilik okul ya da eğitim kurumlarında öğrenciye sunulacak yabancı dilbilgisinin farklılaştırılması, öğrencinin birden fazla yabancı dil bilmeye yönlendirilmesidir. Birey, bu dilleri ayrı zihinsel bölümlerde tutmaz, ancak bu dillerin karşılıklı iletişim ve etkileşim içinde olmasını sağlayacak bir iletişim yeteneğine sahiptir. Birey, farklı durumlarda bir konuşmacıyla etkili iletişim kurabilmek için sahip olduğu yeteneğin farklı özelliklerini kullanabilecek esnekliğe sahiptir (Kır, 2011, s. 27). Toplumsal anlamda ise çok dillilik kavramında toplumların kendi kültür değerlerini koruması ve geliştirmesi, bireyler arası

hoşgörü, ırkçılığa karşı koymak ve anadillerini koruması başlıca nedenlerdir. Avrupa Konseyi Avrupa'daki küçük toplulukların dillerinin yok olmasına karşıda politikalar geliştirmektedir.

3.1.12. Çok Kültürlülük (Multicultural)

Çok kültürlülük ve çok kültürcülük kavramlarının dayandığı temel felsefe çokçuluk ya da çoğulculuk olarak bilinen felsefi görüşten esinlenmiştir. Kişi bağlamında çok dillilik, çok kültürlülük bağlamında görülmektedir. Dil, sadece kültürün önemli bir özelliği değil, aynı zamanda kültürel kanıtlara ulaşmanın da yoludur. Kısaca, kişinin kültürel yetisinde, çeşitli kültürel özellikler ayrı ayrı değil, karşılaştırılmış, etkileşmiş, zenginleşmiş, bütünleşmiş çok dillilik yetisi bileşenini oluşturur ve bu bileşen de diğer bileşenlerle etkileşim içindedir (Kır, 2011, s. 29).

3.1.13. Yaşam Boyu Öğrenme ve Dil Öğrenimi (Programme d'apprentissage tout au long de la vie)

Avrupa Konseyi, Lizbon'da aldığı kararlar çerçevesinde ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanmasının yolunun yaşam boyu öğrenmeden geçtiği ve üye ülkelerin yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirmeleri için ortak çalışma ve stratejiler geliştirmelerine yönelik kararlar almıştır. Konseyin belirttiği temel ilkeler arasında yabancı dil eğitimi de yer almaktadır. Yabancı dilleri öğrenmenin birçok insan için daha önemli bir hale geldiği ve kendine güven, kendi kendini yönlendirme gibi sosyal becerilerin bireylerden beklendiği vurgulanmıştır. Dil öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir etkinlik olduğunu, bireyi sadece okul ortamında değil; bireyi okul dışı etkinliklere yönlendirmenin kişide beceri ve özgüvenini geliştirmede çok önemli olduğu vurgulanmıştır (Kır, 2011, s. 30). Dil

öğretiminde birçok değişken vardır. Bu değişkenleri daha önceki bölümlerimizde inceledik. Bunları Yönetici, Öğretmen, Öğrenci, Öğretim ortamı olarak sınıflandırdık. Bunların dışında bir diğer değişken ise, öğretimde uyguladığımız kuramlar ve yöntemlerdir. Bu bölümümüzde kuram ve yöntemleri ayrıntılı bir biçimde ele alacağız.

3.1.14. Dil Edimine İlişkin Başlıca Kuramlar ve Yöntemler

3.1.14.1. Davranışçı Kuram

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği sorusuna yanıt arayan kuramlardan biri Davranışçı kuramdır. Davranışçı kuramda davranış: “Organizmada ölçülebilen, gözlenebilen hareketler” olarak tanımlanmaktadır. Bu kurama göre bazı davranışlar dışarıdan gözlenebilir ve ölçülebilir. İnsani davranış türlerinden olan bağırma, konuşma, ağlama türünden davranışlara açık davranış, gözlenemeyen, bireyin içyapısında bilişsel olarak meydana gelen davranış türüne örtük davranış denmektedir. Pekiştireçler davranışçı kuramın en önemli unsurlarından biridir. Bu kuramın savunucuları pekiştireçler yoluyla öğrenmenin gerçekleştiğini hatta davranışın unutulması ya da sönmesinin de buna bağlı olduğunu iddia ederler. Yukarıda bahsettiğimiz davranış türleri pekiştirme yoluyla kuvvetlendirilebilir, azaltılabilir hatta söndürülebilir. 20. yüzyılın başlarında Davranışçılık ekolü, kişilerin davranışlarının incelenmesinin zihinsel ve bilinçli davranışların incelenmesinden daha önemli olduğunu söylemişlerdir (Oflaz, 2015, s. 699).

3.1.14.2. Sosyal Etkileşim Kuramı

Davranışçı Yaklaşımın ileri boyutu olan sosyal etkileşim kuramının en önemli öğeleri “taklit” ve “model” almadır. Bu kuramda, dil öğreniminde sosyal ve kültürel ortamın çok etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bebekler ve çocuklar dili öğrenirken, davranış kazanırken büyük çoğunlukla ebeveynlerinin davranışlarını gözlemektedirler. Onları taklit edip model almaktadır. Bu etkileşim ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde ise daha dışa dönük olup, ebeveynlerin yerini akran grupları almaktadır.

3.1.14.3. Bilişsel Dil Öğretim Yaklaşımı

Yukarıda kısaca değindiğimiz kuramlardan ziyade, tezimizin ana konusunu ve temelini oluşturan doğal yaklaşım, bilişsel dil öğretimi yaklaşımı üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle bilişsel yaklaşım konusunu daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirmek istiyoruz. 1980'lere kadar şartlandırma yoluyla yapılan dil öğretimi, alanda ciddi sorunlara neden olmuştur. Chomsky'nin: “*Dil öğretimini mekanik hale getiriyor*” (Güneş, 2011, s. 129). şeklindeki sert eleştirileri davranışçı dil öğretim yaklaşımını çürütmede çok etkili olmuş ve öğrenmede yeni arayışlar ortaya çıkarmıştır. Bilişsel psikoloji araştırmalarının çalışmalarıyla, anadil ve ikinci dil öğreniminde bilişsel yaklaşım 1980'lerin sonlarına doğru uygulanmaya başlanmıştır. Davranışçı yaklaşım uyarıcı-tepki ekseninde öğrenmeyi açıklarken, bilişsel yaklaşımın savunucuları öğrenmeyi bellekler yoluyla açıklamaya çalışmakta ve insan beyninin çeşitli bölümleri olduğunu ileri sürmektedir. Bu yaklaşıma göre beynimizde (görsel, işitsel, sözel, simgesel, anlamsal, hızlı, yavaş) çeşitli bellekler vardır. Beynimize gelen bilgiler duyularımız aracılığıyla bu belleklere gelmekte belli bir sıraya göre işlenmektedir. Bilgi işleme sürecinde bütün bellekler bir uyum içinde çalışmakta ve öğrenilen bu bilgiler yavaş bellekte depolanmaktadır. Kısaca öğrenme ve bilgileri işleme süreci bilgisayarın çalışma prensibine benzemektedir. Dil öğretiminde de

benzer anlayış söz konusudur. Bilişsel dil yaklaşımında beynimizin dil edinmek için bilgisayar siteminde olduğu, programlandığı iddia edilir. Bu nedenle “*Dil, öğrenilmez edinilir*” görüşü hakimdir. Bu yaklaşımının en önemli kuramcısı Noam Chomsky’dır. Onu, Stephen Krashen izlemiştir. Chomsky’e göre dil edinme, insanlarda doğuştan getirdikleri dil edinim cihazıyla olmaktadır. Yani doğuştan bir yetenekle olmaktadır. İnsan beyninin belirli yerleri dil edinmekle yükümlüdür. Bu genetik yapı sayesinde çevrede kullanılan dil edinilir. Böylece konuşma ve anlama gerçekleşir. Çocuklar 12 aylıkken ilk kelimelerini söylerler, 18 aylıkken de ansızın dilbilgisi gelişir. Çocuklar dili öğrenirken önce cümle yapısını kavrar, ardından bunları farklı cümle yapılarına dönüştürerek yeni cümleler üretir. Cümle yapısını anlayan çocuk çok sayıda cümle üretebilir. Bu nedenle dil öğrenme, davranışçıların savunduğu gibi alışkanlık ve şartlanma yoluyla gerçekleşmez. Tam tersine dil öğrenme zihinsel ve üretime dayalı işlemleri içermektedir. Bu düşünceleri savunan Chomsky 1957 yılında yayınladığı “Cümle Dizisi Yapıları” adlı kitabında yapısalcı dilbilime karşı çıkmış ve üretimsel dilbilimini öne sürmüştür (Güneş, 2011, s. 130). Dilin üretici yapısını kavrayan, dili üretici bir sistem olarak ele alan, bireyin sonsuz sayıda cümle üretebileceğini vurgulayan Chomsky, dil öğrenme sürecinin üretici ve zihinsel işlemler yoluyla geliştiğini ifade eder. Chomsky’e göre dil öğrenimi, şartlanma ve alışkanlık yolu ile öğrenilmez; çocuklar dil öğrenmek için özel olarak programlanmıştır. Dil öğrenme süreci zihinsel gelişimle ilişkili değildir. Bununla birlikte Chomsky’nin iddialarının tersini savunan yapılandırıcı yaklaşımın temsilcisi Piaget’ye göre ise dil öğrenme süreci zihinsel gelişimle doğru orantılıdır. Krashen de Chomsky’dan sonra zihinsel dil öğretim metotlarına katkı sunmuştur. Bundan dolayı Chomsky ve Krashen’in yaklaşımları benzerdir. Doğan her bireyin yaradılıştan gelen bir dil edinme potansiyeline sahip olduğunu belirten Krashen’e göre, birey bir bilgisayar gibi anadil edinmek için programlanmıştır; fakat bu programlanma ikinci dili kapsamamaktadır. Bireyler ikinci dilleri çabaları ile

öğrenmektedir. İkinci dilin öğrenilmekte anadilin ise edinilmekte olduğunu vurgulayan Krashen'e göre öğrenme ve edinme kavramları oldukça farklıdır. Anadil sistematik olmayan bir biçimde, bilinçsiz ve dolaylı gelişir; dilin akıcılığından ve dil bilgilerinden faydalanır. Hâlbuki dil öğrenme aşaması ise zihin bilgileri ve üst düzey dile dayalı gelişir, doğrudan ve bilinçlidir. Özetle Krashen anadil ediniminin genetik bir donanım yolu ile doğrudan, bilinçsiz, zihinsel gelişimden ayrı gerçekleştiğini savunmaktadır (Güneş, 2011, s. 132, 133). Yukarıda öğretim yaklaşımlarını inceledik, şimdi ise yaklaşımın bir alt birimi olan yöntem konusunu ele alacağız.

3.1.15. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler

Yabancı dil öğretimi/öğrenimi süreci bir yolculuğa benzetilirse, yolculukta istenilen en önemli şey insanların ulaşmak istedikleri yere en hızlı ve en güvenli şekilde ulaşmalarıdır. İnsanların bindikleri araçlar (tren, uçak, otobüs vs.) yöntem olarak kabul edilebilir. Araçlar insanlar tarafından zaman, ücret, hız gibi özelliklerine göre tercih edilirler. Yabancı dil öğretimi yöntemlerinin tümü - aralarında teknik ve yöntem bilimsel bağlamda bazı farklar bulunsa da- insanlara hedef dili en kısa yoldan, en doğru ve etkili biçimde öğretmeyi amaçlamaktadır. Günümüze kadar olan sürece damgasını vuran çeşitli yöntemler, birbirine tepki ve bir önceki yöntemin teoride ve/veya pratikte var olan eksiklerini gidermek ve yabancı dil öğretimini bir adım daha ileriye taşımak temel amaçlarıyla ortaya çıkmışlardır. Belli başlı yöntemlerin kısaca değerlendirmelerine girmeden önce klasik üçlü terimimiz olan Yaklaşım, Yöntem ve Teknik kavramlarını daha iyi anlamamız gerekiyor (Tunçel, 2014, s. 128). Richards ve Rodgers eğitim-öğretim sürecini sırasıyla, yaklaşım, yöntem ve teknik şeklinde açıklamaktadır. Bir piramit gibi düşünecek olursak genelden özele doğru, yaklaşım, yöntem ve teknik olarak sıralamak mümkündür. Yaklaşım piramidin en geniş kenarında, yöntem orta kenarında,

teknik ise sivri ucunda yer almaktadır. Birbirleriyle sıkça karıştırılan Yaklaşım, Yöntem, Teknik kavramlarını, yabancı dil öğretim yöntemlerinden bahsetmeden önce açıklamak faydalı olacaktır.

Yaklaşım: Yaklaşım dilin doğasına ait dil kuramını ve dil öğrenme kuramını içerir. Dilin nasıl öğrenildiği sorusuna da cevap arar.

Yöntem: Seçilen yaklaşımı temel alan, kendi içinde tutarlılığı olan, dersin düzenlenişini ve işlenişini belli bir düzene oturtan, kullanılacak öğretim tekniklerini belirleyen genel bir yoldur. Yöntem hangi yaklaşımdan doğmuşsa, o yaklaşımın ilkelerini uygulamaya koyma yolu olarak da tanımlanabilir.

Teknik: Belirlenen yönteme dayalı olarak sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesinde ve sunulmasında kullanılan öğretme yoludur (Yıldız, Tepeli, 2015, s. 269). Aşağıda, yabancı dil öğretiminde kullanılan belli başlı yöntemler yer almaktadır.

3.1.15.1. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammaire-Méthode de traduction)

Çağdaş ve ulusal dillerin 16. yüzyıldan itibaren öğretim dili olarak kullanılmasıyla Latince bir iletişim aracı olmaktan çıkmıştır. 18. yüzyıl sonundan itibaren Latince dilbilgisi öğretiminin sonuna gelinmiş olup bu dilin kuralları artık ussal bir alıştırma dönüşmüştür (Demircan, 1990, s. 150). Bu yöntemin genel prensiplerini bir araya getiren kişi Karl Plötz'dür. Bu yöntemin dayandığı belli bir öğrenme kuramı yoktur. Daha çok akla dayalı çözümlemeler, kural öğrenme ve karşılaştırmalı çalışmalar üzerinde durur (Memiş, Erdem, 2013, s. 4). Bu yöntemdeki amaç, dilbilgisi kurallarını çeviri yoluyla öğrencilere okumayı, yabancı dildeki yazıları çevirmeyi, sonra ise dinleme ve konuşmayı öğretmektir. Dil, kurallar bütünü olarak ele alınarak, okunan metinler incelenmekte ve anadildeki metinlerle ilişkilendirilmektedir. Dilbilgisi kurallarının öğretiminde

tümevarım yöntemi kullanılmaktadır (Güneş, 2011, s. 134, 135). Çeviri yöntemin en çok tartışılan kısmı, konuşma ve dinleme becerisine gerektiği kadar yer vermemesidir. Bir dili edinmenin göstergesi, o dili dört temel beceriye uygun olarak kullanmaktır. Bir becerinin aksaması, o dilin tam olarak öğrenilmediğini gösterir. Bu metot yazma ve okuma becerisi için oldukça iyi bir yöntemdir. Ama konuşma ve dinleme becerisi için yetersizdir. Çeviri yönteminde anadil ile hedef dil birlikte kullanılır. Sözcük seçimi metinle sınırlıdır. Çeviri yöntemin öğretim dili, kişinin anadilidir (Uçak, 2016, s. 71).

3.1.15.2. Direkt Yöntem/Dolaysız Yöntem (Méthode directe)

Dolaysız yöntem 19. yüzyılda kullanılan dilbilgisi-çeviri yöntemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Yabancı dil ile hayat arasında doğrudan ilişki kurduğu ve anadile başvurulmadan dolaysız bir biçimde hedef dilin öğretimi yapıldığı için, bu yöntem direkt yöntem ya da dolaysız yöntem denilmiştir. 20. yüzyılın başında ortaya çıkmış, bu yüzyılın ilk yarısında çok geniş ölçüde kullanılmıştır (Demircan, 1990, s. 171). Direkt Yöntemin en önemli geliştiricileri arasında Sweet, Jepsen, Palmer, West ve Faucett olduğu bilinmektedir. Onlara göre dil önce kulakla işitilecek, dille pekiştirilecek ve okunarak yazılacaktır. Dolaysız yöntem ilk olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine ilişkin görüşleri ortaya atmıştır (Memiş, Erdem, 2013 s. 4).

Bu yöntemde derslerin işleniş bir diyalog, masal, fıkra ya da kısa bir hikâye ile başlar. Öğretmenin dersle ilgili jest ve mimikleriyle desteklenir. İlk zamanlarda sözlü öğretim yapılır. Sonrasında kitap çalışmalarına geçilir. Anadili kullanılmaz. Anadil kullanılmadığı için çeviri de yapılmaz. Tamamen hedef dil kullanılır (Uçak, 2016, s. 73).

3.1.15.3. Dilsel-İşitsel Yöntem (*Méthode audio-visuelle*)

İkinci Dünya Savaşında Amerikan üslerinin bulunduğu yerlerdeki Amerikalı askerlere çok hızlı bir şekilde bulundukları yerlerdeki yabancı dilleri öğretmek amacıyla ortaya atılan bir metottur. Bu yöntemde davranışçı psikologların ve yapısalcı dilbilimcilerin görüşlerinin önemli etkisi vardır. Dilsel-İşitsel yöntemde hedef beceriler “Dinleme” ve “Konuşma”dır. “Okuma” ve “Yazma” arka plandadır, dinleme ve konuşmaya öncelik tanınır. Bu yöntemle, kişilerin anadil kullanmaksızın hedef dil becerileri geliştirilir. En büyük davranışçılardan biri olan Skinner’in bu yöntemin ortaya çıkmasında etkisi bulunmaktadır. Davranışçı kuramda olduğu gibi öğrenme, doğru cevapların pekiştirilip uyarıcı-tepki bağının güçlenmesi sürecidir. Bu sebeple yabancı dil öğreniminde başlangıçta mekanik ve biçime dayalı etkinliklerin ve alıştırımların yapılması önemlidir. Sınıf içinde yeni kelimelere ihtiyaç duyulduğunda yeni kelimeler sunulmaktadır (Oflaz, 2015, s. 9).

3.1.15.4. Bilişsel Yöntem (*Méthode cognitive*)

Bu yaklaşım, bireylerin anadilini öğrenirken kazandıkları becerilerini, yabancı dil öğrenirken de kazandırmayı amaçlamaktadır. Buna göre, öğrenciler belirli cümle kalıpları öğrenmek yerine, daha önce karşılaşmadıkları bir duruma uygun cümleler üretebilecek bir sistemi öğrenmelidirler. Davranışçı kurama göre insan beyni doğuştan boş bir levhaya benzer. Etki-tepki, ödüllendirme aracılığıyla öğrenilenler bu levha üzerine işlenmektedir. Bu anlayışa göre öğrenme, organizmanın dışında bulunan güçlere dayanır. Bilişsel yöntem bunun tersini söylemektedir. Bilişselcilere göre öğrenme kişinin kendisi tarafından denetlenen zihinsel bir etkinliktir. Akıl, bilginin algılanması, işlenmesi ve saklanması en belirleyici öğedir. Bilişsel yaklaşımın öncülerinden biri de Ausubel’dir. Ausubel’e göre öğrenme ezbere dayalı öğrenme ve anlamlı öğrenme olmak üzere ikiye

ayrılır. Bilişsel öğrenmenin temelinde öğrenmenin anlamlı olması ve akıl süzgecinden geçmiş olması gerekir. Bilişsel kuramda, öğrenilecek şeylerin anlamlı olması gerekir. Bilişsel kurama göre beyin, bireyde daha önce bulunan bilgilerle yeni öğrendiği bilgileri ilişkilendirerek anlamlı birimlere dönüştürür. Ve bu bilgiler ileride kullanılmak üzere saklanır (Yorulmaz, 2009, s. 22, 23).

3.1.15.5. Seçmeli Yöntem (*Méthode éclectique*)

Uygulamadaki yöntemlerden amaca en uygun ve öğretimde en başarılı olan yönlerin seçilerek birbiriyle en verimli biçimde uyuşturulmasıyla elde edilen yönteme “seçmeci yöntem” denilmektedir (Demircan, 1990, s. 162). Bu yöntemde, ilk adım olarak öğrencinin öğrenme ihtiyaçları ve hazır bulunuşluğu saptanır ve çıkan sonuçlara göre öğretim programı yapılandırılır. Temel dil becerilerinin tamamı bir bütünsellik içinde ele alınır. Dilin öğretimi öğrencilerin ihtiyaçlarına göre anlamlı ve gerçek yaşama dönük olarak yapılır. Bu yöntemde çevirinin özel bir dil becerisi olduğu düşünülür ve başlangıç düzeyinde bu yöntem kullanılmaz. Bunun için çeviri uygulamaları dil öğretiminin ileri düzeylerinde kullanılır. Öğretim dili hedef dildir fakat gerektiği zamanlarda anadil de kullanılır (Aykaç, 2015, s. 9).

3.1.15.6. Telkin Yöntemi (*Méthode suggestopédie*)

Telkinsel öğrenme Bulgar Psikiyatr Georgi Lozanov tarafından 1960’lı yılların sonlarında oluşturulmaya başlanmıştır. Yabancı bir dilde öğrenilen kelime sayısının ölçülmesindeki kolaylık sebebiyle çalışmalarında yabancı dilde kelime öğretimi üzerinde durmuştur. Daha sonra matematik, tarih, edebiyat, fizik ve biyoloji öğretimi alanlarında

da geniş çalışmalarda bulunmuştur. Lozanov telkin yöntemini bilinçsiz algılama süreci olarak tanımlamıştır (Oflaz, 2015, s. 10).

3.1.15.7. Sessizlik Yöntemi (Méthode de silence)

“Sessiz Yol”, Caleb Gattegno’nun ortaya koyduğu bir yabancı dil öğretim yöntemidir. Bu yöntemde, öğretmenin söylediği bir sözün tekrarlanmasına ya da gösterilen görsel bir uyarıcıya tepki verilmesine en erken üç saniye geçtikten sonra izin verilmektedir. Bu yöntemle, yeni sözcükleri saran sessizlik onların en üst düzeyde ilgi çekmesini ve en iyi biçimde yapılandırılmasını sağlamakta; öğrencileri buna zorlamaktadır. Yeni öğrenilen bir bilgi, yirmi saniye kadar bellekte tutulabilir. Kısa süreli bellekten henüz silinmeden başka bir işitsel girdi olursa yeni bilgi, önceki bilginin işlenmesini engeller. Öyleyse aralıklar bırakırken buna uyulması zorunludur. Öğrencinin sessiz kaldığı süreler, onun yoğun ve akılsal etkinlikte bulunduğu aralıklar olarak yorumlanmaktadır; öğrenci dili nasıl öğreneceğini öğrenmektedir (Demircan, 1990, s. 208). İşitsel-Görsel Yöntem, İletişimsel Yaklaşım ve Eylem Odaklı Yaklaşım zamanlarının en yaygın ve en geçerli yöntemleri olarak isim yapmışlardır. Aşağıda bu yöntemleri ele alacağız.

3.1.15.8. İşitsel-Görsel Yöntem (Méthode audio-visuelle)

İşitsel-görsel yöntem, yabancı dil öğretiminde ses ile görüntünün eş zamanlı kılınmasıdır. Yapılan araştırmalar, bireyin görsel ve işitsel kavramları çok daha hızlı öğrendiğini saptamıştır. Bireylerin okuduklarının yüzde onunu, duyduklarının yüzde yirmisini, gördüklerinin yüzde otuzunu, hem görüp hem duyduklarının yüzde ellisini öğrendikleri saptanmıştır. Öğrenci duyduğu seslerden bir anlam çıkaramasa da, görüntüden faydalanarak o kavramı çok rahat bir şekilde öğrenebilir (Demircan, 1990, s. 1997).

Özellikle Fransızcanın yabancı dil olarak öğretilmesi alanında uzun süre kullanılan SGAV (Structuro Globale Audio-Visuel) yine işitsel-görsel bir yöntemdir.

3.1.15.9. İletişimsel Yaklaşım (*Approche communicative*)

Bu yaklaşım 1970’li yıllarda Fransa’da işitsel-sözel ve görsel-işitsel yöntemlere karşı olarak geliştirilmiştir. Bu yaklaşım için bir dili öğrenmek, davranışçılarının savundukları gibi tepki vermek ve alışkanlık oluşturmak değildir. Bilişselcilere göre dil öğrenme süreci, dışarıdan gelen uyarıcılara tepki verme şeklinde pasif bir süreç değil tam tersine bireyin zihninde gerçekleşen aktif bir süreçtir. Dil öğrenmek davranış değiştirmek yerine daha çok zihinsel süreçleri gerektirir. Bu işlemler bireyin öğrendiği çeşitli bilgileri zihninde işlemeye yönlendirir. Bu yaklaşıma göre dil bir iletişim aracıdır. İletişim kavramı bu yaklaşımın en önemli ve temel kavramıdır. Bu yaklaşımı eleştirenlere göre hazır kalıp cümleler öğrenci ve öğretmende bıkkınlık yaratmaktadır. Bazıları mekanik uygulamalardır ve somut hiç bir durumu kapsamamaktadır (Güneş, 2011, s. 134, 135).

3.1.15.10. Eylem Odaklı Yaklaşım (*Perspective actionnelle*)

Avrupa Konseyi’nin kabul ettiği ve yukarıda ele aldığımız Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM) bir süredir çağdaş yabancı dil öğretiminin temel metnidir. Bu metne uygun olarak ortaya çıkan yaklaşımda görülen eksikliklerden dolayı “Eylem Odaklı Yaklaşım” olarak adlandırılan yeni bir dil öğretimi ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşım güncel dil öğretim metodolojisi olarak uygulama alanı bulmuştur. Yabancı dil alanında ders kitapları, program ve seviye temelli sınavlar hazırlamada faydalanılmaktadır. Bu yaklaşım bireyi *sosyal aktör* olarak tanımlar. Bireyi bir görevi yerine getirmekle sorumlu olarak görüp, eylem odaklı bir sürece dâhil olduğunu ileri sürmektedir. Dilin her ortamda

aktif kullanımına yönelik bir bakış açısına sahiptir. Dili öğrenen kişinin yetenekleri iletişimle sınırlı değildir. Bu yöntem sosyal hayatla da ilgili aktiviteler sunmaktadır. Örneğin: araba kullanmak, yemek siparişi vermek, rezervasyon yapmak için bir oteli aramak gibi. Bu yöntemin temel prensiplerinden biride sınıfta öğrenilenleri sosyal hayat içinde kullanmaktır. Kısacası bu yöntem sosyal hayatla iç içedir. Puren, bu yaklaşımın sosyal kültürle ilişkili olduğunu, öğrenci ve öğretmen arasında sınıf ortamında sağlanacak uyumun, birbirilerini tanımalarının ve ortak değerler paylaşımlarının, bu yaklaşımın başarısı için gerekli olduğunu vurgulamıştır (Puren, 2010, s. 11).

Gelecek bölümde, çalışmamızın odağındaki Doğal Yaklaşım konusu ayrıntılı bir biçimde işlenecektir.

BÖLÜM IV

DOĞAL YAKLAŞIMDA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

4.1. Doğal Yaklaşım (Approche naturelle)

İnsanoğlu düşünen bir varlıktır. Ancak bu özelliği her zaman olumlu sonuçlar doğurmayabilir. Tonlarca ağırlığıyla bir fil su yüzeyinde kalırken, yetişkin bir insan suda paniklediğinde ve yüzmeye çalıştığında niçin boğulur? Hiç düşündünüz mü? İnsanoğlunun *bilinçli yüzme çabası* onu doğasından uzaklaştırmaktadır. Bir bebeği suya bıraktığımızda bebeğin su yüzeyinde kalması buna kanıt olarak gösterilebilir. Dili öğrenme sürecinde de yetişkin birey, bilinçli yüzme eyleminde yaptığı hatayı tekrarlayarak dil öğrenme sürecini zorlaştırmaktadır. İşte bunun temel nedeni yetişkinin bilinçli öğrenme davranışının kendisine engel olmasıdır. Doğal Yaklaşım'a göre, dili öğrenirken, doğuştan getirdiğimiz ve sonradan yok olmayan dil öğrenme kapasitemizin olduğunu bilmek esastır (Işık, 2005, s. 13).

4.1.1. Doğal Yaklaşımın Tarihçesi (Histoire de l'Approche naturelle)

Doğal Yaklaşım 1980'lerin başında Krashen ve Terrell'in ikinci dil edinimine ilişkin teorilerine dayanmaktadır. Terrell, California'da bir dersanede İspanyolca öğretmenliği yaparken, Krashen ise uygulamalı dilbilim üzerinde çalışmaktadır. Terrell 1977 yılında yayımlanan bir çalışmasında daha sonraları dil öğretimi yaklaşımına dönüşecek olan dil

edinimi teorilerini anlatmaktadır. Terrell, henüz Doğal Yöntemin adı konulmamışken, ikinci dil ediniminde doğal yolların daha fazla kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Terrell, uzun süre dil eğitimi görmüş kişilerin dil becerilerini kazanmasındaki yetersizlikleri bu çalışmada işlemiştir. Terrell, dil eğitiminde iletişimsel becerilere çok az yer verildiğinden, sözdizimsel kavramların öğretilmesinin kişilerin hedef dili konuşmalarını zorlaştırdığını belirtmektedir. Krashen'in dilbilgisi konusundaki görüşleri ile Terrell'in görüşleri benzerlik göstermektedir. Terrell, özellikle dilbilgisi öğretimine karşı mesafeli olduklarını açıkça belirtmektedir. Stephen Krashen ve Tracy Terrell, yabancı dil öğretiminde hedef dilin kullanılmasıyla yabancı dilin öğrenileceğini, dilbilgisi kullanımını en aza indirmek gerektiği ile ilgili düşüncelerini 1983 yılında *The Natural Approach* adı altında kitap haline getirmişlerdir (Tunçel, 2014, s. 2).

4.1.2. Doğal Yaklaşımın Genel Prensipleri (Principes de base de l'Approche naturelle)

Yabancı Dil Öğreniminde Temel Prensipler adlı kitabında Hasan Ellidokuzoğlu, Doğal yaklaşımla ilgili çok çarpıcı bir örnek vermiştir. Maddi durumları ve eğitim olanakları çok daha yüksek olan Avrupa ülkelerinde yaşayan insanlar mı yabancı dil öğrenme konusunda daha başarılıdır ya da bunun tam tersi, maddi durumları ve eğitim olanakları sınırlı olan Afrika ülkelerinde yaşayanlar mı? Bu cevaba şaşırabilirsiniz, fakat dilbilimciler olarak bu soruya vereceğimiz cevap çok açıktır: Afrikalılar yabancı dil öğrenme konusunda çok başarılıdır. Afrika'da bulunan bazı kabilelerde kabile içi evlenmek yasaktır ve bu yerlerde evlenmenin ön şartı eşin kabilesinin dilini öğrenmektir. Bu sistemle genç Afrikalı en etkili dil öğretim kursuna katılarak doğal ortamda yeni bir dil öğrenmektedir (Ellidokuzoğlu, 2013, s. 90). Krashen ve Terrell diğer geleneksel dil yaklaşımlarıyla, Doğal Yaklaşımın benzer birçok yönünün olduğunu belirtmişlerdir.

Doğal yaklaşımın diğer yaklaşımlardan etkilendiğini de yadsımamaktadırlar. Her bir yaklaşımın diğer bir yaklaşımın devamı olduğunu söylemektedirler. Ancak her yeni yaklaşım gibi Doğal Yaklaşım da kendine ait prensipler barındırmaktadır. Doğal Yaklaşımı diğer yaklaşımlardan ayıran temel özellik, gramer öğretiminin reddedilmesi ve sınıfta anadil yerine, hedef dilin kullanılmasıdır (Tunçel, 2014, s. 2). Her yaklaşım belli prensipler çerçevesinde ortaya konmaktadır. Bu prensipler o yaklaşımı diğer yaklaşımlardan ayıran en temel özelliklerdir. Yukarıda belirttiğimiz prensipler dışında ise Doğal yaklaşım aşağıda yer alan temeller üzerinde yükselmektedir.

4.1.2.1. Dil Edinim Cihazı (LAD–Language Acquisition Device- L’hypothèse du moniteur)

Her yaklaşımın temel bir enstrümanı vardır. Language Acquisition Device (LAD) adı verilen dil edinim cihazı insanın doğuştan getirdiği dil yetisidir. Doğal Yaklaşım da ise temel enstrüman Dil Edinim Cihazıdır. Doğal Yaklaşım kavramı ilk olarak 1977 yılında, “ *Natural Approach to the Acquisition and Learning of a Language*” başlıklı makalesinde Tracy Terrell tarafından ortaya atılmış ve yabancı dil eğitiminde yeni ufuklar açmıştır. Tracy’nin çalışmalarına Stephen Krashen’in katılmasıyla hızlanmış ve ikisi birlikte, 1983’te, “*The Natural Approach*” isimli eseri yayımlayarak Doğal Yaklaşımın felsefi ve pratik temellerini ortaya koymuşlardır (Ellidokuzoğlu, 2013, s. 92).

Krashen’e göre dil edinimi inanılmaz derecede kolay bir yolla gerçekleşir, anlaşılabilir girdiler almak suretiyle. Çok sayıda anlaşılabilir girdiye maruz kalan bir kişinin LAD’ı (Dil edinim cihazı), bu mesajlardaki gramer kurallarını ve kelimeleri farkına varmadan edinir. Sessiz dönem olarak adlandırılan kuluçka döneminde belli bir birikime ve hazır bulunuşluğa ulaşan kişi konuşmaya ve yazmaya başlar. Çocuklarda 1,5-2 yıl süren bu kuluçka dönemi, yetişkinlerde daha kısa sürelidir. Yetişkinlerdeki bu hızın temel nedeni

yetişkinlerin çocuklardan daha fazla mesaj alma ve anlama kapasitesine sahip olmasıdır. Dört temel beceriden ikisi olan dinleme ve okuma, LAD'ı harekete geçirmek açısından en önemli becerilerdir. Konuşma ve yazma çok sayıda dinleme ve okumanın doğal bir sonucu olarak kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Yani, dinleme ve okuma edinimin sebebi, yazma ve konuşma ise sonucu konumundadır. Bir örnekle konuya açıklık getirelim: Bir buzdağının su üstünde görünen kısmı su altındaki görünmeyen kısmından çok daha küçüktür. Kişi için konuşma ve yazma yeteneği su üstündeki küçük kısma karşılık gelirken, suyun altındaki kısım dinleme ve okuma becerisine karşılık gelir. Yani kişi ne kadar bolca okur ve dinler ise su üstündeki yetenekleri daha da geliştirmeye başlar. Doğal yaklaşıma göre, yapılan en büyük hatalardan biri de hazır olunmadığı halde kişilerin konuşmaya çalışmalarıdır. Bu tür hatalar kişilerin dil öğrenmedeki isteklerini kırmaktadır (Işık, 2008, s. 112). Dil öğrenilmez, edinilir. Bu insan doğasının olağan bir eylemidir. Dil mekanizması evrenseldir. Tüm insanlarda dil aynı şekilde gerçekleşir. Örneğin Afrika'daki bir kişi dilini hangi kurala göre öğrendiyse kutuplarda yaşayan bir Eskimo da aynı dil kuralı ve mantığıyla kendi dillerini öğrenmiştir. Afrika'da yaşayan kişi ile kutuplarda yaşayan Eskimo dilbilgisi kurallarıyla dili öğrenmediler. Bu dil öğrenme eylemini evrensel gramer kurallarıyla edindiler. Daha önce belirttiğimiz evrensel gramer kuralı çıplak bir vücutsa, kişilerin burada yaptığı şey o çıplak vücuda farkında olmadan kıyafet giydirmektir. Zira bir şeyi edindiğinizde onun varlığının farkında olmazsınız. Varlığı beyninizde bilinçaltı seviyesinde temsil edilir. Çocuklar, gençler, yetişkinler yaşlı insanlar dahi dil edinebilirler. Herkes yeni bir dil edinebilir. Beynimizdeki Dil Edinim Cihazı (Language Acquisition Device) asla çalışmayı durdurmaz, asla ölmez. Krashen'in bu görüşünü şöyle bir örnekle açıklayalım. Fransızca "j'aime ma mère" cümlesini kuran bir çocuğu düşünün. Bu cümleyi yapmak için asgari gramer bilgisi olarak, Fransız dilinde şimdiki zamanın nasıl çekildiğini ve Fransızcada cümle dizilişinin –Sujet(Je) + Verbe (aimer) + Objet (ma mère)– şeklinde olduğunu

bilmesi gerekir. Öyle ki bu çocuk hiçbir dilbilgisi kuralını bilmeden bu cümleyi yapabilmektedir. Demek ki dil edinim cihazı biz farkında olmadan çalışıp görevlerini yerine getiriyor. Bunu başka bir örnekte açıklarsak: Yarasalar sonarı içgüdüsel olarak kullanabiliyorlarsa, insan yavrusunun da dile has içgüdüsel bir cihazı kullanması şaşırtıcı olmasa gerek. Tıpkı nefes alıp vermek gibi... Nefes alıp vermek için her defasında bilinçli olarak kendimize komut vermeyiz; otomatik bir mekanizmayla bu sistem çalışır. Bu sistemin çalışma prensibi dünyada yaşayan tüm insanlar için aynı şekildedir. Dil edinim cihazı da, beynimizin içinde dil edinimi görevini üstlenmiş bir alandır ve bilinçaltında hep açık ve çalışır durumda bekler (Ellidokuzoğlu, 2013, s. 92).

4.1.2.2. Anlaşılabilir Girdi (Hypothèse de l'entrée compréhensible)

Anlaşılabilir Girdi Teorisinin temel kaynağı dil sınıflarıdır. Kişi dil edinimini sınıf ortamında gerçekleştirir. Bu varsayım “edinmeyi” ön planda tutar. Varsayıma göre istenilen düzeyde edinimin gerçekleşmesi için öğrencilerin çok sayıda anlaşılabilir mesaja maruz kalması gerekmektedir. Girdinin sunulmasında öğrencinin ihtiyaçları ve dil düzeyi dikkate alınmalıdır. Girdinin öğrenci tarafından algılanabilirliği önemlidir. Yeteri kadar algılanabilir girdi varsa edinim otomatik olarak sağlanacaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, radyoda her gün Çince haberler dinliyoruz. Bu çalışmamızı 2 ay boyunca sürdürüyoruz. Bu iki ayın sonunda tek bir kelime dahi öğrenemediğimizi göreceğiz. Bu duyduklarımız bir gürültüden ibaret olacaktır. Çünkü verilen mesajlar anlaşılabilir girdiye dönüşmemiştir. Bizim için Çince o seslerin hiçbir anlamı yoktur. Burada ulaşmak istediğimiz, verilen mesajların alıcı tarafından anlamlı ve anlaşılabilir olması gerekliliğidir (Yorulmaz, 2009, s. 11, 12).

4.1.2.3. Edinme-Öğrenme Ayrımı Varsayımı (*Hypothèse de l'acquisition via l'apprentissage*)

Edinim – Öğrenme arasındaki temel fark sürecin bilinçli yapıp yapılmadığı ile ilgilidir. Edinim, dilin bilinçaltını tanımlarken, öğrenme “bilinçli” ve “istenen” bir süreci ifade eder. Dil öğrenme, hedef dile ait bilinçli bilgilenme sürecidir. Kişi, dili belli bir amaç doğrultusunda kurallarıyla kavrar. Edinim sürecinde ise kişi, dile maruz kaldığı doğal ortamda dili “hissi” olarak edinir. Kuralları ve dil yapısını bu süreçte kendi zihinsel süreçlerine göre tamamlar (Uçak, 2016, s. 67). Krashen’e göre yabancı dilde öğrenmenin gerçekleşmesi için iki yol vardır: Edinme ve öğrenme. Öğrenme okul ortamında gerçekleşen bilinçli bir süreçtir. Öğrenmedeki amaç, dilbilgisi kurallarını bilinçli bir şekilde irdelemek ve bol miktarda alıştırma ve pratik yaparak öğrenme davranışını otomatik hale getirmektir. Yabancı dilin doğal bir şekilde kullanımı ancak “edinme” yoluyla olmaktadır. Edinme ise, kendine özgü bilinçaltı ve örtük bir süreçtir. Yabancı dil edinimiyle benzerlik gösteren tek süreç, anadil edinimidir. Edinme ve öğrenme arasında geçişkenlik bulunmamaktadır. Bilinçli bir şekilde öğrenilen bir şey bilinçaltına atılamamakta, yani edinme gerçekleşmemektedir (Işık, 2008, s. 5).

(...)“Edinme yalnızca öğrencilerin ikinci dildeki bildirileri anlamalarıyla gerçekleşir. Yazma ve konuşma için gerekli değildir. Öğrenme ise, dil ile ilgili kuralların bilinçli olarak öğrenilmesi demektir. Bilinçli kuralların dil kullanımında işlevi kısıtlıdır. Bu bilgiler ancak üretilen sözün denetimi ve düzeltilmesinde kullanılabilir. Yanlışları açıkça düzeltmenin ise edinmeye değil yalnızca öğrenmeye katkısı olur...”(Demircan, 1990, s. 245, 246). Birçok metodun temel ilkeleri arsında bulunan *Anında Düzeltme İlkesi*’ne Doğal Yaklaşım karşıdır. Anında düzeltmeyle edinimin değil, öğrenmenin gerçekleşeceğini ifade etmektedir.

4.1.2.4. Monitör Teorisi

Krashen monitör teorisinde önceki edinimlerin konuşma ve yazma becerilerine etki ettiğini belirtir. Monitör özellikle dilbilgisi testinde veya bir kompozisyon çalışmasında hızlı çalışır ve müdahale eder. Dil öğrenen kişilerde monitör çalıştıkça konuşmanın akıcılığı bozulur. Nedeni ise, dilbilgisi kurallarını düzeltmeye çalışmasıdır. Kısacası monitör, konuşma becerisinde olumsuz yazma becerisinde olumlu bir etkiye sahiptir (Krashen, Terrell, 1983, s. 59).

4.1.3. Doğal Yaklaşım ve Dilbilgisi

Doğal Yaklaşım dil öğretiminde dilbilgisinin rolünü yadsımaz. Dilbilgisinin dil öğretiminde kullanılması sınırlı olmalıdır. Burada ana hedef dilbilgisini öğretmek olmamalıdır. Sınıf içi etkinliklerde kişinin yaptığı yanlışlar anında düzeltilmemelidir. Dil öğrenimine yeni başlayan öğrenciler dilbilgisi kurallarında yanlışlar yapabilirler; onlardan kusursuz bir dilbilgisi kullanımı beklenmemelidir. Önemli olan mesajdır. Öğrenci iletişimsel becerilerini kullanarak vermek istediği mesajı verebiliyorsa, bu yeterlidir. Ancak bu ifadelerden Doğal Yaklaşımın öğrencilerden doğru bir dilbilgisi kullanımı beklemediği sonucu çıkarılması yanlış olur. Yaklaşım, bu şekilde dil edinimine devam eden öğrencilerin bir süre sonra daha doğru bir gramer yapısı kullanmaya başlayacaklarını savunmaktadır. Dilbilgisinden daha çok iletişime odaklanmak, daha fazla iletişim ve anlamlı girdi dil edinimini sağlayacaktır. Doğal Yaklaşım göre, dilbilgisini dersin merkezine alan yaklaşımlar için hazır bulunuşluğu üst seviyede olan kişiler için dilbilgisi faydalı olabilir. Ama sınıftaki kişilerin hazır bulunuşluk düzeyleri birbirinden farklı olacağı için dilbilgisi kurallarını eğitimin merkezine alan programlar tüm öğrencilerin dikkatini bir anda çekemeyebilir (Tunçel, 2014, s. 7). Prof. Dr. Stephen Krashen, Kara Harp Okulunda 17 Mayıs 2011 tarihinde, Doğal Yaklaşımı anlattığı

seminerinde, dilbilgisinin dil öğretimindeki rolünü örneklerle aktarmıştır. Krashen dilbilgisi ve dilbilgisi kurallarına bakış açısını aşağıda bulunan seminer notlarında da bir kez daha ifade etmektedir: Dilbilgisi çocuklar için bir şey ifade etmezken yetişkinler için öğrenme sürecinde çok şey ifade etmektedir. Noam Chomsky’e göre, “*Bunun temel nedenlerinden biri, dilbilimdir yani dilin bilimsel olarak incelenmesidir. Eğer bir şey dilde evrenselse, bu doğuştan gelmektedir. Bütün dillerde zamirler bulunmaktadır ve zamirler insan evrenidir*” demektedir (Chomsky, 2011).

4.1.4. Doğal Yaklaşım ve Sınıf Yönetimi

Doğal Yaklaşım, başlangıç düzeyindeki öğrencilere sorulacak soruların sınıfın bütününe sorulması temel kuraldır. Öğretmenler bireysel sorular sormaktan ve yine bireysel cevaplar beklemekten kaçınmalı; sorular tüm sınıfa hitaben sorulmalıdır. Sorulan soruları kişilerin elini kaldırmadan cevaplaması beklenir. Doğal Yaklaşım, öğretmenlerin hedef dili kullanmaları istenir, öğrencilerin ise anadil kullanmalarına izin verilir. Doğal yaklaşımda hedef kitle başlangıç düzeyi (A1-A2) öğrencileridir. Başlangıç düzeyde sınıfta sınırlı konular işlendiğinden öğrencilerin hata yapmaları sınırlı olacaktır. Bu yaklaşımda hatalar direkt olarak söylenmez, arkadaşlarının doğru cevaplarından kişinin hatasını görmesi istenir. Öğrencilerin yanlışları karşısında sadece evet ya da hayır denilmesi yeterli görülür. Doğal Yaklaşımın uygulandığı sınıf ortamında öğrencilerin yapabileceği yanlış ve bunların nasıl düzeltileceği konusunda aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

(1) Öğretmenin sorduğu “Qu’est-ce que c’est ça ?” sorusunu öğrenci “C’est un crayon.” şeklinde yanıtladıysa ve yanıtı yanlışsa, öğretmen bu tür bir yanlış karşısında hemen “Non, ce n’est pas un crayon, c’est une table” şeklinde düzeltmeler yapabilir.

(2) Öğrencinin yaptığı telaffuz hatalarında kısa cevaplardan kaçınılmalıdır. Örneğin; öğretmen “La femme _____ la télévision à la maison” der ve cümlenin tamamlanmasını bekler. Bu sırada izlemek eylemini yaparak veya resim ile gösterir. Öğrencinin yanıtı doğrudur “La femme regarde la télévision à la maison” Ancak evde sözcüğünün yanlış telaffuz edildiğini düşünelim. Öğretmen cümlenin öznesini değiştirerek şu şekilde ifade etmelidir: “Oui, C’est juste. Le vieil homme regarde la télévision à la maison”. Doğal Yaklaşım, sınıf ortamında düzeltmelerin yapılabileceğini söylemekle birlikte, her zaman gerekli olmadığını savunmaktadır. Sınıf ortamında öğrenci hata yaptığında öğretmen bu hatayı öğrenciye daha çok kazanım sağlayarak ve örneklerle konuyu açıklayarak sunmalarını tavsiye etmektedir (Tunçel, 2014, s. 10).

4.1.5. TPR (Bütüncül Fiziksel Tepki/Total Physical Response)

TPR James Asher tarafından geliştirilen bir dil öğretim metodudur. TPR, dil ve fiziksel hareketlerin koordinasyonunu esas alır. Bu metotta, öğretmen öğrencilere komut verir ve öğrenciler bu komutlara fiziksel olarak cevap verirler. Asher, anadillerini öğrenen çocukların davranışlarını gözlemlemeyerek Bütüncül Fiziksel Tepki yöntemini geliştirmiştir. Asher’a göre, öğrenciler hedef dili, anadillerini edindikleri gibi edinmektedir. Asher, gözlemleri sonucu üç hipotez ortaya koymuştur.

- a. Dil öğrenimi dinleme yoluyla gerçekleşir,
- b. Dil öğrenimi beynin sağ yarım küresinde oluşur,
- c. Stresten kaçınılmalıdır.

Bunları kullanarak Blaine Ray, derslerini, TPR ile işlemeye başlamış ve kısa zamanda, öğrencilerinin birçok kelimeyi edindiğini gözlemlemiştir. Ray, bu olayı kitabında ayrıntılı bir biçimde anlatmıştır:

‘Ray’ın eski öğrencilerinden biri Kosta Rika’da belli bir süre kalır. Geri dönüşünde ise Ray ile yaptıkları derslerin kendisine bir şey kazandırmadığını, sadece Ray’ın öğrettiği üç kelimeyi kullanabildiğini Ray’e söyler. Çünkü Ray bu öğrencisine geleneksel öğrenme metotlarını kullanarak ders işlemiştir. Ray Kosta Rika’dan dönen öğrencisini ders işlediği sınıfına davet eder. Ray sınıftaki diğer öğrencilerden, gelen kişiye emir cümleleri ile komutlar vermesini ister ve öğrenci bunları uygular. Ders bitiminde misafir öğrencinin dersle ilgili fikirleri olumludur. Çünkü Kosta Rika’da öğrendikleriyle sınıfta öğrendikleri arasında büyük bir fark oluşmuştur. Sınıftaki öğrencilerin daha çok İspanyolca öğrendiklerini ifade etmiştir’ (Tutkun, Erdoğan, İlhan, 2016, s. 20, 21). Öğrencilerin dil öğrenme düzeyleri artıkça derslerde yapılan aktiviteler yetersiz kalmıştır. Ray, bu aşamada, öğrencilerine çalışma kâğıtları dağıtır. Ama yine de derslerdeki verimliliği artıramaz. Vurgu, Bütüncül Fiziksel Tepki metodundan dilbilgisi öğretimine kaymıştır ve öğrencilerin çoğu dersten kopmaya başlamıştır. Ray bu sorununun çözümünü Doğal Yaklaşım ’da kullanılan anlaşılabilir girdi yoluyla olacağına karar verir. Bundan böyle derslerini doğal yaklaşım ile işler. Ray’e göre dilde akıcılık, dilin anlaşılabilir girdi yoluyla edinilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucunda, Doğal Yaklaşım, TPRS metoduna kuramsal temel oluşturmuştur. TPRS metodunda, anlaşılabilir girdi yoluyla dilin edinilebileceği kabul görmekte ve temelde akıcılığa önem verilmektedir.

Diğer taraftan, başlangıçta Ray, emir kipinden öyküleyici ve betimsel konuşma tarzına geçmek için ne yapılması gerektiği konusunda emin olmamakla birlikte, sonra fark eder ki emir cümlelerinden 3. tekil şahsa doğru giden değişim, ona hikâye anlatma yolunu açmıştır. Hikâyelerin öğrenciler tarafından canlandırılmasında, TPR metodunun önerdiği gibi, fiziksel unsurun etkin bir şekilde barındırıldığını fark etmiştir. Bu metot, Asher’ın bütüncül fiziksel tepki metodunun ve Krashen’in dil edinim stratejilerinin birleşimidir ve kelimeler eşliğinde dilbilgisi, okuma ve yazma öğretimini yapma imkânını sunmaktadır.

Bu teknik, yıllar içerisinde geliştirilmiştir (Tutkun, Erdoğan, İlhan, 2016, s. 21). Stephen Krashen tarafından Kara Harp Okulunda 17 Mayıs 2011 tarihinde verilen seminerin çevirisinde TPR ile ilgili aşağıdaki görüşü ifade etmiştir: ...*“İlk olarak 1960’lı ve 70’li yıllarda geliştirilen TPR’dır. Amerikalı araştırmacı tarafından geliştirilen bu yöntem ‘Bütüncül Fiziksel Tepki’ olarak adlandırılmaktadır. Öğretmen talimatlar verir ve öğrenciler bu talimatları yerine getirir. Zamanla talimatlar daha karmaşık hale gelir ve öğrenciler birbirlerinin ve öğretmenin hareketlerinden anlamlar çıkarır.”*

4.1.5.1. TPR Örnekleri

Diyebiliriz ki Doğal Yaklaşımı esas alan TPR ve TPRS teknikleri doğal yaklaşımla başarılı sonuçlar elde etmişlerdir. TPR tekniğiyle ilgili bazı örnekler aşağıdaki gibidir. Basit emirler (Asseyez-vous! Levez la main! Fermez votre livre!), vücut ve elbiselerin dahil edildiği emirler (mettez votre main gauche, mettez votre jambe droite sur votre jambe gauche! Montrez le pull bleu) ve sınıftaki nesneler ile taşınabilir nesnelerin de çok işe yaradığı görülmüştür (montrez le rouge avec le crayon, marchez vers le tableau, puis écrivez votre nom).

Öğrencilerin adlarını kullanma ve tarifler,

Örneğin;

Comment vous appelez-vous?

-Pierre.

Tout le monde, regardez Pierre. Pierre a les cheveux noirs et longs. (Bu esnada öğretmen saç, uzun ve siyah kavramlarının anlamını gösterebilmek için beden dilini kullanır).

Qui a les cheveux noirs et longs ?

Sınıf yanıtlar: Pierre.

Comment vous appelez-vous?

-Sylvie.

Regardez Sylvie. Est-ce que Sylvie a les cheveux longs? (Uzunluk ve kısalık zıtlığını göstermek için öğretmen el-kol hareketlerini kullanır.) Sınıf yanıtlar: Non.

Ses cheveux sont blonds?

Sınıf yanıtlar: Non.

Est- ce brun?

Sınıf yanıtlar: Non.

Pierre est un élève qui a les cheveux noirs et longs. Qui a les cheveux longs et blonds ?

Cevap: Sylvie.

C'est l'élève qui a les cheveux courts et bruns: Mark.

Bu etkinlik diğer fiziki özelliklerin (sadece olumlu olanlar) renklerini de katarak elbiselerin ve başka bazı özelliklerin tarif edilmesinin kullanımıyla devam ettirilebilir. Bu etkinlik sayesinde öğretmenler öğrencilerin isimlerini öğrenir. Sınıf ortamında konuşma aktiviteleri yapılırken konuşmaya ne zaman başlanacağına öğrenciler kendileri karar vermelidir. Doğal yaklaşımla yaptığı derslerde Terrell, temel eğitimde öğrencilerin konuşmaya birkaç ay içinde başladığını, orta öğretimdekilerin bir ay, üniversite düzeyindeki öğrencilerin ise ortalama dört beş saat sonra gönüllü olarak konuşmaya başladıklarını tespit etmiştir (İlhan, Tutkun, 2016, s. 290).

4.1.6. TPRS (Okuma Ve Hikâye Anlatımına Dayalı Dilde Yeterlilik Kazanımı/ Teaching Proficiency Through Reading And Storytelling)

TPRS metodunun temel amacı, öğrencilerin hedef dili doğru ve akıcı bir şekilde kullanabilmeleri için hedef dilde temel yapı ve kelime bilgisine sahip olmalarını

sağlamaktır. TPRS metodu ile işlenen dersler, “ders anlatımı, dilbilgisi alıştırmaları, kelime listelerini ezberleme alıştırmalarından uzaklaşmaktadır.” Buradaki kritik nokta, “*dil öğrenimi değil, dil edinimi*” amaçlanmaktadır (Tutkun, Erdoğan, İlhan, 2016, s. 2,3).

Blaine Ray tarafından 1990’lı yıllarda geliştirilen, yabancı dil öğretmek için, “Okuma ve hikâye anlatımına dayalı dilde yeterlilik kazanımı (TPRS)” yöntemine verilen isimdir. TPRS yöntemi hikâyelerde anlaşılabilir mesaj sayısının çok fazla olmasından dolayı, hikâyelerin kullanıldığı ve alıştırmaların yoğun olarak yer aldığı bir ikinci dil öğretim metodudur. Hikaye anlatımı ve okuma bu yöntemin kullandığı en temel aktivitelerdir. Bu yöntemde bireyden beklenen, dili seri bir şekilde konuşmasıdır. TPRS yöntemi, öğrenci sınıf ortamında ne kadar çok konuşabilir, kendini ifade edebilir ve hocanın ne dediğini anlayabilirse, o dilin edinildiğini kabul eder. Bu yöntemin iddiası şudur: Öğretmen tarafından sınıf ortamında verilen mesajın öğrenciler tarafından anlaşılabilirlik oranı ne kadar yüksekse, öğrencinin de öğrenme hızı ve dili edinme becerisi de o oranda yükselir. Bu yöntemde öğretmen konuyu, klasik dilbilgisi kurallarına odaklı olmadan anlatır. Dilbilgisi kurallarına bağlı olarak anlattığında ise dili bir bütün olarak aktarma sıkıntısı ortaya çıkar. Bu nedenle bu yöntem dili parçalara ayırarak öğretmek yerine bir bütün olarak değerlendirir. TPRS’in etkili bir şekilde uygulanmasında öğretmenin derste anlattığı hikâyenin ilgi çekici olması da çok önemlidir. Anlattığı konuyu tekrar etmesi de akıcılığın sağlanması ve dilin pekişmesi açısından gereklidir. TPRS metodu, öğretmenlerin dil öğretim şeklini alışlagelen yöntemlerden daha farklı bir boyuta taşımıştır (İlhan, Tutkun, 2016, s. 290).

4.1.6.1. TPRS Metodunun Uygulama İlkeleri

1- Bu yöntem bilinenin aksine öğrencinin hata yapmasına daha toleranslı yaklaşır. Öğretmen öğrencinin hatasını hemen düzeltmez, anında geribildirim yapmaz. Öğrencinin

söylediği yanlış yapı, öğretmen tarafından doğru bir şekilde söylenir. Öğrenci kendi ifadesindeki hatayı öğretmenin daha sonraki söyleminde kendisi bulur ve düzeltir.

2- Dersin ilk aşamalarında sessiz dönem olarak nitelendirilen bir süreç vardır. Bu dönemin süresi öğrencilerin performansına bağlı olarak değişse de öğrenciler aktif hale geçene kadar beklenir ve öğrenci konuşması için zorlanmaz. Aldığı anlaşılır girdiler yeterli düzeye ulaştığında öğrenci konuşmaya başlar.

3- Derslerde, dilbilgisi kuralları formül şeklinde öğretilmez. Yani, dilbilgisi öğretilir, ama kural bilgisi değil. Bunda amaç öğrencilerin kuralları öğrenmesi değil, önemli olan öğrencilerin dili doğru bir şekilde üretmeleridir.

TPRS metodunun üç temel dayanağı 1) Kavrama, 2) Tekrar ve 3) Dikkat Çekme'dir.

TPRS metodunda anlaşılır mesajı sunmak önemlidir. Bu mesaj öğrencilere, sınıf ortamında direkt olarak verilmelidir. TPRS metodunun temel amacı, öğrenilen dille ilgili temel yapı ve kelime bilgisini öğrencilere öğretmektir. Böylelikle öğrenciler, dili doğru ve akıcı bir şekilde kullanabileceklerdir. Bu bağlamda, TPRS metodunda, kavrama, tekrar ve dikkat çekme öğrenciler için önemli olan üç öğedir. Bu üç önemli öğeyi, TPRS derslerinde kullanmak için bazı teknikler ve kaçınılması gerekenler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1- Kavrama: TPRS'te hedef, derslerin anlaşılır olmasıdır. Bunun için kullanılan teknikler şunlardır:

- Sınıfta, öğrencilerin kolayca bilebilecekleri kelimeler kullanılmalıdır. Şayet bilinmesi zor bir kelime kullanılıyorsa, bu kelime tahtaya anadildeki anlamı ile birlikte yazılır.
- Mesajların anlaşılabilir olması için öğretmenin konuşma hızına dikkat etmelidir.
- Öğrenciye verilecek yeni bir girdi ise bu girdi sınırlı bir şekilde verilmeli, verilmeden önce açıklanmalıdır.

- Sınıftaki öğrencilerin verilen girdiyi anlayıp anlamadıkları kontrol edilmelidir.
- Öğrencilerden cümle ve kelimeleri sözlü olarak çevirmeleri istenir.
- Anlamakta zorlandıkları yapı hakkında açıklamada bulunulur.
- Gerektiğinde zaman kaybını önlemek için anadile başvurulur. Burada gramer terminolojisi kullanılmadan sadece onun ne anlama geldiği bilgisi verilir.
- Dersin akış hızı sürekli kontrol edilir.
- Hatalar, sözlü olarak hemen düzeltilmez. Öğrencilere, eksik olan nokta ile ilgili daha fazla tekrar sunulur.

2- *Tekrar*: TPRS metodunda sözlü tekrarda en çok yararlanılan teknikler şunlardır:

- Öğretmenin hikâye anlatması yerine, öğrencilerden hikâye oluşturmaları istenir. Böylelikle öğrenci, hikâye oluşturma sürecine dâhil edilmiş olur. Hikâye oluşturulurken içerik öğretmenin kontrolündedir. Öğrenci de hikâyeye bir bölüm ekleyebilir ama bunun son kararı öğretmene aittir.
- Hikâyede soru döngüsü denilen bölüm yer alır. Bu bölümde Örneğin; evet/hayır, ya... ya da, ve... gibi soru içeren kelimelerle oluşturulan soru çeşitleri kullanılır.
- Öğrenci derste ne kadar çok tekrar yapar ve onları yapılandırırorsa verilen materyal onun için o kadar anlamlı olur.
- Hikâye yazımında içeriğe farklı mekân ve karakterler eklenerek öğrencinin dikkati çekilir. Bu sayede aynı konu, daha farklı ve kalıcı izli bir etki ile anlatılarak anlaşılabilir girdinin pekişmesi sağlanır.

3-*Dikkat Çekme*: TPRS derslerinde, öğrencilerin dikkatini çekmek için aşağıda verilen uygulamalar yapılır.

- TPRS’de ders kuralları belirlenir ve sınıfa asılır.

- Hikâye yaratılırken öğrencilerin fikirleri alınır.
- Hikâye karakterleri öğrencilerden seçilir.
- Öğrencilerin katılımı ile hikâye canlandırılır. 2015 yılında, Fransa'nın Agen şehrinde katıldığımız TPRS Metoduyla Yabancı Dil Öğretimi kursunda hocanın bizler üzerinde uyguladığı hikâyede kurs arkadaşlarımızla birlikte rol aldık. Bu yöntemin kalıcı izli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin kendi hayatlarına dair sorular sorularak hikâyeye dahil edilebilir.
- Öğrencilerin hikâyeye dahil edilmesiyle birlikte konunun aslında kendilerinden çok da uzak ve zor olmadığı vurgulanır.
- Öğrencilerin dersi dinleyip dinlemedikleri kontrol edilir. Hikâye öğrencilerin ilgisini çekmemişse ufak değişiklikler yapılarak sınıf uyanık tutulmaya çalışılır (Tutkun, Erdoğan, İlhan, 2016. s. 23-25).

4.1.6.2. TPRS Yöntemi İle Dersin İşlenişi

4.1.6.2.1. Hikâyenin Oluşturulması

TPRS yöntemi üç temel ilkedен oluşmaktadır: Yapı ya da kelimelerin sunumu, bu yapı ya da kelimeleri kullanarak bir hikâyenin oluşturulması ve okuma. Buradaki en önemli unsurlar ise anlaşılabilir mesaj, derse katılım ve tekrardır. Hikâye oluşturma TPRS yönteminin en önemli unsurudur. Hikâye oluşturmak için üç temel safha vardır:

1- İlk safhada, öncelikle içerik oluşturulur. Çeviri yöntemi kullanılarak içerik açık hale getirilir. Çevirisi yapılan sözcük ve yapının anadildeki karşılığı tahtaya yazılır. Çeviri dışında resimlerden ve beden dilinden de faydalanılır.

Bu çalışma öğrencilerin hedef dilde hızlı ilerlemelerini sağlar. İçerik oluşturma aşamasında, dersin başında sunulanların etkin olabilmesi için yapılması gerekenler şunlardır:

a- Hikâyeye başlanmadan önce, öğretmen öğrenilecek kelimeleri beden dili ile öğrencilere öğretir.

b- TPRS'de öğretmen öğrencilerle hikâyeyi oluşturmaya başlar. Hikâyede oluşturulan kelimelerin sırası geldiğinde o kelimenin anadildeki karşılığını söyler ve onu anlatacak bir işaret dili kullanır. Hikâye içerisinde aynı kelime kullanılacaksa, öğretmen anadildeki karşılığını söylemek yerine beden dili kullanır. Fakat o kelimeyi anlamayan öğrenciler için kelimenin anadildeki karşılığını söyler. Hikâyede içerik oluşturulurken öğrencilerin bildiği kelimelerden hareket edilmelidir. Derste oluşturulan bu kelimelerden öğrencilere kişisel sorular sorulur ve elde edilen öğrenci bilgileri hikâyede kullanılır. Buradaki amaç öğrencilerin sınıf çalışmalarına katılımlarını sağlamaktır.

2- İkinci aşama hikâyenin oluşturulmasıdır. Öğretmen hikâyeyi oluşturacak cümleleri söylemeye başlar. Öğrencilerin bu oluşturulan cümlelere olumlu veya olumsuz cevaplar vermesi istenir. Şayet sınıfımız Fransızca sınıfı ise: *Bravo, Magnifique, Bien, Ah Non, Horrible, Impossible, Malheureusement* gibi. Bu ifadeler sınıfta herkesin görebileceği bir yere asılabilir. Buradaki amaç öğrencileri hikâyenin içerisine katmaktır.

Soru tiplerimiz (*Qui, Quand, Pourquoi, Où, Y a t-il, Est-ce que, Que-est-ce que, gibi*) anadildeki çevirisi ile birlikte sınıfta herkesin görebileceği bir yerde bulunmalıdır.

Örneğin:

Que: Ne

Où: Nerede

Quand: Ne zaman

Pourquoi: Niçin

Qui: Kim

4.1.6.2.2. Soru Döngüsü

TPRS yönteminin temel bir becerisi tekrardır. TPRS yöntemi tekrarlayan sorular sorar. Çünkü bu metodun dili pratik etme yöntemi budur. Biliyoruz ki hiç kimse bir ya da iki tekrarla öğrenmez. Yoğun tekrarlarla öğrenme gerçekleşir. Burada amaç, yeni kelime ve yapı ile ilgili yeterli miktarda tekrar sağlanarak bu yapı ve kelimelerin edinilmesidir. Soru döngüsü sayesinde, hikâye ile ilgili bir cümle oluşturulurken tekrarlayan sorular sorularak bu cümlelerin tekrar tekrar ifade edilmesi sağlanır. Soru döngüsünde, hikâyede oluşturulan son kısımlarla ve daha önce oluşturulan kısımlarla ilgili sorular sorularak, öğrenmenin kalıcı hale gelerek uzun süreli bellekte depolanması sağlanır.

Soru döngüsü şu aşamaları izler:

- Bir cümle kurulur.
- Evet, cevabının verileceği bir soru sorulur.
- Ya... ya da, soru tarzı bir soru sorulur.
- Hayır, cevabının verileceği bir soru sorulur.
- Olumlu ve olumsuz ifadeler, tekrar ifade edilir.
- Qui/Kim, Quoi/Ne, Neyi ve Où /Nerede soru kalıplarını kullanarak soru sorulur. Bilgi sorusu kalıplarından yararlanılır.
- İlk kurulan cümlelerin tekrar edilmesiyle soru döngüsü tamamlanır.

Yukarıdaki anlatılanları şöyle örneklersek: “L’enfant voudrait posséder un chien”

“Çocuk bir köpeğe sahip olmak istiyor” cümlesinde “voudrait” kalıbı çalışılıyor. Bu cümle ile ilgili soru döngüsü basamakları şu şekilde ilerler:

- Il voudrait posséder un chien.

- Est-ce qu’il voudrait posséder un chien?

-Oui.

- Est-ce qu’il voudrait posséder un chien ou un chat?

Un chien.

- Est-ce qu’il voudrait posséder un chat? -Non.

- Non, L’enfant ne voudrait pas posséder un chat. Il voudrait posséder un chien.

- Qui voudrait posséder un chien?

L’enfant.

- il voudrait posséder quoi?

Le chien.

- Oui, L’enfant voudrait posséder un chien.

Soru döngüsünde öğretmenin görevleri şu şekildedir:

-Verilen cevaplar öğrenciyle birlikte tekrar edilmeli,

-Öğrencinin cevabı tekrar duyması sağlanmalı,

-Diğer bir önemli nokta ise, cümlelerle ilgi soruların karışık bir şekilde sorulmasıdır.

Karışık şekilde cümlelerin sorulması tahmin edilebilirliği ortadan kaldırarak ve cümleler hazırlanırken her cümlede yeni bir detay cümleye eklenerek soru döngüsünün ilerletilmesidir (İlhan, Tutkun, 2016, s. 292, 293).

4.1.6.2.3. Dilbilgisi Anlatımı

TPRS yönteminde, öğrenciler dilin kurallarını dolaylı olarak öğrenirler. Sezgi ve tahmin önemlidir. Bu yöntemde, gramer içerikte yoksa gramer bilgisi verilmez. Öğrenciler içerikte gördükleri zaman gramerle ilgili bilgi verilir. Gramer öğrencilere kelime olarak ve anlam yoluyla öğretilir. Dilbilgisi kuralları öğrenciden saklanmaz. Tam tersi hikâye anlatmak için gereken zaman ve yapılar öğrencilerle paylaşılır. Burada öğrenciler, dilin kendisine değil hikâyenin ayrıntılarına odaklanırlar. Gramer kurallarını da dolaylı olarak öğrenirler (İlhan, Tutkun, 2016, s. 294).

4.1.6.2.4. Kelime Öğretimi

TPRS yönteminde, kelime öğretimi içerikte sunulması gerekir. Bu yöntemde önemli olan temel yapıyı kazandırmaktır. Temel yapıyı iyi bir şekilde öğrenmenin yolu kelime sayısını sınırlandırmaktır. Çünkü ilk başlangıçta az kelime ile dildeki temel yapıyı edinebiliriz. Dildeki temel kelimeler her zaman kullanıldığı için edinilmesi ve öğrenilmesi kaçınılmazdır. Daha sonra öğrenilecek şeyleri bu kelimeler üzerinden yapılandırırız. Amaç öğrencilere yeni kelimelerin anlamlarını ezberletmek değil yeni kelimeyi içerikte duymalarını sağlamaktır. Burada kilit nokta, kelime için endişelenmeyip yapı üzerinde çalışmaktır (İlhan, Tutkun, 2016, s. 295).

4.1.6.2.5. Anadil ve Çeviri Kullanımı

TPRS yönteminde arzu edilen, sınıfta anadilin kullanılmamasıdır. Ancak anadil kullanılmadığı zaman da birçok problem oraya çıkabilir. Anadil kullanılmadığında öğrenciler hedef dili ve dersin işlenişi ile ilgili amacı anlayamayacaklardır. Buna karşın, TPRS yönteminde anadile zaman zaman başvurulur. Çünkü verilmek istenen mesaj resim ve beden dili ile anlatılmaya çalışılsa da, mesaj doğru bir biçimde verilemeyebilir. Çünkü

resim ya da beden dili öğrenci tarafından çok farklı yorumlanabilir. Bu yüzden öğrenci verilmek isteneni anlayamayabilir. Anlamı daha açık hale getirmek için anadile zaman zaman başvurulur (İlhan, Tutkun, 2016, s. 295).

4.1.6.2.6. Değerlendirme

TPRS yönteminde, Süreç sonunda öğrenci değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bunun üç amacı bulunmaktadır.

1- Öğrencilerin öğrenmeleri kontrol edilir.

2- Öğrencilerin kazanımları anlamaya çalışılır.

3-Öğrencilerin ilerleme hızları kontrol edilir (İlhan, Tutkun, 2016, s. 295).

BÖLÜM V

YÖNTEM

Bu bölümde, birinci kısımda araştırmamızın yöntemi, ikinci kısımda kullanacağımız evren ve örneklem, üçüncü kısımda çalışmada kullanılan veri toplama teknikleri ve son kısımda ise edindiğimiz verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir.

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, konusu ve çalışma teknikleri bakımından betimseldir.

5.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni yabancı dil, özellikle Fransızca öğretiminde kullanılan yaklaşım ve metotlardır. Örneklem ise Doğal Yaklaşım (*Approche naturelle*) uygulamasıdır.

5.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmamızda, konuyla ilgili olarak yayımlanmış olan Fransızca, Türkçe, İngilizce kitap, makale, tez, kongre bildirisi türünden bilimsel yayınlar kaynak taraması yoluyla irdelenmiştir. Bu amaçla, Fransız Kültür Merkezi Kütüphanesi, Milli Kütüphane ve Ankara'da bulunan bazı üniversite kütüphanelerinden (Gazi, Ankara, Hacettepe, ODTÜ, Bilkent...) ilgili veriler toplanmıştır. Ayrıca Kara Harp Okulu internet sitesi (kho.edu.tr),

ve özellikle Fransız Milli Kütüphanesi (Bibliothèque nationale-gallica.fr) taranmıştır. Bunların dışında, Doğal Yaklaşım metodunun kurucularından Stephen Krashen'in Kuleli Askeri Lisesi'nde (7-12 Haziran 2015) verdiği seminer notlarından ve Fransa'nın Agen kentinde katıldığımız (27 Temmuz - 02 Ağustos 2016) Doğal Yaklaşım ile ilgili workshop'un ders notlarından da yararlanılmıştır.

5.4. Toplanan Verilerin Analizi

Araştırmamızda, yabancı dil öğretimi ile ilgili kuramlar ve Doğal Yaklaşım ile ilgili yazılan kaynaklar toplanmıştır. Toplanan kaynaklar okunmuş olup, konularına göre sınıflandırılmıştır. Çalışmamız betimsel bir çalışma olduğundan, elde ettiğimiz bilgilerle bir senteze ulaşmaya çalıştık.

BÖLÜM VI

SONUÇ

Tezimizde Doğal Yaklaşımda Yabancı Dil Öğretimini ele aldık. Doğal Yaklaşımı incelemek için bu yaklaşımın arka planını oluşturan Dil Kavramı ve Yabancı Dil Öğretimi, Yaklaşım ve Metot konularını inceledik. Bu incelemeden elde ettiğimiz sonuçları ele alarak tezimizi değerlendirmeye çalışacağız. Yabancı dil öğretimi uzun yıllardan beri ülkelerin eğitim sistemini meşgul eden bir sorundur. Bu sorunu gidermek için birçok ülkedeki üniversiteler, araştırma kurumları ve uzman kişiler uzun yıllar süren çalışmalar yapmışlardır. Yabancı dil öğretimi sorunu okullarımızda devam ettiğine göre, bu sorunu çözmede başarısız olmuşuz demektir. Bu sadece bizim ülkemizde değil, dünyanın birçok ülkesinde olan bir sorundur. Herkesçe bilinen bir deyim vardır: “Problemi anlamak ve teşhis etmek o problemin yüzde ellisini çözmek demektir.” Bu çok doğru ve yerinde söylenmiş bir sözdür. Acaba biz problemi tanımlarken yanlış mı teşhis ediyoruz. Teşhiste yanlış yaparsak tedavide de yanlış yapmış oluruz. Bir doktorun yanlış teşhiste bulunması o hastanın kaybedilmesine yol açar. Acaba ülkede uygulanan yanlış yabancı dil öğretimi sistemi kayıp nesiller mi yaratmıştır? Bu soru herkesin üzerinde düşünmesi gereken bir sorudur. Biz acaba nerede hata yaptık? Sorun yabancı dil öğretmenlerinde mi, öğrencilerde mi, eğitim sisteminde mi, metotta mı? Tabii ki bunlara verilecek cevaplar farklılaşacaktır. Elbette bir sorunu sadece bir nedene bağlamak

manasız olacaktır. Bir sorunun birçok nedeni olabilir. En doğru söylem, yukarıda belirtilmiş sorunları öncelik sırasına göre sıralamak olacaktır. Yabancı dil sorunuyla ilgili çıkan yeni yaklaşım ve metotlar yabancı dil sorununu çözeceğini iddia etmektedir. Ama yıllar geçmesine rağmen bu sorun gündemimizde kalmaya devam etmektedir. Doğal Yaklaşım'ın yabancı dil öğretiminde karşılaşılan zorluklara önemli katkılar sunacağı kanısındayız. Kuramı incelerken 1980'lerin başında Krashen ve Terrell'in ortaya attığı ikinci dil edinimine ilişkin Doğal Yaklaşım teorisini inceledik. Terrell California'da yabancı dil olarak İspanyolca öğretmenliği yaptığı sırada uyguladığı metodun işlevsiz kaldığını görmüş; kendisinin ortaya attığı doğal yaklaşım ile Krashen'in uygulamalı dilbilimi üzerine çalışmalarını harmanlayarak bu yaklaşımın temelini atmıştır. Bu yaklaşımın çıkış amacı A1-A2 düzeyinde öğrencilere dil öğretmektir. Ama zaman içerisinde daha üst seviyelerde de dil öğrenimini gerçekleştirmiştir. Tezimizde örnek olarak verdiğimiz "Jaclyn cherchait l'homme parfait." (EK1) hikâyesi A2 düzeyinde hazırlanmış bir örnektir. Bu yaklaşım bir çocuğun dil öğrenme mekanizmasını örneklemiştir. Çocuk, dili öğrenirken doğal ortamında, kelimeleri edinerek ve bu kelimeleri biriktirerek yapmaktadır. Dışarıdan herhangi bir zorlamaya tabi tutulmamaktadır. Çocuğu dört dil becerisini öğrenmeye zorlayan dış bir uyarıcı bulunmamaktadır. Kuluçka dönemi dediğimiz bu dönemde çocuk sadece dışarıdan anlamlı girdi almakta ve bunları kendi beyinde yapılandırmaktadır. Her çocuğun konuşma zamanı bile farklılaşmaktadır. Gerçek böyleyken insanları konuşmaya zorlamak uygun bir yöntem değildir. Bu yöntemin en önemli prensiplerinden biri de derste anadilin çok az konuşulmasıdır. Genellikle hedef dilde ders işlenmekte, anadile çok az başvurulmaktadır. Bilinenin aksine anında düzeltme ilkesi bu yaklaşımda uygulanmamaktadır. Öğrencilerin yaptıkları telaffuz hataları anında düzeltilmemekte, bunun en önemli sonucu konuşma isteğini törpülenmemesidir. Dersin başlarında öğrencilere daha çok, evet ve hayır içeren sorular sorulur. Bu yaklaşımda genel olarak

konuşma ve yazma becerileri eğitim ve öğretimin yarısından sonra istenir. Örneğin beş yüz saatlik bir yabancı dil dersinde konuşma ve yazma aktivitesi iki yüz elli saatlik ders işlendikten sonra başlar. Diğer bir önemli prensip ise gramer konularının formül gibi öğrencilere verilmemesidir. Gramer konuları hikâye kitapları ve okuma derslerinde konu içerisinde verilmektedir. Bunun en büyük yararı da öğrencinin cümle kurarken formül aramamasıdır. Öğrenen doğal akışında dili edinip konuşmaktadır. Aynı prensip çocukların dil öğrenmesinde de geçerlidir. Çocuk dili konuşurken herhangi bir gramer dersi almamakta, özne, yüklem, tümleç yapısını bilmeden konuşmaktadır. İşte bu yetiyi çocuğa veren şey doğarken bir dil yetisiyle doğmasıdır. Çocuk sadece bu var olan dil yetisini çalıştırmaktadır. Bu, niçin dil öğrenen yetişkinler için geçerli olmasın? Yetişkinlerin yapamadığı şey, dil öğrenme cihazının nasıl çalıştığını anlamamasıdır. Bir yetişkinin dili öğrenirken öğrendikleriyle bir çocuğun aynı sürede öğrendikleri arasında uçurum vardır. Yetişkinin kavraması ve dili öğrenmesi çocuğa göre çok daha hızlı olacaktır. Çalışmamızda, uygulamada da, doğal yaklaşımın insanın özüne en yalın yaklaşım olduğunu kendi gözlem ve deneyimlerimize dayanarak vurguladık. Yabancı dil eğitiminde temel ilke, dilin yapılandırılması, sistem ve kuralların edinilmesidir. Bunun içindir ki yüzlerce yaklaşım ve kuram bulunmaktadır. Dil öğretim yaklaşımlarının seçiminde tek bir yaklaşıma bağlı kalınmamalı ve ihtiyaç durumunda her türlü yaklaşımdan faydalanılmalıdır. Krashen ve Terell gibi bilim adamlarının sundukları yaklaşım dikkatle incelenmelidir. Bu yaklaşıma göre her insanın bir dil edinim cihazıyla dünyaya geldiği, anadilimizi bu sayede öğrenebildiğimiz, ikinci dili de bu sayede daha rahat bir şekilde öğrenebileceğimiz anlaşılmaktadır. Ülkemizde yeni yeni tanınmaya başlayan ancak son yıllarda Amerika ve Avrupa’da büyük bir gelişme gösteren ve her insanın bir dil edinim cihazıyla dünyaya geldiğini ve anadilini bu sayede öğrendiğini ileri süren Doğal Yaklaşım’ın yabancı dil ediniminde de çok yararlı olduğu sonucuna vardık.

KAYNAKÇA

- Ağca, H. (2001). *Sözlü ve yazılı anlatımda Türkçenin kullanımı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Ağıldere, S. (2010). 18. Yüzyıl Avrupa'sında Yabancı Dil olarak Türkçe öğretiminin önemi: Osmanlı İmparatorluğu'nda İstanbul Fransız Dil Öğlanları Okulu (1669-1873) International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.
- Anadol, C. Abbasova, F. (2002). *Türk kültür ve medeniyeti: IQ kültür Sanat*.
- Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri. 25 Mart 2019 tarihinde <https://www.coe.int/fr/web/common-european-framework-reference-languages> sayfasından erişilmiştir.
- Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ortak Başvuru Metni. 05 Haziran 2017 tarihinde <http://www.monomente.com/tr/içerik/5/iki-dillilik-bilingualism-ve-ikinci-dilöğretimi> sayfasından erişilmiştir.
- Aykaç, N. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler*, Ankara.
- Başçetinçelik, A. (2007). *Dil Toplumun Onurudur*, Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Türk Dili Bölümü.
- Başkan, Ö. (1967). *Lengüistik metodu*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Çelebi, M.D, (2006). *Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi*, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Dağabakan, F.Ö. Dağabakan (2007). *Dil ve Çocukta Gelişim Kuramları*.
- Demircan Ö. (1990). *Yabancı dil Öğretim Yöntemleri*.
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanat*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirezen, M. *Yabancı Dil ve Anadil Öğreniminde Kritik Dönemler Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme - Öğretme - Değerlendirme, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Dil nedir? Çankaya Üniversitesi Türk Dil Birimi*.

- Ekmekçi, F.Ö. (1983). *Yabancı Dil Eğitimi Kavram ve Kapsamı*, Ankara: Türk Dili Dil Öğretimi Özel Sayısı TDK Yayınları. <http://gelisimakademisi.net/egitimler/kisisel-gelisim-egitimleri/119-yabanci-dil-ogrenme-teknikleri.html>.
- Ellidokuzoğlu, H. (2013). *Yabancı Dil Öğreniminde Temel Prensipler*.
- Ertuğ, C. (2014). *Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar*. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Gökcan, M. (2016). *TEOG İngilizce başarıyla ilişkili değişkenlerin Krashen’in dil edinimi kuramına göre incelenmesi*.
- Güneş, F. (2011). *Dil öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar*, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Işık, A. (2005). *Yabancı dil nasıl öğrenilmez? Nasıl Öğrenilir?* Ankara: Elma.
- İlhan, N. (2007). *Çocukların dil edinimi, gelişimi ve dile katkıları*, Sosyal Bilimler Dergisi Lengüistik Metodu.
- Kara Harp Okulunda Gerçekleştirilen Seminer notları. 20 Mart 2014 tarihinde http://kho.edu.tr/akademik/dekanlik/yabanci_diller_bolumu/belgeler/KHO_Stephen_Krashen_Seminer_ceviri_17.05.2011.pdf sayfasından ulaşılmıştır.
- Karacan, E. *Bebeklerde ve Çocuklarda Dil Gelişimi*.
- Kır, E. (2011). *OBM (Ortak Başvuru Metni) Bağlamında Dil Öğretmeni Eğitimi ve Türkiye’deki Uygulamaları*.
- Köse, D. (2007). *Ortak Başvuru Metni’ne Uygun Türkçe Öğretiminin Başarıya ve Tutuma Etkisi*, Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi.
- Memiş, M.R. Erdem M.D. (2013) *Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler*.
- Oflaz, A. (2015). *Geleneksel ve Alternatif Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinde Almanca Kelime Öğretimi*.
- Onan, B. (2012). *Dil Eğitiminin Dil Bilimsel Temelleri: Ferdinand De Saussure’ün Genel Dilbilim Kuramında Dil Eğitimiyle İlgili Bulgular*. MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Puren, C. (2010). *La Nouvelle Problématique Culturelle De La Perspective Actionnelle européenne : Cultures D’enseignement, Cultures D’apprentissage et Cultures Didactiques*.
- SAÜ (2016). *Eğitim Fakültesi Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*.

- Sav, B. (2003). *Anlam Değişimleri Üzerine Artzamanlı Bir İnceleme*, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Serengili, U. (2007). *Yabancı Dil Öğrenmenin Önemi ve Gerekliliği*, İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu dergisi ABMYO Dergisi.
- Sillars, S. *İletişim*, (1995). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Soyşekerci, G. *Dil – Kültür Bağlantısı ve Avrupa Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Gereç Hazırlama*.
- Stephen, D., K., Terrell, D., T. (1983). *The Natural Approach Language Acquisition in the Classroom*. London: Alemany Press.
- Şermin, T. Uzun. R, (2004). *İletişim Araştırmaları ve Kuramları*, Derin Yayınları.
- Tekin, H. (1980). *Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*, Ankara: Mars Matbaası.
- Tunçel, H. (2014). *Yabancılar Türkçe Öğretimine Yöntem bilimsel Açından Yeni Bir Bakış Doğal Yaklaşım ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Uyarlamalar*.
- Tutkun, Ö.F. Erdoğan, D.G. İlhan, H. (2016). *Okuma ve Hikâye Anlatımına Dayalı Dilde Yeterlilik Kazanımı (TPRS) Metodu*.
- Tutkun, Ö.F. Erdoğan D.G, İlhan, H. *Okuma ve Hikâye Anlatımına Dayalı Dilde Yeterlilik Kazanımı Yönteminin Uygulanışı*, SAÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçak S. (2016). *Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma* Tömer/Aydın.
- Uluslararası Frankofoni Kuruluşu. 25 Mart 2019 tarihinde <https://www.francophonie.org/-88-Etats-et-gouvernements-> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldız, Ü. (2015). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Bağlamında Yabancı Dil Öğretim*
- Yorulmaz, M. (2009). *Göreve dayalı öğretim yönteminin Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde Dinleme becerisinde kullanılmasının avantajları*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK1:

DOĞAL YAKLAŞIMDA BİR TPRS ÖRNEĞİ (FRANSIZCA)

JACLYN CHERCHAIT L'HOMME PARFAIT

Pour Jaclyn il fallait beaucoup de choses pour que l'homme soit parfait. Par exemple: Il fallait qu'il soit petit; voire minuscule. Il faut dire que Jaclyn avait des goûts particuliers. À mon avis, les petits hommes ne sont pas beaux et attirants mais pas pour Jaclyn! Il fallait aussi qu'il soit beau. La beauté était importante pour elle. Jaclyn pensait que les hommes petits étaient beaux mais pas sa mère qui s'appelle Jolyn. Elle pense que pour être parfait il faut que l'homme soit grand. Mais revenons à l'histoire de Jaclyn. Pour elle il fallait aussi que l'homme parfait ait les cheveux bleus. Quelle chose bizarre, non?

Oui, Jaclyn avait vraiment des goûts très particuliers. Donc, il fallait qu'il soit minuscule, qu'il soit beau, qu'il ait les cheveux bleus et... il fallait aussi qu'il soit martien! Était-ce l'homme parfait ou l'homme impossible? Mais, ce n'est pas tout. Jaclyn pensait qu'il fallait que l'homme parfait soit riche, même si l'argent ne fait pas le bonheur. Il ne fallait pas qu'il soit très riche, mais il fallait qu'il soit assez riche. Il ne fallait pas qu'il soit millionnaire mais il fallait qu'il soit juste assez riche pour pouvoir lui acheter ...

Non, Ce n'est pas Martin !

Un bateau ! Il fallait qu'il lui achète un bateau. Il fallait qu'il lui achète un bateau à gros moteur. Il ne fallait pas qu'il soit intelligent, ou polyglotte. Pour Jolyn, il faut qu'un homme parle français, mais pour Jaclyn, parler français ou le martien n'était pas un des critères de « l'homme parfait ». Le critère le plus important pour Jaclyn était un peu spécial. Pour elle, il fallait aussi que l'homme parfait porte une jupe. Et il ne fallait pas qu'il porte une longue jupe. Quelle jupe fallait-il qu'il porte? Une mini-jupe. Oui vous avez bien entendu : une mini-jupe! Et pas n'importe quelle mini-jupe, une mini-jupe rose.

Attendez, ce n'est pas tout. Il fallait qu'il porte une mini-jupe rose et des chaussures à hauts talons!

Quelle histoire! - Alors, où est-ce que Jaclyn est allée? - Elle a décidé d'aller sur Mars bien sûr.

Pourquoi sur Mars? ...

- Parce qu'il fallait que son homme soit martien!

- Comment est-elle allée sur Mars?

- Elle n'est pas allée sur Mars en bateau ou en hélicoptère. Elle est allée sur Mars à fusée.

Elle n'a pas trouvé sa fusée ni à la NASA ou ni en Russie ou ni à Ikea. Elle a acheté sa fusée à "Fusée R us." Fusée R us avait la fusée idéale pour aller sur Mars.

Quand elle est arrivée sur Mars, elle a vu Don.

- Elle l'a regardé et lui a dit:

- Don, je cherche l'homme parfait. Et pour moi il faut qu'il soit minuscule, es-tu minuscule?

- Oui, je suis minuscule.

- As-tu les cheveux bleus?

- Euh....

- Et comme Jaclyn était un peu myope, elle a vu que Don avait les cheveux bleus. Elle était contente, elle tremblait de joie.

Malheureusement Don n'était pas riche : C'est normal, il était professeur ! Mais le plus grand problème était que Don n'avait ni mini-jupe rose, ni chaussures à hauts talons. Quelle calamité! Jaclyn était très triste☹. Alors elle a quitté Mars et elle est retournée sur terre.

Mais comme Jaclyn était une femme très obstinée, elle ne voulait pas abandonner son idée de trouver l'homme parfait. Elle voulait trouver l'homme idéal. Il fallait qu'elle le

trouve, coûte que coûte ! Et il fallait qu'il soit minuscule, il fallait qu'il ait les cheveux bleus, qu'il soit moyennement riche et il fallait qu'il ait un bateau à gros moteur. Il fallait qu'il porte une mini-jupe rose et il fallait qu'il porte des chaussures à hauts talons. Alors elle est retournée sur Mars.

Elle a revu Don et elle lui a demandé s'il avait des frères.

- Don, as-tu des frères? - Oui j'ai des frères, j'en ai 4.

- Alors Jaclyn est allée voir le frère de Don qui s'appelait Donaciano.

Elle a vu Donaciano et elle lui a dit:

Donaciano, je cherche l'homme parfait. Il faut qu'il soit petit. Es-tu petit ?

- Oui. répondit Donaciano.

- As-tu les cheveux bleus ?

- Non je n'ai pas les cheveux bleus.

- Oh là là quelle déception !

Jaclyn était triste, déçue, frustrée, irritée et...Convaincue, déterminée à trouver son martien aux cheveux bleus et au bateau à gros moteur qui porterait une mini-jupe rose et des hauts talons.

Elle a cherché l'autre frère de Don, qui s'appelait Kadir.

Elle est allée voir Kadir.

Elle l'a vu et lui a dit:

Kadir, je cherche l'homme parfait. Et pour moi il faut qu'il soit minuscule, es-tu minuscule?

- Oui, je suis minuscule.

- As-tu les cheveux bleus?

- Oui, j'ai les cheveux bleus.

Jaclyn était contente. Elle tremblait de joie.

Kadir était-il l'homme parfait?

Ses jambes tremblaient énormément. Elle ne pouvait pas contenir sa joie.

Kadir :

as-tu les cheveux bleus?

- Oui, répondit Kadir.

Jaclyn était de plus en plus excitée.

- As-tu un bateau à moteur?

- Oui, j'ai un bateau à moteur.

Elle tremblait de plus en plus. Elle ne pouvait vraiment plus contenir sa joie.

Kadir :

Portes-tu une mini-jupe Rose et des hauts talons?

- Oui, répondit Kadir.

- Oh mon Dieu, c'est impossible dit-elle.

- Tu es l'homme parfait que j'ai beaucoup cherché.

Je t'ai finalement trouvé !

Finalement, Kadir et Jaclyn sont tombés amoureux. Oui, parce que Kadir avait tout ce qu'il fallait ! Ils se sont mariés et ils ont eu une grande famille avec 17 enfants!

LA FIN

DOĞAL YAKLAŞIMDA BİR TPRS ÖRNEĞİ (TÜRKÇE)

JACLYN MÜKEMMEL İNSANI ARIYOR

Jaclyn'e göre mükemmel insan olmak için çok şey gereklidir. Örneğin: Onun küçük olması gerekirdi; hatta minicik olması, öyleki Jaclyn'in kendine özge zevkleri vardı. Bana göre, küçük insanlar yakışıklı ve çekici değildir. Ama Jaclyn için öyle değil! O kişinin yakışıklı olması da gerekirdi. Güzellik Jaclyn için önemliydi. Jaclyn küçük insanların yakışıklı olduğunu düşünürdü. Ama annesi öyle düşünmüyordu. Annesi olan Jolyn, kızı gibi düşünmüyordu. Annesi mükemmel olmak için büyük olmak gerektiğini düşünürdü. Şimdi tekrar Jaclyn'in hikâyesine dönelim. Mükemmel insanın mavi saçları da olması gerekirdi. Ne tuhaf şey! Hayır, değil.

Evet, Jaclyn'in gerçekten özel zevkleri vardı. Aradığı kişinin küçük, yakışıklı ve mavi saçlarının olması gerekirdi. Bir de bir Marslı olması gerekirdi! Mükemmel insan mı, imkânsız insan mı? Ama hepsi bu değil; para mutluluk getirmese de Jaclyn, o kişinin zengin de olmasını isterdi. Çok zengin olmasın ama yeterince parası olsun istiyordu. Milyoner olmasına gerek yoktu. Yeteri kadar zengin olsun ki ona istediklerini aldırabilsin...

Hayır, bu aradığı Martin değil!

Bir gemi! O kişinin ona bir gemi satın alması gerekirdi. Büyük motorlu bir gemi. O kişinin zeki ve çok dil bilmesine olmasına gerek yoktu. Annesi Jolyn, o kişinin Fransızca konuşmasını isterdi. Jaclyn için Fransızca konuşmak veya Marslı olmak «mükemmel insan» kriteri değildi. Jaclyn özel biriydi. Mükemmel insan etek giyebilmeliydi. Ama etek uzun olmamalıydı. O hangi eteği giysin? Hangi mini etek? Evet, duydunuz, mini etek! Sıradan bir mini etek mi, pembe mini etek mi?

Bekleyin, hepsi bu değil. Mini etek ve yanında yüksek topuklu ayakkabı olmalıydı!

Ne hikâye ama! -Öyleyse, Jaclyn nereye gitti?- Elbette, Mars'a gitmeye karar verdi.

- Niçin Mars’a...?
- Çünkü onun Marslı olması gerekirdi!

- Jaclyn Mars’a nasıl gitti?
- Mars’a gemi ve helikopterle gitmedi. O Mars’a füzeyle gitti.

O, ne Nasa’da ne Rusya’da ne de Ilkea’da füze bulamadı. O füzeyi “Fusée Rus” tan satın aldı. Fusée Rus Mars’a gitmek için ideal bir füzeydi.

Mars'a geldiği zaman O, Don'u gördü.

O, onu gördü ve ona dedi ki:

- Don, ben mükemmel insanı arıyorum. Benim için küçük olması gerekir, sen küçük müsün?
- Evet, ben ufacığım.
- Mavi saçların var mı?
- Hıııııı...

Jaclyn biraz miyop olduğundan, Don'un mavi saç olduğunu gördü. O, memnun olmuştu ve sevinçten titriyordu.

Ne yazık ki Don zengin değildi, normal biriydi. Öğretmendi! Ama en büyük problem Don, ne pembeli mini eteğe ne de yüksek topuklu ayakkabılara sahipti. Ne kötü! Jaclyn, çok üzgündü☹. Mars'tan ayrılarak Dünya'ya döndü.

Ama Jaclyn inatçı bir kadın olduğundan, mükemmel insanı bulma fikrinden vazgeçmek istemiyordu. O mükemmel insanı bulmak istiyordu.

Onun, onu bulması gerekirdi ne pahasına olursa olsun! Ve küçük olmalıydı, mavi saçları olmalıydı. Yeterince de zengin olmalıydı. O kişinin büyük motorlu bir gemisi, pembe mini eteği ve yüksek topuklu ayakkabıları olmalıydı. Ve Jaclyn Mars'a geri döndü.

O, Don'u tekrar gördü. Ve ona kardeşleri olup olmadığını sordu :

- Don, erkek kardeşlerin var mı?
- Evet, 4 tane kardeşim var.

Jaclyn Don'un erkek kardeşi olan Donaciano'yu görmeye gitti.

Donaciano, onu gördü ve şöyle dedi :

- Donaciano, ben mükemmel insanı arıyorum. Onun küçük olması gerekir. Sen küçük müsün ?

Donaciano :

- Evet. Dedi.
- Senin mavi saçların var mı ?

- Hayır, benim mavi saçlarım yok.
- Aman tanrım, ne hayal kırıklığı bu!

Jaclyn üzgün ve hayal kırıklığına uğramış, öfkeli... Emin, mavi saçları olan, büyük motorlu bir gemisi, pembe mini eteği ve yüksek topuklu ayakkabıları olan bir Marslı bulmak konusunda kararlıydı.

O, Don 'un diğer kardeşi olan Kadir'i aradı.

O, Kadir'i görmeye gitti.

Onu gördü ve şunu söyledi:

- Kadir, ben mükemmel insanı arıyorum. Ve o kişinin küçük olması gerekir. Sen küçük müsün?
- Evet, ben küçüğüm.
- Mavi saçların var mı?
- Evet, mavi saçlarım var.

Jaclyn çok memnundu. Heyecandan titriyordu.

Kadir, o mükemmel insan mıydı?

Bacakları titriyordu. O, sevincini göstermiyordu.

Kadir:

Senin mavi saçların var mı?

- Evet. Dedi.

Jaclyn gittikçe heyecanlanıyor.

- Senin büyük motorlu gemin var mı?

- Evet, benim büyük motorlu gemim var.

O gittikçe titriyor. Artık heyecanını gizleyemiyordu.

Kadir:

Sen pembeli mini etek ve yüksek topuklar giyiyor musun?

- Evet. Dedi.

- Aman tanrım, bu imkânsız! Dedi.

- Sen benim aradığım mükemmel insansın,

Ben seni en sonunda buldum!

En sonunda, Kadir ve Jaclyn aşık oldular. Kadir olması gereken her şeye sahipti. Onlar evlendiler ve 17 çocuklu büyük bir aileleri oldu.

SON

EK2:

KARA HARP OKULUNDA DR. STEPHEN KRASHEN TARAFINDAN

17 MAYIS 2011

TARİHİNDE YAPILAN SEMİNERİN ÇEVİRİSİ

BİRİNCİ OTURUM

(...) Sunuma ilk olarak dil edinim teorileri üzerine yapılmış araştırmaları tartışarak başlayacağız. Şimdi tekrar bu teorileri gözden geçirelim. Size dağıtılan notların ilk sayfası. İnsanların bir dili öğrenmesinin (bir dilde daha iyi olmasının) iki yöntemi olduğunu düşünüyoruz, bunlar: dili öğrenmek (learning) ya da dili edinmek (acquisition). Ve bu iki yöntem birbirinden tamamen farklıdır, tamamen farklı beyin yapılarını içerir. Dil edinimi ile doğal yöntemi kastediyoruz ve bunu ifade edebilecek başka bir kelime “dili kapmak” (pick up). Birkaç hafta boyunca Avrupa’daydım ve biraz Fransızca “kaptım”. Bir dili kaptığınızda onu edinmiş olursunuz. Dil edinimin bilinçaltında kendiliğinden gerçekleştiğine inanıyoruz. Bu iki anlama gelmektedir. İlk olarak, bir dili edinmeye başladığınızda dili edindiğinizi bilmiyorsunuz, bunun farkında değilsiniz. Başka bir şey yaptığınızı düşünüyorsunuz. Birisiyle sohbet ettiğinizi düşünüyorsunuz. Kitap okuduğunuzu düşünüyorsunuz. Evet, tabii ki kitap okuyorsunuz ama aynı zamanda farkında olmadan dil ediniyorsunuz. Ayrıca, dil edinimi gerçekleştiğinde bir şeyler edindiğinizin de farkında değilsiniz. Edindiğiniz bilgi beyninizde bilinçaltında tutulmaktadır. Size bununla ilgili bir örnek vermek istiyorum. Çok iyi bildiğiniz bir dilde konuşan birisinin bir hata yaptığını duyduğunuzda siz nasıl tepki veriyorsunuz? Şöyle diyelim, bir yabancı Türkiye’ye geldi ve Türkçe konuşurken bir hata yaptı. Bu durumla karşılaşmışınızdır. Kendi dilinizi kullanan bir yabancıdan dili kullanırken hata yaptığını duyduğunuzda, her bir hatalı kullanım için hangi dilbilgisi kuralının ihlal edildiğini açıklayabilir misiniz? Hayır. Açıkçası ben de İngilizce için açıklayamam. İngilizce kullanan bir yabancıdan yaptığı her hatayı ben de açıklayamam. Belki hatanın ne olduğunu,

hangi kuralın yanlış kullanıldığını % 90 oranında tespit edebilirim ama diğer zamanlarda sadece bir şeyin yanlış olduğunu hissedebiliyorum. Ancak hatanın tam olarak ne olduğunu çözemem. Sizde de böyle mi? Bu doğru kullanım hissi. Hataları açıklayamama konusunda kendinizi kötü hissetmeyin. Benim İngilizce dilbilgisi alanında doktoram var, ben de insanların dili kullanırken yaptığı hataların tamamını açıklayamam. İşte bu, doğru kullanım için bilinçaltı edinim örneğidir. Bir dili edinirken o dili edindiğinizin farkında olmazsınız. Birisiyle sohbet ettiğinizi, kitap okuduğunuzu, film seyrettiğinizi düşünürsünüz ama aynı anda dili ediniyor olabilirsiniz. Umarım şu anda beni dinlerken sizler de dili ediniyorsunuz. Bir şeyi edindiğinizde onun mevcudiyetinin farkında olmazsınız. Varlığı beyninizde bilinçaltı seviyesinde temsil edilir. Biz, dil ediniminin her yaşta mümkün olduğuna inanmaktayız. Çocuklar anadili edinim yolu ile öğrenirler. Çocuklar ikinci dili de edinim yoluyla öğrenirler. Gençler de dil edinebilirler. Yetişkinler ve yaşlı insanlar dahi dil edinebilirler. Herkes yeni bir dil edinebilir. Beynimizdeki DEA (Dil Edinim Aygıtı- Language Acquisition Device) asla çalışmayı durdurmaz, asla ölmez. Şimdi size tanıştığım, dil edinimi konusunda hayli iyi olan yaşlı bir insandan bahsedeceğim. (...) Tanıştığımızda kendisi 86 yaşındaydı. Tanışmamız 15 yıl öncesine dayanıyor. O zamanlar Macaristan'daydım. Bu güzel bir öyküdür. 15 yıl önce Macaristan'da, Budapeşte'nin güneyinde 2 saatlik mesafedeki Peç şehrinde bir ders veriyordum. Oradaki üniversitede 2 hafta süreli kısa bir derse giriyordum. Öğrencilerimden biri bana Macaristan'dayken mutlaka Lomb Kato ile tanışmam gerektiğini, Lomb Kato'nun onların milli hazinesi olduğunu söyledi. Lomb Kato dünyanın gelmiş geçmiş en büyük polyglot'u (çok dil bilen kimse) idi. 17 farklı dili konuşabiliyordu. Tahayyül edebiliyor musunuz? O profesyonel bir tercüman ve çevirmen. Eğer onunla tanışmak istiyorsanız elinizi çabuk tutmanız gerekiyor çünkü kendisi 86 yaşında. Her neyse, öğrencim Lomb Kato'yu aradı ve "California'dan Prof.Dr. Stephen Krashen burada" dedi. Kato ise "eee ?" dedi. Ardından öğrencim bir randevu ayarladı ve ben Budapeşte'ye gittim. (...) Yirmili yaşlarına gelene değin yabancı

dil ile ilgili olarak en küçük bir fikri bile yoktu. Okuldayken çok az miktarda Fransızca ve biraz da İngilizce dersleri almıştı. Dil konusuna ilgisi Kimya üzerine doktorasını yaptıktan sonra ortaya çıkmıştı. Yani, burada söz konusu olan yetişkin dil edinimidir. Tüm yaşamı Budapeşte’de geçmişti ve kısa süreli seyahatler dışında hiç Macaristan dışına çıkmamıştı. İngilizce öğretmeye, öğrencilerine anlatacağı konuyu bir gün önceden kendisi öğrenmek suretiyle başlamıştı. Aynı yöntemi Fransızca öğretirken de kullandı. Nihayet çevirmen olarak iş bulunca daha iyi bir hale geldi. Kullandığı temel yöntem okumaktı. Okumaktan keyif alacağı bir roman bulur ve iyice öğrenene kadar onu okur ve giderek seviyesini artırır. Söylediğine göre dili ağır olmayan kitaplar daha faydalıydı. Bu konuya daha sonra tekrar döneceğiz. 1940 yılında, Budapeşte’deki Rus işgali esnasında Rusça öğrendi. Düzeltiyorum, Nazi işgali esnasında Rusça öğrendi ki o zamanlar alenen Rusça konuşmak yasaktı. Kendisi böyle bir ortamda Rusça öğrendi. O dönemde ailesi ile birlikte Rus bir ailenin terk ettiği bir apartman dairesine yerleşti ve o dairede yığınla Rus aşk romanı buldu. Ona göre işin sırrı okumaktı. Bu hikâye bir kahramanlık destanıdır. Onu ilk ziyaret edebildiğimde artık 87 yaşına gelmiş, 17 dili anadili gibi konuşabilmekte ve 18’inci dil, İbranice üzerinde çalışmaktaydı. (...) Dil Edinim Aygıtı, yaşınızdan bağımsız olarak hiçbir zaman kendisini kapatmaz. Bizler her yaşta dil edinebilecek ve onu ilerletebilecek şekilde doğarız. Buraya kadar hep dil ediniminden bahsettik. Biraz da dil öğreniminden bahsedelim. Öğrenme farklıdır. Edinim bilinçaltında yürütülen bir şey iken, öğrenme bilinçli olarak yapılır. Öğrenmek, dil hakkında bilgiye sahip olmaktır. Öğrenmek kurallardır. Öğrenmek dilbilgisidir. Gündelik konuşmalarda kurallardan ve dilbilgisinden bahsederken aslında öğrenme üzerinde konuşuyoruz. Hata düzeltmenin öğrenmeye faydası olacağı var sayılır. Bu iş şöyle oluyor: bir hata yaparsınız, birisi o hatayı düzeltir ve siz dildeki o kuralla ilgili olarak fikrinizi değiştirirsiniz. Bu sağduyunun gereğidir. Bu durum, birazdan bahsedeceğim araştırmanın hayli ilgi çekici bir kısmını oluşturuyor. Bahsedeceğim araştırmada, bunun az önce bahsettiğim şekilde gerçekleşme ihtimalinin çok

düşük ve nadir karşılaşılan bir durum olduğu sonucuna ulaşılıyor. İşte edinim ile öğrenme fikirleri bundan ibaret. Buraya kadar takip edebildiniz mi? Madem öyle devam edelim. Şimdi bahsedeceğim hipotez, başka bir dilde konuşmaya çalıştığımızda edinme ve öğrenmeyi ne şekilde kullandığımızı bize açıklamaya çalışıyor. Bunu anlayabilmenin en kolay yolu, çok iyi konuşamadığınız bir dilde konuşmaya çalışırken kendimize ne olduğu hakkında düşünmektir. Bu salondaki insanlar için bahsettiğim dil üçüncü ya da dördüncü dilinizdir. Kendinizi orta seviyede Fransızca konuşurken hayal edin. Ve ne yazık ki karşınızdaki kişi sizin dezavantajınıza olacak şekilde genellikle iyi seviyede Fransızca konuşan birisi olsun. Mark Twain Avrupa'ya seyahat etmeden önce bir okula gitmiş ve orta seviyede Fransızca öğrenmiş. Paris'e gittiğinde ise öğrendiği şive ile Fransızca konuşan tek kişinin kendisi olduğunu fark etmiş. İşte sizin de içinde bulunduğunuz durum bu. Elinizdeki metinde yer alan tabloda göreceğiniz üzere, orta seviyede Fransızcanız ile bir cümle kurmaya kalkıştığınızda bakalım neler oluyor. Orta seviyede Fransızcanız ile bir cümle kurmaya kalkıştığınızda bu kolay ve akıcı bir şekilde gerçekleşiyorsa bu, dilin edindiğiniz kısımdan kaynaklıdır. Okulda öğrendiğiniz tüm dilbilgisi kuralları bu süreçte tek bir işe yarar: bir monitör veya editör görevi yaparlar. Örnekle anlatalım. Orta seviyedeki Fransızcanız ile bir şey söylemeye çalıştığınızda cümle bir anda beyninizde belirir. O cümle tam ağzınızdan çıkacakken okulda öğrendiğiniz kurallar hakkında düşünmeye başlar ve düzeltmeler yaparsınız. İşte burada söz konusu olan öğrenmedir. Bazen bunu söylemeden yaparsınız, bazen de ağzınızdan çıktıktan sonra hata yaptığınızı fark eder, geri döner ve o hatayı düzeltirsiniz. Söyleyeceklerim, burada bahsettiğim şeyin doğru olduğunu ilk fark ettiğimde, aklıma gelen pedagojik etkiler idi. O zaman şöyle düşünmüştüm: Elimizde edinim ve öğrenme var ve her ikisi de farklı işler yapmaktalar. Dil edinimi dilimizdeki akıcılığı desteklerken, bilinçli olarak öğrendiklerimiz bize kurallı konuşmayı desteklemektedir. Kulağa mantıklı geliyor değil mi? Edinim ve öğrenme orta bir noktada buluşmalıdır. Açıkça belli ki biz her ikisini de istiyoruz. Dengeli bir program

istiyoruz. Haftada iki gün edinim, iki gün öğrenim. Haftada iki gün konuşma, iki gün dilbilgisi. Kulağa mantıklı geliyor, iyi bir şeymiş gibi geliyor. Ancak yanlış. Baştan sona yanlış hatta. 1975 yılından beri araştırmalar her gün bana, hareketin büyük bir kısmının edinimden geçtiğini, hatta neredeyse hareketin tamamının edinimden ibaret olduğunu gösteriyor. Analitik düşünceye aşık ve dilbilgisine önem veren insanlarda bile % 95, 96, 97 oranında edinim geçerli. Çocuklarda ise bu oran % 100 seviyesinde. Müsaadenizle şunu da sizinle paylaşayım, bu durumu fark etmek kimseyi benden daha fazla üzmemiştir. Az önce konusu geçmişti, benim doktoram dilbilgisi üzerine. 1975 yılına kadar, dilbilgisi benim hayatımdı. Ben dilbilgisini severim. Dilbilgisini ne kadar sevdiğimi size anlatmam mümkün değil. Aranızda hiç iyi bir dilbilgisi kitabı açmış, fiil listelerine ve çekimlerine bakmış olanınız var mı? Ben onları çok güzel bulurum. Benim lügatimde iyi geçirilen zaman, bilmediğim bir dilin dilbilgisini keşfetmektir. Bakarım, geçmiş zamanı, gelecek zamanı nasıl vermiş. Dilek kipi var mı? Bu harika bir tecrübedir. Yaşadığım yıllar boyunca ve halen benim entelektüel kahramanım, Noam Chomsky üstadım olmuştur. 1973'ten 1975'e kadar New York'taki Queen's College'da İkinci Dil Olarak İngilizce bölümünün yöneticisiydim. O dönemde mahiyetimde çalışan öğretmenlere "İşte bunlar dil öğretiminin evrensel kurallarıdır" demiş ve sıralamıştım:

1. Kuralları net bir şekilde açıklayın.
2. Hataları düzeltin. İşte böyle demiştim.

Bu söylemi yinelediğim birkaç makale de kaleme almıştım ve bu makaleler en saygın dergilerde yayınlanmıştı. İşte o makalelerde söylediklerimin tamamı yanlıştır. Çoğu insan yaptığım en iyi çalışmanın o makaleler olduğunu düşünür. Her neyse, demek istediğim, siz bugün fikrini 180 derece değiştirmiş birisini dinliyorsunuz. Konumumu değiştirme sebebim incelediğim araştırmalardı. Dilde hâkimiyeti geliştiren şey edinimdir ve bunun istisnası yoktur. Bundan hareketle şimdi de günün gerçekten de en önemli kısmına geliyoruz. Şayet edinim, öğrenmeden daha önemliyse sormamız gereken soru dili nasıl

edindiğimizdir. Bu iş nasıl gerçekleşiyor? Tartışmayı infial yaratacak bir önerme ile başlatmama müsaade edin. Şahsi kanaatime göre, hepimiz dili aynı şekilde ediniyoruz. Bu düşüncenin infial yaratmaya meyilli olma sebebi, aramızda eğitimle ilgilenenlerin eğitimde kişisel değişkenlerin önemini bilmesidir. Doğru değil mi? Biliriz her öğrenci bir diğerinden farklıdır. Bizler kişiye özgü değişkenleri, tarz farklılıklarını ve benzeri farklılıkları teşvik etmeyi severiz. Dil edinimi ise tamamen aynı biçimde gerçekleşir. Tıpkı sindirim gibi... Sindirimde de kişiye özel farklılıklar yoktur. Yiyeceği önce ağzınıza koyarsınız, ardından lokmanızı çiğnersiniz ve sonra da yiyecek midenize gider. Sindirim her yerde bu şekilde gerçekleşir. İstanbul'da da, Ankara'da, New York'ta, hatta Kalifornia'da bile bu iş bu şekilde yürür. Her yerde yöntem aynıdır. Görme duyusu da her yerde aynı şekilde, beynin arka lobunda yer alan bir noktadan kontrol edilerek çalışır. Bu merkez asla beynin sağında, solunda veya önünde veya dirseğimizde değildir. Şimdi size dil edinimini sözlü olarak anlatmaktansa, göstersem daha iyi olacak. Değişik bir şey deneyelim. Size bir ders vereyim. Ancak başlamadan önce izninizi almam gerekiyor. Kısa bir dil dersi vermemin sizin için bir sakıncası var mı? Tam şu anda ne olduğunu size söyleyeyim: Arkadaki ve sağlı sollu kenarlardaki insanlar “iyi fikir, hadi bir dil dersi yapalım” dediler. Ancak buradan, önlerden pek bir tepki gelmedi. Dünyaca ünlü bir dilbilimci olan Krashen adlı bu uzman kişi gelip de “hadi dil dersi yapalım” diyerek sahneden indiğinde ve ateş hattını geçerek sizlerin oturduğu bölüme geldiğinde aklınızdan ne geçer? Panik geçer! Beni kaldıracak! Kesin bir hata yapacağım! Bir şey diyecek ve ben anlamayacağım! Bin kişinin önünde rezil olacağım! Bunu bir düşünün, büyük bir kısmınız dil eğitimi konusunda tecrübe sahibi insanlarsınız. Bazılarınız öğretmen, hepiniz bir dili edinmiş durumdasınız, bazılarınız öğretmen olmak üzere eğitim almakta ve tüm bunlara rağmen topluluk içinde dil dersi yapma fikri sizi hiç olmazsa bir miktar geriyor. Bu ne anlama geliyor? Bence bu, bizim bir şeyi temelde hatalı yaptığımız anlamına geliyor. Dili öğretme şeklimizde temelden gelen bir yanlışlık olmalı. Bu sizin hatanız değil. İnanın, eğer sizin yerinizde ben

olsaydım, ben de aynı şeyleri hissederdim. Sorun sizde değil, bir şeyleri doğal olmayan biçimde yapanlar bizleriz. Şimdi tekrar kürsüye geçeceğim. Sizlerin gerilmesine sebep olduğum için üzgünüm. Özür dilerim. Ancak bunun yapılması gerekiyordu. Size hayli hızlı şekilde iki kısa ders vereceğim. Kullanacağım dil büyük bir kısmınızın daha önce duyduğu, muhtemelen %10'unuzun konuşabildiği bir dil olacak. Sizden istediğim örnekleyeceğim iki dersten hangisini daha çok beğendiğinizi söylemeniz. Hızlıca başlayalım. Birinci ders: (İzleyicilerin anlamayacağını bildiği halde Almanca konuşuyor)... Ne düşünüyorsunuz? Ders iyi gidiyor mu şu ana kadar? Peki az önce söylediklerimi tekrarlasam faydası olur mu? Daha yüksek sesle konuşsam faydası olur mu? Birisi "hızını azalt" dedi. Aranızda Almanca konuşabilen kimse var mı? Güzel. Peki söylediklerimi tahtaya yazsam faydası olur mu? Söylediklerimi tahtaya yazacağım, sonra her beş kelimede bir kelime sileceğim. Sizler o kelimeyi tahmin etmeye çalışacaksınız. Bunların hiçbirisi bir işe yaramaz. Bunların hiçbirinin bir anlamı yoktur. Artık bu gerçeği görebiliyorsunuz. İkinci derse geçelim (mimikler ve jestler kullanıyor ve izleyicilere Almanca konuşarak kelimeler öğretiyor)... Ağzımdan her kelimeyi olmasa bile eğer ikinci derse aşağı-yukarı anladıysanız, size Almanca öğretmek için gereken her şeyi yaptım demektir. Şimdi sizlerle dil hakkında öğrendiğim en önemli kavramı paylaşacağım. Bu sır, mesleğimizdeki en iyi saklanmış sırdır. Dili hepimiz aynı şekilde öğreniriz... bu da onu anlamaktan geçer. Hepsi bu. Dil eğer onu anlayabilirsek edinilir. Dil, insanların bize ne dediğini veya okuduğumuzu anlayabilirsek edinilir. Önemli olan karşımızdakinin bir şeyi nasıl söylediği değil, ne dediğidir. Buna Anlaşılabilir Girdi (Comprehensible Input) deriz. Elbette, buna değinen ilk kişi ben değilim. Ben bu konudan bahsetmeden önce de bu fikre sahip olan insanlar vardı. Aslında, benden önce bu konuya eğilmiş olanları onurlandırmak için terminolojide değişiklikler yaptım. Artık "Girdi Hipotezi" demektense "Anlama Hipotezi" demeye çalışıyorum. Örneğin James Asher bu kavramı benden daha önce anlamıştı. Iowa'dan Harris Winitz keza aynı şekilde. Leonard Newmark da bu kavramı benden önce anlamıştı.

Edebiyat çevrelerinden ise Arizona Üniversitesi'nden Kenneth Goodman ve Frank Smith bu kavramı biliyorlardı. Bu ikisi “okumayı okuya okuya öğrenebiliriz, okumayı, sayfada yazılı olan mesajı anlayarak öğrenebiliriz” diyorlardı. Benim takdir edilmem gereken tek nokta tüm bu farklı düşünceleri bir araya getirip derli toplu bir şekilde ortaya koymuş olmasıdır. Ancak az önce saydığım isimler bu kavramı benden çok daha önce tespit etmişlerdi. Artık bu yüksek öneme sahip hipotezi anlayabildiğinize göre, sizinle dil edinimi ile ilgili bazı hayret verici, harikulade ve gizemli gerçekleri paylaşmak istiyorum. Hayret verici, harikulade ve gizemli gerçek. Birinci gerçek dil edinimi için çaba sarf etmek, çalışmak gerekmediğidir. Az önce yaptığım örnek derste tek yapmanız gereken benim tahtada birkaç saçma şakayı yapmamı, komik resimler çizmemi izlemektir. Bunlar olurken bir miktar Almanca edindiniz. Hiçbir çaba sarf etmediniz. İkinci gerçek ise daha hayret verici ve daha harikulade. Ben çok severim bu düşünceyi. Dil edinimi istem dışı bir şekilde ortaya çıkar. Bunu bir kere daha söyleyeyim, dil edinimi istem dışı bir şekilde ortaya çıkar. Hoşunuza gitsin veya gitmesin, az önce hepiniz bir miktar Almanca edindiniz. Artık bu konuyla ilgili olarak yapabileceğiniz her şey yok olup bitti. Eğer Anlaşılabilir Girdiye maruz kalırsanız, dil edinmek dışında bir seçeneğiniz yoktur. Beyin bunu sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Dil Edinim Aygıtınızı kapatamazsınız. Nasıl ki bilinçli bir şekilde kalbinizi, böbreklerinizi, karaciğerinizi kapatamıyorsanız DEA'nı da kapatamazsınız. Hoşunuza gitsin-gitmesin istem dışı bir şekilde dil edirsiniz. İkinci dersin birinci desten daha iyi olmasının sebeplerinden biri, bize yardım etmek üzere Bay Spock'ın (Uzay Yolu dizisine gönderme) aramızda olmasıydı. Yani bir girdiyi anlaşılır hale getiren her şey dil edinimine fayda sağlar. Eğer bu teori doğru ise, buna bağlı diğer sonuçlar ortaya çıkmakta ve bugün bu sonuçlardan biri üzerinde konuşacağım. Konuşmak, dil pratiği yapmak değildir. Biliyorum bu biraz tartışmalı gibi ama doğru olduğundan eminim. İngilizcenizi geliştirmek istiyorsanız, Fransızcanızı geliştirmek istiyorsanız, arabayla işinize doğru giderken yüksek sesle konuşmak yabancı dilinizi geliştirmeyecektir. Yatak odası kapısını

kapatıp aynaya konuşmak, İngilizceyi daha iyi konuşmanıza yardımcı olmaz. Eskiden bu tür şeylerin yararlı olduğunu düşünüyordum ama artık yararlı olmadıklarını düşünüyorum. Ama öte yandan eğer şu an bir Almanca dersinde olsaydık, günde 45 dakika ve eğer dersteki dil girdisini hafif seviyede, canlı ve ilgi çekici tutabildiysem, Mr. Spock örneğindeki gibi ve eğer espriler yapabilseydim, yaklaşık 2 hafta sonra Almanca konuşmaya başlayacaktınız. Almanca bilginiz kendiliğinden ortaya çıkacaktı. “Kendiliğinden ortaya çıkmasını” hissedecektiniz. Almanca konuşmaya başladığınız ilk sıralarda cümleleriniz dilbilgisi açısından doğru olacak mıydı? Ne düşünüyorsunuz? Özne, fiil doğru yerde gibi. Hayır, hata yapacaktınız, pek çok hata. Eğer hatalarınızı düzeltirsem Almancayı “edinmeniz” değil “öğrenmeniz” üzerinde durmuş olurum ve hiçbir gelişim sağlanmaz. Ayrıca, hatanızı düzelttiğimde pek çoğunuz hatalarından endişe duyacak ve tekrar Almanca konuşmak istemeyecektir. Aslında, hatanızı düzeltmek için kullanacağım Almanca size daha çok “anlaşılabilir girdi” sağlayacaktır. Ne kadar çok “anlaşılabilir girdi” sağlanırsa, dilin doğru kullanımı kendiliğinden oturmaktadır. Bunun çok tartışmalı bir nokta olduğunu biliyorum. İnsanlar bunun hakkında oldukça çok tartışıyorlar. Seminerin ilerleyen bölümlerinde dilbilgisi konusuna geldiğimizde bu konuya geri döneceğim. O yüzden şimdi düzeltme hakkında bir araştırmadan bahsetmek istiyorum. Bu konudaki makalelerin büyük çoğunluğu Tayvan “da yaşayan bilgili bir öğretim görevlisi olan John Truska tarafından analiz edilmiştir ve Sayın Truska çok harika çalışmalar yapmıştır. Özellikle de diğer çalışmaları analiz ederek. Bunlardan kısa özetler halinde bahsetmek istiyorum. Araştırma şu şekilde gerçekleşmişti. Bu arada, birazdan bahsedeceklerim anadil, ikinci dil, genç öğrenciler, çocuklar, yetişkinler, kadınlar, kızlar, erkekler yani herkes için geçerlidir. İşte araştırma kapsamında yapılanlar: Bir grupta düzeltme yapılırken, diğer grupta düzeltme yapılmamış. Hangi grubun daha iyi olduğunu anlayabilirsiniz. Bu çalışmaların yarısı her iki grup arasında belirgin bir fark göstermiyor. Araştırmaların diğer yarısında ise düzeltme yapılan grupta çok zor fark edilen bir fark bulunmakta. Ancak bu da

gerçekten üzerlerinde sıkı biçimde durulduklarında ortaya çıkıyor. Yalnızca belirli şeyler düzeltiliyor, öğrenciler tekrar tekrar düzeltiliyor ve araştırmanın sonunda yalnızca düzeltme yapılan konuları içeren bir test uygulanıyor. Sonucun ne olduğunu biliyor musunuz? Eğer aynı grubu 3 ay sonra tekrar test ederseniz, her şeyin sıfırlanmış, düzeltme bilgilerinin uçmuş olduğunu görüyorsunuz. Dolayısıyla sonuçlar zayıf ve kırılgan. Benim bu araştırmalardan çıkardığım sonuca göre, düzeltme işe yaramıyor. Teori bölümünün son kısmını Duygusal Filtre Hipotezi (Affective Filter Hypothesis) olarak adlandırılan hipotez oluşturmaktadır. Sanırım anlaşılması oldukça kolay. İlk olarak hipotez hakkında bilgi vereceğim ve ilerleyen sürede ayrıntılara gireceğiz. Bu hipotezle ilgili alanla iyi ilerlemeler kaydettiğimizi düşünüyorum. Konuyla ilgili hala doğruluğuna inandığım ilk hipotez şöyle demektedir: Yapılan araştırmalar dil edinimin başarısını etkileyen pek çok faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, motivasyon. Daha iyi motive olanlar dil ediniminde daha iyiler. Endişe. Endişe ile dil edinimi arasındaki korelasyon negatiftir. Endişe ne kadar düşükse dil edinimi o kadar iyi gerçekleşmektedir. Bu konuda şu sonuca varıyoruz ki, dil ediniminin gerçekleşmesi için endişe seviyesinin sıfır olması gerekmektedir. Bu sizde de böyle olmuştur. Çok iyi bilmediğiniz bir dilde ilginç bir sohbete başladığınız ve sohbet ettiğiniz kişiyi ilginç /eğlenceli bularak sohbete istekle devam ettiğiniz, aynı şekilde sohbet ettiğiniz kişinin de sizi ilginç ve eğlenceli bulup sohbeti devam ettirmek istediği, bu arada sizin kullandığınız yabancı dilin üçüncü ya da dördüncü yabancı diliniz olduğunu unuttuğunuz bir örnek oldu mu? İşte böyle bir durum yaşandığında dil edinimi gerçekleşmektedir. Bu dilin yapısına odaklanmanın tersi olarak adlandırdığımız bir durum. Dilin yapısından çok “anlam” üzerine odaklanma. Özetleyecek olursak, bir motivasyon, iki endişe ve üç özgüven. Yüksek özgüven sahibi rahat insanlar dili daha kolay edinmektedir. Bunu sanırım sayfa 3’teki bir şekilde göstermiştim. Şekilde şöyle diyor: Eğer öğrenci yeteri kadar motive edilmemişse, eğer öğrencinin kendine güveni düşükse, eğer endişe seviyesi yüksekse, öğrenci savunmacı ise ve yabancı dil sınıfını kişisel zayıflıkların ortaya

çıkarıldığı bir yer olarak görüyorsa, öğrenci sınıftaki dil girdisini anlayabilse bile bu girdi beynine işlemeyecektir. Bilgi öğrencinin beyninde dil ediniminin gerçekleştiği bölümlere ulaşmayacaktır. Bir şeyler bilgiyi bloke ederek dışarıda bırakacaktır. Bu engellemeye duyuşsal süzgeç (affective filter) adı verilmektedir. Biraz önceki uygulamamda ilk üç sırda oturan izleyicilerin duygusal filtrelerinin geçici olarak yükselmesine neden oldum. Tekrar özür dilerim. Aşağıya indiğimde savunma konumuna geçtiniz. Sizinle konuştuğum dile anlasanız bile bu girdi beyninizde yer etmedi, beyninize işlemedi. Bu aynı sınıfta bulunan ve her ikisi de dersi anlayan iki öğrenciden bir tanesinin dil girdisine neden kapalı olduğunu, diğerinin ise neden açık olduğunu açıklamaktadır. Dil edinimini engelliyor olsa da endişenin ne olduğunu gayet iyi anlamaktayım. Endişeli ya da sinirli olduğumuzda beynimiz bize bir şeyler anlatmak istiyor. İngilizcenizi kullanma konusunda tereddüde düştüğünüz zamanlar oldu mu? Özellikle de zor durumda kalacağınızı düşünmenizden dolayı. Örneğin başlangıç seviyesindeyken telefonda İngilizce konuşmak zorunda kalmak gibi. Ben İbranice ve İspanyolca'yı orta seviyede biliyorum ve idare ediyorum ama çok iyi değilim. Bu yüzden bu iki dilde telefonda konuşmak istemem. Bildiğim diğer dillerde konuşurum ama İbranicede oldukça tereddüt ederim. Aslında tereddüt etmek iyi. Kendimi zorlayıp insanlara bir şeyler söylesem, onların cevap olarak söylediklerini anlamayacağım. Dolayısıyla endişenin yararlı bir yönü de var. Bir meslektaşım yaklaşık 20 yıl önce bana “Acının Mükemmel İşlevi” başlıklı bir kitap verdi. Vücudunuzda acı varsa, yaptığınız şey her ne ise hemen son verin. Acıyı gizlemeyin ve kaynağını bulun ve doğrudan acıyla baş etmeye çalışın. Aynı şey dil edinimi esnasındaki kaygı için de geçerli. Son 45 dakikadır değindiğim konuları kısaca özetlemek istiyorum. Ve bu özeti tek bir cümleyle yapmak istiyorum. Cümle şu: Dili yalnızca ve yalnızca tek bir şekilde edinebiliyoruz, *kaygı seviyesi düşük iken anlaşılabilir girdi aldığımızda*. Eğer bu çıkarım doğru ise yabancı dil sınıflarının durumu nedir? Yabancı dil sınıflarına ihtiyacımız var mı? Çoğu insan hayır diyor. Çoğu kimse yabancı dil sınıflarına inanmıyor. Yabancı dil sınıflarına siz de

inanmıyorsunuz. Bunu size göstereceğim. Bir arkadaşınız size “Hep Fransızca öğrenmek istemişimdir” dediğinde arkadaşınıza hangi öneride bulunursunuz: Bir Fransızca kursunu git mi yoksa Fransa’ya git mi? Fransa’ya git dersiniz değil mi? Size söyleyeyim bu kötü bir tavsiye. Neden kötü bir tavsiye olduğunu açıklayayım. Arkadaşınız hiç Fransızca bilmiyorsa ve Fransa’ya giderse, duyduğu dilden hiçbir şey anlamayacaktır. Tüm gün boyu süren ilk Almanca dersi gibi olacak. Dil öğrenmeye yeni başlayanların yeri yabancı dil sınıflarıdır. Yeni başlayanlar için 45 dakikalık ders, o dilin konuşulduğu ülkede günlerce kalmaktan daha çok anlaşılabilir girdi sağlayacaktır. Şimdi bunu ben Türkçede yaşıyorum. Şu ana kadar her yerde saatlerce Türkçe duydum. Bu bana defalarca olmuştur. Dilini bilmediğim bir ülkeye gittiğimde, ilk beş günde 3 kelime öğrenirim ve bir hafta sonra 2 tanesini unuturum. Siz de benzer tecrübeler yaşamışsınızdır. İyi bir dil sınıfında ilerleme kaydetmeniz kaçınılmazdır. Dış dünya size bol bol verecektir. Benim Mandarin Çincesiyle olan tecrübelerim: Pek çok kez Tayvan’a gittim. 2000 yılından beri yılda bir ya da iki kez Tayvan’a giderim. Konferanslar ya da insanlarla tanışmak amacıyla giderim ve orada iyi ilişkiler içinde bulunduğum aileler var. Bu nedenle Mandarin dili ile çevrilmiş durumdayım. Tayvan’da 3 ay kaldıktan sonra Mandarin dilinde söyleyebildiğim ve anlayabildiğim tek şey “dondurmayı severim” anlamına gelen cümleydi. Bunları bilmek güzel ama aslında bana daha önce de söylendiği gibi diğer bir dilde öğrenmem gereken ilk cümle “arkadaşım ödeyecek”tir. Daha sonra 9 saatlik oldukça anlaşılabilir ve çok iyi öğretilen bir dil kursu aldım. İlk 5, ilk 3 dakikada Tayvan’da bulunduğum bütün zamanlardan daha fazla anlaşılabilir girdi aldım. Bu nedenle dil sınıfları dile yeni başlayanlar için o dilin konuşulduğu ülkede bulunmaktan çok daha iyi ortamlardır. Dil sınıflarını amacı, o ülkede bulunabileceğin ortamlara öğrenciyi koymak, dili kullanmak ve otantik girdileri anlamak, o dili konuşanla konuşabilmek, televizyonu ve filmleri anlayabilmek ve okumaktır. Daha sonra kendi başınıza ilerleyebilirsiniz. Benim İspanyolca seviyem şu anda orta seviyede ve çok iyi durumda değilim ve hatalar yapıyorum, söylemek

istediklerimin bir kısmını söyleyemiyorum. Bir İspanyolca sınıfına gitmek ihtiyacı duymuyorum. Orta seviyedeyim ve karşılıklı konuşmalar yapabilirim ki yapıyorum, okuyabiliyorum ve yavaş yavaş kendi başıma ilerleme kaydediyorum. Fransızca öğrenmek isteyen arkadaşınıza geri dönelim. İki dönem 100 saatlik bir Fransızca dersi aldığını ve daha sonra Fransa'ya gittiğini farz edelim. Farklı bir hikâye değil mi? Biraz daha iyi anlayabilir, okuyabilir, insanlarla konuşabilir ve kendi başına daha iyi ilerleme kaydedebilir. Şimdi onun 200 saatlik Fransızca dersi aldığını ve mükemmel bir öğrenci olduğunu düşünelim. Fransa'ya gittiğinde Fransızcası mükemmel olacak mı? Hayır. Hatalar yapacak. Bir dil sınıfının işi sizi mükemmel hale getirmek değildir. Bir dil sınıfının işi sizi orta seviyeye getirmektir. Herhangi bir yerdeki bir dil sınıfının amacı sizi otantik materyalleri okuyabileceğiniz, her şeyi olmasa da bazı şeyleri anlayabileceğiniz, filmleri ve radyoyu anlayabileceğiniz, karşılıklı konuşmalar yapabileceğiniz ve daha sonra kendi başınıza ilerleme kaydedeceğiniz bir noktaya getirmektir. Bu hepimizin kabul ettiği eğitim genel felsefesidir. Temel eğitiminizi bitirdiğinizde bugün olduğunuz durumda mıydınız? Tabii ki hayır. Üniversiteyi bitirdiğimde bugün bulduğum yerin yakınlarında bile değildim. Gerçek dünyada okulda öğrendiğimin üç katından fazlasını öğrendim. Bu sizin içinde aynı değil mi? Eğitim gereklidir. Bu günkü mesleğime başlamamda eğitime çok şey borçluyum. Bu basit bir şekilde sağduyu felsefesidir. Metot konusunda size kısa bir giriş yapacağım. Gerçekten işe yarayan birkaç metodumuz var. Bunların bir listesini size vereceğim. Başlangıç seviyesinde, bu dil öğretimi çalışmalarında tarihi bir araştırmadır. İlki 1960'lı ve 70'li yıllarda geliştirilen TPR'dır (Total Physical Response). Amerikalı araştırmacı tarafından geliştirilen bu yöntem “toplam fiziksel tepki” olarak adlandırılmaktadır. Öğretmen talimatlar verir ve öğrenciler bu talimatlara yerine getirir. Zamanla talimatlar daha karmaşık hale gelir ve öğrenciler birbirlerinin ve öğretmenin hareketlerinden anlamlar çıkarır. Bu harika bir yöntemdir ve dil öğrenimine olan kapıları açar. Çin'den yeni geldim ve oradaki arkadaşlarımdan biri Mandarin Çincesinde harika

ilerleme gösteriyor. Çince masa tenisi dersine başladı ve her ikisinde de çok iyi ilerleme gösteriyor. TPR harika bir yöntemdir ve 1960'larda yapılan araştırmalar birinci sınıf araştırmalardır. Daha sonra 1980 ve 90'lı yılların başında ben ve Amerikalı bir araştırmacı "Doğal Yaklaşım" (Natural Approach) adlı yaklaşımı geliştirdik. Birlikte bir kitap yazdık. Ben teori kısmını geliştirdim. Genel olarak TPR yaklaşımını da kapsıyordu. Şu anda dikkatinizi çekmek istiyorum. "Başlangıç seviyesindekiler için hikâye anlatımı ve okuma yoluyla dil öğretimi" olarak da adlandırılan TPR mükemmel bir yöntemdir ve TPR ile sınıfta öğrencilerle beraber hikâye oluşturulmasını içermektedir. Her şey anlaşılabilir seviyede ve ilginçtir. Şu anda bunu yapan kurumlar bulunmaktadır ve size bu konuda birkaç internet sitesi vereceğim. Bu kişiler Amerika'da konferanslar vermektedir. Ben bu konferanslardan çok hoşlanıyorum. Dil öğretene değişik lise öğretmenleri kendi deneyimlerini aktarmaktadır. Bu konferanslarla bağlantılı olarak bilmediğiniz bir dilde 9 saatlik yoğun bir kurs alabilirsiniz. Mandarin için benim yaptığım şey buydu. Sabahları Mandarince, öğleden sonraları ise İspanyolca öğrendim. Bu metotların ortak noktası:

1. Bütün derslerde anlaşılabilir girdi verilmektedir. Sözlü anlaşılabilir girdi.
2. Sınıflar düzenlenmiştir. Sadece konuşmaya başlamıyorsun.
3. Ders planları ve müfredat var. Bunlar Dilbilgisine dayanmayan ders planlarıdır. Biz de Mr. ve Mrs. Brown var. Oyunlar, aktiviteler ve öğrencilerin ilginç ve anlaşılabilir bulduğu şeyler var. Farklı öğrenciler için farklı olacaktır. 9 yaşındaki San Francisco'daki bir öğrenciyle 23 yaşındaki Ankara'daki öğrenci için farklı olacak. Öğrencinin geçmiş yaşantılarından getirdiği bilgilere göre farklı olacaktır.

DİLBİLGİSİ

(...) Bu Noam Chomsky'nin fikridir. Eğer bir şey dilde evrenselse, bu doğuştan gelmektedir. Bütün dillerde zamirler bulunmaktadır ve zamirler insan evrenidir. Bu bizim dile derin olarak bakışımızdır ve biz dil değişimini incelemeye başlayabiliriz. Yıllar önce bizim konuştuğumuz dili konuşmuyorlardı. Bu farklı dillerde yöresel farklılıkların

doğmasına yol açmıştır ve bazı diyalektler diğerlerine göre daha iyidir ya da bazı sosyal grupların dili daha iyidir gibi tartışmalara yol açmıştır. Dilbilgisi öğretmenin diğer bir sebebi daha vardır ve bunu tahtaya bazılarınızı sinirlendirecek bir şeyler çizerek göstereceğim. Sadece bir tahmin yaklaşık, üçte ikiniz “it” ve “its” kullanımını doğru olarak edinmişsinizdir. Her zaman haklısınızdır ve bunda hataya düşmezsiniz. Otomatikleşmişsinizdir. Fakat üçte biriniz bunu yapamamıştır. Bu doğal konuşmacılar için de geçerlidir. Ben ikinci gruptayım. Benim için bu doğal değildir. Doğru söylemek istiyorsam kuralı düşünmek zorundayım. Bu benim gibi oldukça fazla okuyan kişiler için de geçerlidir. Kaçınız doğru şekilde “it” ve “its” kullanımını doğru edindi? Kaçınız benim gibisiniz? Tereddüt ediyorsunuz. Kaçınız bir fark olduğunu biliyordunuz? İkinci grupta olanlar için kuralı bildiğimiz için mutlu değil miyiz? Tabii ki evet. Yazma becerisindeki heceleme, noktalama ve dilbilgisindeki standardımız % 100 dür. Yazma becerisinde tek bir hata bile yapmazsınız. Bu hayat boyu süren bir aşağılanma olabilir. Bazılarınız George Bush başkanlığı dönemindeki başkan yardımcısı Dan Quayle’i hatırlayabilir. Hecelemede halk önünde bir hata yapmıştı. Patates kelimesinin sonunda e harfi olup olmadığını hatırlayamamıştı. İnsanlar sürekli bunun hakkında konuşmaya devam etti. Torunları ile bile bundan dolayı dalga geçti. Bunun adil olduğunu düşünmüyorum. Herkes hata yapabilir. Aynı zamanda telefon mesajları da hariç tutulamaz. Telefon mesajlarının kendine özgü bir dili vardır. Kısaltma yapmak istiyorsan, diğer ergenlik çağındakinin yaptığını yapmak zorundasın. Kendi kısaltmalarını uyduramazsın. Ben bunu her zaman yapıyorum ve kızım aptalca olduğunu söylüyor. Yeni kısaltmalar öğrendim ve öğrenmeye devam ediyorum. Hepimizin BFF olduğunu duydum. Ne anlama geldiğini biliyor musunuz? “Daima en iyi arkadaşın”. LOL ne anlama geliyor? Pek çok anlama gelebilir. Bunlar problemlili şeylerdir. E-postalar için de bir teorim var. E-postaların mükemmel olmasına gerek yok. Bir miktar kusurlu olabilir. E-postalarınız çok doğruysa, samimi görünmemektedir. Bunların hepsinin kendi kodları vardır. Ben bir miktar dilbilgisini öneriyorum. Öğrencilerin yazdıklarını

düzeltilirken, yetişkinler hataları düzeltebilirler. Bunlar dilin özel versiyonlarıdır ve standart formlardan biraz farklıdır. Bazılarına göre “*it*” ve “*its*” İngilizcenin değiştiği yerdir. Belki de 100 yıl sonra olmayacaklar bile. Fakat şu anda bunu doğru olarak öğrenmek zorundayız. Şimdi de dilbilgisi nasıl yapacağımızdan konuşalım. Bunu yapmanın iki güzel yolu vardır. Tracy Tarrell üniversite seviyesi dil öğretimi için, örneğin üniversite seviyesinde İspanyolca öğretimi, dilbilgisini sınıf içinde değil ödev olarak kullandı. Bunlar bir parça dil geçmişi olan öğrencilerdi ve kendi başlarına yapabilecek öğrencilerdi. Evde bilinçli bir şekilde öğrenilirse, sınıfta doğru yapılabileceği beklenmiyordu. Bu şekilde işlemiyor. Geleneksel olarak dilbilgisi ele alınmıyordu fakat işin içine dahil ediliyordu. TPRS araştırmacılarından biri “pop up” (gerektiğinde) dilbilgisi adlı oldukça zekice farklı bir yaklaşım uyguladı. Dilbilgisi kuralları ilginç görüldüğünde öğretmen tarafından kısaca ele alınıyor. Ortak bir dil varsa sınıfta, örneğin İngilizce öğretiliyor ve dil Türkçe öğrencilerin dili de Türkçe bu kurallardan bahsedebilirsiniz. Mandarin Çincesi sınıfındaydım. Öğretmen Mandarinceyi bırakıp İngilizce bir cümle söyledi. Mandarin Çincesinde bir dilbilgisi kuralını hatırlattı. İspanyolca sınıfında İspanyolca öğretmenim sadece beş saniye bazı kelimelerin geçmiş zamanda “o” ile bittiğini İngilizce söyledi. Dikkat etmek istiyorsanız devam edin. Eğer istemiyorsanız bu konuda endişelenmeyin. Böylece bireysel dilbilgisi öğretimini ele aldık. (...) Şimdi basit bir araştırma yapacağız. Bir grup geleneksel yöntemi kullanacak diğer grup da “anlaşılabilir girdiyi” (Comprehensible Input). Çok kolay. Anlaşılabilir girdi her zaman kazanmıştır. Bu konudaki çalışmalar 1965’e kadar gider. Daha önce bahsettiğim profesyonel dergilere göre sınav, konuşma ya da iletişim üzerine olduğunda anlaşılabilir girdiye sahip olanlar hep daha iyi olmuştur. Sınav dilbilgisi üzerine olunca ya fark yok ya da yine biraz daha iyiler. Dolayısıyla hiçbir durumda kayıpları yok. ABD’de dil öğrenim yöntemleri değişebiliyor. Öğrenime devam eden öğrencilerin çoğu anlaşılabilir girdi sınıflarından çıkar. Önemli olan da budur. Çünkü dil öğretim ortamından daha çok zevk almaları onları daha hevesli kılar. Öğretim yöntemleri

konusunda geçmişte çok kitap yazmışım. Şimdi hepsini dağıtıyorum. Bazıları web sitemde. Bunları rahatça kullanabilirsiniz. Bunlardan biri 1988’de İspanyolca ve Arapça eğitimi üzerine yazdığım kitaptır. ABD Savunma Dil Okulu’ndan Nicola bu kitapla ilgilendi ve uygulamasını yaptılar. “Kapalı dilbilgisi” dediğimiz doğal yaklaşım yani edinimin bir kez daha başarılı olduğu görüldü. Burada bir örnek olay anlatacağım. Macaristan’a davet edilmişim. Beni davet eden Profesör (Nikolova) başka bir yerde vereceği konferans için ayrılmış ve çalışma odasını bana vermişti. Altın bulmuştum. Böyle bir durumda ne yaparsınız? Her şeyi okumaya başladım. Bir hafta sonra İngiltere’den döndüğünde yazdığı tezi okumuş ve değerlendirmemi yapmışım. Yabancı dil olarak İngilizce eğitimi üzerine ve kendi sınıfıyla ilgili bir çalışmaydı. İlk 6 yıl tamamen iletişim yaklaşımıyla ders işlemişti. Öğrencileri çok az sınava tabi tutuyordu. Karşılaştırma grubu her yıl dilbilgisi-tercüme metodu uygulanan öğrencilerden oluşuyordu. Sürecin sonucunda dilbilgisi açısından iki grup arasında anlamlı bir fark yoktu ancak konuşma, akıcılık ve iletişim açısından iletişim sınıfı fersah fersah ileri gitmişti. Diğer bir çalışma Hong Kong’dan Çin’e kadar her yerde anlattığım bir çalışmamdır. Yine geleneksel grammar-translation yöntemi ile iletişim ve doğal yaklaşım (Natural Approach) sınıfı üzerine yapılan bir çalışma. Bu çalışma da “anlaşılabilir girdi”nin ezici üstünlüğünü ortaya koymaktadır. Dilbilgisi kurallarında anlamlı bir fark çıkmazken okuma, dinleme ve özellikle yazma konusunda çok çok ileride oldukları ortaya çıktı. Bu yaklaşıma yönelik eleştiriler olabilir. En önemli üçünden bahsedebiliriz. Birincisi bu tür sınıflardaki öğrencilerin çok hata yaptığıdır. Evet doğru. ABD’deki okullara giderseniz bu tür sınıflarda mümkün olan her tür dil hatasının yapıldığını görürsünüz. Dilbilgisi sınıfına girin hata duyamazsınız. Peki niçin? Çünkü hiçbir şey duymazsınız da ondan. Konuşamazlar. Birinci eleştirinin cevabı budur. İkinci eleştiri doğal yaklaşımın standardı düşük tuttuğudur. Doğru ama iyi bir şey bu. Utah Üniversitesinden arkadaşlarım anlattılar. Almanca doğal yaklaşım sınıfındaki öğrencilerde her şey iyi gidiyor iki üç yıl boyunca. Herkes memnun. Ancak bir süre sonra

hocalar yakınmaya başlıyor. “Daha önceki öğretim kalitesine ulaşamıyoruz. Standartlar düşüyor. Suçlu doğal yaklaşımdır”. Profesör arkadaşım araştırmayı inceleyince öğrenmişti ki daha önce başarılı olan öğrencilerin bir kısmı zaten anadil olarak Almanca biliyordu. Ayrıca önceki gruplardan %4 gibi bir oran ileri sınıflarda Almanca’ya devam ederken doğal yaklaşım sınıfında %40’lara ulaşıyordu bu oran. Aslında gerçekte işler gayet iyi gidiyordu. Diğer eleştiri bu yöntemin akademik dilden ziyade günlük konuşma diline hizmet ettiğidir. Hâlbuki öğrencilerin akademik yaşamında kullanacakları dil, daha sonraki yıllarda iş dünyasında bilim dünyasında kullanacakları dilin akademik dil olması gerekir. Doğal yaklaşım bunu vermemektedir. Bugün size söyleyeceğim her şey akademik dille ilgili olacaktır. Buna verilecek cevaplardan biri “örtük öğretim”de (Hidden Curriculum) yatar. Örneğin bir yıllığına Fransa’ya Sorbon’a gideceksiniz diyelim. Fransızca’nız tatillerde gördüğünüz Fransızlar veya okullardan dolayı şöyle böyle diyelim ancak akademik olarak yetersiz olsun. Okul başlamadan dilinizi geliştirmek için yaz başında oraya vardınız. İki durum düşünelim: birincisinde doğrudan geleneksel yöntemle dil çalışacağınız fiilleri sıfatları çekeceğiniz bir ders olsun, diğeri ise sadece yabancı öğrencilere açık Fransız Eğitim Sistemi Tarihi adlı bir ders olsun. İkincisine girdiniz, sağınızda Danimarkalı, solunuzda Brezilyalı önünüzde Koreli arkanızda da bir Etiyopyalı öğrenci olsun. Ortak tek yönünüz “kötü” Fransızca. Sözcükleri bilmiyorsunuz, çoğunlukla işaret diliyle anlaşıyorsunuz, yanınızda dilbilgisi kitabınız da var akşamları bakabilmeniz için, aksanız düzgün değil, dediğiniz pek anlaşılmıyor. Ben böyle bir ortamda bile doğrudan dilbilgisi kursunda elde edileceklerden daha fazla dil edinileceğini ve üniversiteye daha hazır olunacağını tahmin ediyorum. İşte bu tipik bir “örtük öğretim “ dir. “Örtük öğretim “ in iki özelliği vardır. Birincisi başlangıç veya ileri düzey değil orta düzey için olduğudur. İleri düzey öğrencilere verirsiniz dili iyi bilenler ileri gider diğerleri kalır. İkincisini de söyle göstereceğim. Ancak “edinimi” anlamayanlar bunu kolay kolay anlamazlar. Sınıf dil sınıfı değilse konu veya içerik sınıfıdır. Sınav varsa konu üzerinedir,

dil üzerine değil. Paris'e dönelim, tarih dersine. Dersin sonunda sınav var diyelim. Ne yapacağınızı biliyorum. Her derse gideceksiniz. Not alacaksınız kayıt yapacaksınız. Belki de yeğeninizin kullanmayı öğrettiği I-pod la yapacaksınız bunu. Kaydı yeniden dinleyeceksiniz. İlave okumalar yapacaksınız ve Fransızcanız kelime hazneniz, dil bilginiz her şeyiniz inanılmaz ilerleyecek. Hâlbuki diğer kursta dilbilgisi çalışacaksınız, sınava yönelik ezber yapacaksınız ve sınavdan sonra hepsini unutacaksınız. Bizim ikinci sistemde aynı zamanda konuyu da öğrenirler. Aslında burada bir taşla iki kuş vuruyorsunuz. Burada öğrencilerin edindiği dil istediğimiz akademik dil değil midir? (...) Dilbilgisinin sadece bir monitör olarak kullanıldığından bahsetmiştim. Daha çok detay vermek gerekirse karşılanması gereken iç koşul vardır. Bu üç şart gerekli ama yeterli değildir. Bence son otuz yılda dilbilgisinin rolü giderek azalmıştır. Birinci koşul dilbilgisini bilmeniz gerektiğidir. Şöyle göstereyim: Bir kalem alın ve 1 lira boyutunda bir daire çizin, İngilizce'deki bütün kuralların kümesi olsun. İngilizce en çok çalışılan ve hakkında en çok şey bilinen dildir. Noam Chomsky İngilizce dilini en iyi bilen kişidir. Bu büyük dilbilimcisinin bildiği kuralları bir daire içine koyup onu da çizdiğimiz daire içine koyalım. Şimdi de bir uygulamalı dilbilimcinin bildiği kuralları aynı şekilde bir daire içine koyup Chomsky'nin dairesinin içine koyalım. Bu dilbilimciler Chomsky'nin kitaplarını okuyup ders kitabı yazan kişilerdir. Ders kitaplarındaki kurallar dairesini de bu son dairenin içine koyalım. Bu daire daha küçük olmak zorunda çünkü uygulamacı dilbilimciler bütün kuralları kitaplara koymazlar. Şimdi de dilbilgisi kurallarını en iyi bilen öğretmenlerin bildiği kurallar dairesini bunun içine koyalım. En iyi öğrencilerin bildiği kurallar dairesi çizerek içine atalım. Bu öğrencilerin hatırladığı kurallar dairesini ve sonrasında öğrendikleri hatırladıkları ve gerçekten kullandıkları daireleri de çizerek sırayla yerleştirelim.

Kuralı bilmek başka, kullanmak başka. Kullanmak daha zordur. Örneğin, istatistik konularını anlamak ve uygulamak zordur. İstatistikçilerle ne zaman konuşsam yavaş ve

açık konuşun derim. Onların bunu anlaması zordur. Zira onlar öğreten kişilerdir ve öğrettikçe kanıksadıkları için kolay gelir. Bu nedenle bizim aptal olduğumuzu düşünebilirler. Dilbilgisi öğretmenleri benzer durumdadır. Aynı fiili otuz yıl boyunca öğrettiklerinden başkalarının anlamamasını yadırgarlar. Dolayısıyla “kuralı bilmek” olan birinci koşulun karşılanması zordur. Kuralların hepsinin bilinmesi de imkânsızdır. İkinci koşul “doğruluğu” hesaba katma zorunluluğudur. İnsan beyni aynı anda hem doğruyu hem de anlamı düşünmeye göre dizayn edilmemiştir. Üçüncü koşul dilbilgisini bilinçli olarak kullanmak istediğinizde kuralı hatırlamak, düşünmek ve kullanmak için zamanınız olması gerektiğidir. Normal konuşmalarda zaman yoktur, başka bir dilde konuşurken konuşmanızın doğru olmasını istiyorsanız yavaşlarsınız. Bir araştırmaya göre konuşma %30 oranında yavaşlar. Şimdi yavaş konuşacağım bunun ne kadar çekilmez olduğunu göreceksiniz. Yukarıda bahsedilen üç koşul ne zaman karşılanır? Dilbilgisi testi verildiğinde. Normal insanlar için burada bile zordur. Zira gerçek hayatta şartlar arzu edildiği gibi değildir. Geçen on beş yılda dilbilgisinin işe yaradığına dair birçok çalışma yapılmıştır. Ben de bu çalışmaları görmekten mutluyum. Çünkü bu iddia bir düşünce iken şimdi varsayım olmuştur. Bununla ilgili 2003’te yazdığım kitabımda örnek bulabilirsiniz.

Bahsedeceğim araştırma, üniversite seviyesinde bilimsel dergilerde makaleleri yayınlanmış veya çeşitli konferans kayıtlarına geçmiş, kıskanç meslektaşları tarafından bu çalışmaları gözden geçirilmiş veya eleştirilmiş profesyonel bilim insanları tarafından yapılmıştır. Ben reklamdan veya kar amaçlı dil öğretim çalışmalarından bahsetmiyorum. Bu nedenle bu araştırmadan gerçek bir amaçla bahsediyorum. Ve ben tek bir çalışmadan değil çok daha farklı çalışmalardan bahsedeceğim.

İKİNCİ OTURUM

(...) Sunumumun en beğendiğim bölümünü, okuma bölümünü sunacağımı itiraf etmeliyim. Çünkü bundan çok büyük faydalar gördüm. Öğle yemeği için ayrılmadan önce size serbest,

gönüllü okuma gerçekten yeni bir çığır (breakthrough) demiştim. Okuyan öğrenciler, okumada daha iyi oluyor, yazmada daha iyi oluyor, daha çok kelime bilgisine sahip oluyor, daha iyi dilbilgisine sahip oluyor, İngilizceyi daha iyi ve doğru yazıyorlar. Daha akıllı oluyorsun, dünya hakkında daha fazla şey öğreniyorsun; dünya ile ilgili bilgilerimiz kitaplardan gelir. Kurgu olanlar ve kurgu olmayanlar. Bu muhteşem bir şeydir. Şimdi şunu söylemek istemiyorum; eğer okumaya başlarsanız, kültürlü ve aydın olmanın üst noktasına varırsınız demiyorum. Ama okumazsanız, hiç şansınız yok. Bu daima böyledir. Çocuklar okula okumak için gidiyorlar ve okuyorlarsa tamam ama okumazlarsa şansları yok. Bu kadar basit? Size bununla ilgili bir araştırma göstermek istiyorum. Araştırmamı birkaç bölüme ayıracağım. Araştırmamı sunarken size özellikle farklı alanlarda farklı ülkelerden farklı yaşlardan öğrencilerden seçeceğim. Size araştırmanın ne kadar evrensel olduğunu göstermek istiyorum. İlk araştırma alanı Sessiz okuma (SR). SSR (Sustained silent reading); sessiz okumaya dayalı anlamına gelmektedir. Amerika’da 1950’lerde bunu USSR (gülüşmeler) olarak isimlendiriyorduk. (Uninterrupted Sustained Silent Reading) Kesintisiz sessiz okumaya dayalı. Bunu yapmıyoruz. Sessiz okuma son derece ilginç. Sessiz okumada okul günlerinin dışında birkaç dakika öğrenciler okur. Öğrenciler ne isterlerse onu okurlar, magazin okuyabilirler, komik kitaplar okuyabilirler, Harry Potter okuyabilirler, Twilight okuyabilirler. Doğrulamak için soruyorum. Kaç taneniz Twilight’ı okudu? Sizin için çok iyi. Genç erkeklerin ellerini kaldırdıklarını gördüğüme çok mutlu oldum. Bu önemli. Biliyorum. Twilight kızlar için olan bir kitap. Bunu bilmemiz gerekir. Twilight’ı ben okudum. Harry Potter, evet. Harry Potter’ı seviyorum. Twilight’ın biraz tuhaf olduğunu düşünüyorum. Problemimin ne olduğunu söyleyeceğim. Genç bir kız var adı Bella. Bella’yı hatırlıyor musunuz? Filmi gördünüz mü? O halde, 17 yaşındadır. Bir de Edward adında bir genç var. Edward Bella’yı seviyor ve o bir vampir. Tamam? Edward kaç yaşında? Edward 119 yaşında. Bir genç düşünün 119 yaşında. Kadınlardan anlıyor. O zaman 17 yaşındaki bir lise öğrencisini sevmesinin nesi ilginç? Başka birini, en az 45

yaşında birini bulabilir, Aynı zamanda o da lise öğrencisi. Şüpheli. Her neyse öğrenciler her ne isterlerse okuyabilirler ve kitap raporları yok, bölüm sonlarında sorular yok. Öğretmen de ne zaman isterse kitap okuyabilir. Şimdi bunun işe yarayıp yaramadığını bulmalıyız. Eğer öğretmenseniz, öğretmen olacaksanız, bunun hakkında düşünün. Sessiz okuma yaparsanız, günde 10 dakika, bir sınıfla birlikte ve de öğretmen de öğrencileri okurken rahat bir ortamda kitap okuyor. Normal bir öğretmenlik kariyeri süresinde bu okuma süresi yalnızca üç aydır. Bunun işe yaradığını bulmalıyız. Öğretmenlik zor iştir. Kısa dinlenme sürelerine ihtiyaç vardır. Sessiz okumayla ilgili araştırmaları takip ediyorum. Makaleler yazıyorum, kitaplar yazıyorum. 1980’den beri ilgi alanım. Çalışmalar şu şekildedir. Bir grup sessiz okuma yapar. Diğer grup klasik öğrenme yapar. Bu birinci dilde de ikinci dilde de benzer olabilir. Dilbilgisi öğrenimi, aynı zamanda imla kuralları da demektir, okuduğunu anlama alıştırmalar, alıştırma kitapları, alıştırma kitapları, yayınevlerinin bizi daha fazla yapmamız için yönlendirdiği tüm şeyler. Yapılan çalışmalar öncesi ve sonrasına bakılarak çocukların, bazı durumlarda yetişkinlerin ya da gençlerin de hangisinin standart testlerde büyük başarı göstereceğine bakalım. Sizin için araştırmanın tamamını özetleyeyim. En olumsuz sonuç, hiç fark yok. Kitap okuyan da klasik eğitim gören de aynı. Şimdi şunu düşünün. Çocuklar için hangisi daha kolay? Kitabın alıştırmaları mı, serbest okuma mı? Hangisi kolay? Serbest okuma. Öğretmen için hangisi daha kolay? Serbest okuma. Çalışmalar ikisi arasında fark olmadığını gösteriyor. Öyleyse sonuçlar aynı, hangisi daha iyi? Tabi ki serbest okuma. Bu çalışmalara bakarak şunları buldum. İki çalışma arasında da fark yok. Fark göstermeyen çalışmalar her iki durumda da kısa dönem çalışmalar için geçerlidir. Bu bazen iki ay kadar olur, on hafta. Ben sessiz okuma yapan sınıfları gördüm. Ben biliyorum. Bazılarınız da biliyorsunuzdur. İlk haftalar kimse okumuyor. Henüz bir kitap bulamadılar. Programın yürümesi için şans verdiğiniz zaman akademik yılın sonunda kitap okuyanlar tutarlı şekilde daha iyiler. Sizinle iki çalışmayı ya da iki yayını paylaşacağım. Tekrar söylüyorum, bunlar sahip olduğumuz birçok

çalışmalarımızdan yalnızca bir iki örnek. Birincisi, elinizdeki notlarda sayfa 10, FG Iceland'ın çalışmasıdır. Bu önemli bir çalışma. Bu önemli çalışmanın baş araştırmacısı. (...)Yabancı bir dil olarak öğretilen İngilizce ki bu yabancı dil olarak İngilizce çalışmasıdır ve anasınıfında başlar. Elley ve G. 4 e 5. sınıflardaki öğrencilerle çalışmışlar, onları birçok gruplara ayırmışlardır. İlk grup Audio Lingual Method (Dil İşitim Metodu) anlamına gelen ALM. Mr and Mrs. Brown sanıyorum bu her şeyin çok yanlış olduğu bir birleşim. Dil öğreniminde her şeyi bir metoda koyma, tamam? Hata düzeltme, alıştırmalar, Dilbilgisi sınavları ki bunlar hala kullanılan yöntemler. İkinci grupta sessiz okumaya dayalı öğrenim var. Ve bu onların İngilizce programının tamamıydı. İyi mi? Kızlar da erkekler de iyi vakit geçiriyorlar. Günde 30 dakika. Onlar da İngilizceye anasınıfında başlıyorlar. Öyleyse onların da kitapları anlayabilecek İngilizceye sahipler. Üçüncü grup Büyük kitaplar adlı bir programı takip ediyorlar. Belki bazıları bunu biliyorsunuzdur. İlkokul öğretmenleri bunu çok seviyorlar. Bu çok güzeldir. Çok büyük, kocaman kitaplardan kitap okuyorsun ve öğrenciler hikâyeleri görebiliyorlar, takip edebiliyorlar ve hikâyeyi tartışıyorlar. Kendi seçtikleri hikâyelerle kendi okumalarını yapabiliyorlar. Bu nasıl gerçekleşiyor? Size sonuçları vermeden şimdi tekrar edelim. Neden bu noktadayız ve bu konu neden önemli özetleyeyim. Standart testler; en sert eleştirileri bile tatmin edici cevapları var. Şimdi aylık standart test sonuçlarına bakacağız. Anadil konuşmacının bir yılda on aylık kazanım gerçekleştirmesini bekleriz. Şimdi tabloya bakalım. ALM grup, 6,5 aylık kazanım. Sessiz okuma lütfen derin bir nefes alın. Hayatınızı değiştirmek üzereyiz. Bakın buna; 15 aylık kazanım. Fantastik. Bunu ben uydurmadım. Bu bültendeki makaledendir. Lütfen bu 15'i daire içine alın. Bu önemli. Onlar daha iyi. Büyük kitaplar 15 aylık kazanım. 5'nci Seviye; ALM Değersiz. 2.5 aylık kazanım. Sessiz okuma, ortalama ama hatırı sayılı bir 9, büyük kitaplar 15'inciye okuyanlar çok çok daha iyi. Projenin ikinci yılında 9 yok oldu, 15 olmadı. İki grup eşit hale geldi. ALM daha iyi okumaya başladı. Okuyucular yazmada, dinlemede ve dilbilgisinde daha iyilerdi. Şimdi bunu dinleyin. Okuyan öğrenciler dilbilgisi

sınavında dilbilgisi çalışan öğrencilerden daha iyi yaptılar. Tekrar edeceğim. Okuyan öğrenciler dilbilgisi testinde dilbilgisi çalışan öğrencilerden daha iyi yaptılar. 1991’de Ellen bu sonuçları Singapur’da yayınladı. Bu çalışma Singapur çalışması olarak isimlendirildi. Bu dil edinimi alanında dünyadaki en iyi iki ya da üç bültende yayınlandı. Bu birçok genel, son derece saygın ve tutucu bültenlerde birçok kez yayınlandı. Singapur’daki çok iyi yazılmış bir çalışmaydı. Elley yalnızca test sonuçlarını değil aynı zamanda ailelerin, öğretmenlerin, idarecilerin programla ilgili endişelerine de değindi. İki farklı endişe vardı. Birincisi, tamam çocuklar okuyor ama sınavda ne yapacaklardı. Bakalım. Sınavda çok iyi yaptılar. Teste hazırlık yapanlardan daha iyi yaptılar. Niye böyle yaptılar. Sanırım kendilerini durduramadılar. Başka seçenekleri yoktu. Çok okursan yazmanın tüm olması gerekenleri; dilbilgisi, noktalama işaretleri edinildi. Öğrenilmedi, edinildi, yutuldu. Merkezi sinir sisteminizin en derinlerine depolandı. Bir yazılı anlatım sınavına girdiğinizde her şey kendiliğinden güzelce gelir. Diyelim ki 942 kişi var. Bilmiyorum. Sadece uydurdum. Ve sizden bir şey yazmanız istendi. Ben istemeyeceğim. Diyelim ki dedim ve bir buçuk sayfa bir şey yazmanızı istedim. Ve bunlar profesyonel kişiler tarafından notlandırılacaklar. 942 kâğıt, hepsi güzel olacak. İngilizce de, Türkçe’de yazmanız istense. Biliyor musunuz neden yazınız uygun olacak. Çünkü çok okudunuz ve başka şansınız yok. Yazdığınız her şey kabul edilebilir gelir. Bir iki küçük nokta olabilir. Ben size kendiminkinden söz ettim. Bir iki öylesine hatanız, ya da yazım hatası olabilir. Ama çok az olacaktır. Önemli olan yazdıklarınızı okumak kolay olacaktır. Çünkü yazdıklarınızda uyum olacaktır. Çünkü siz çok fazla okudunuz. Yazdığınız her şey uygundur. Kötü yazamazsınız. Nasıl olduğunu bile bilemezsiniz. Kötü yazmanızın tek yolu yalnızca öğrenmekte olan (pilot) öğrencilerin kâğıtlarını okursanız, kötü yazılmıştır. Bu doğal mıdır? Birinin evine gittiniz. Evinde çok fazla kitap gördünüz şaşırdınız. Onun yazılarından birini gördünüz ve ciddi hataları olduğunu görüp şaşırdınız. Bu çok aşırı bir örnektir. Farklı bir durum/şikâyet var. Çocuklar fazlasıyla zevk alıyor görünmektedirler.

Böyle bir şey olamaz. Bir düşünce var. Eğitim zor olmalıdır. Sıkıntı vermelidir. Gerçek değil. Araştırmaları değiştiremem. İşler öyle çalışmıyor. Evet, hayatın bazı bölümlerinde acı çektiğimiz doğrudur. Farkındayım. Ama öğrenme yolunda tek yol keyifli okumadır. Dil ve kültür dediğimizde tek yol keyif yoludur. Diğer yollar işlemez. Bunu biraz daha ihtiyatlı anlatayım. Ben zevkli ise sizin için iyidir demiyorum. Bazen doğrudur, bazen değildir. Okulda neşeli olduğumuz anlar vardır. Ama o zamanlar kimse bir şey öğrenmez. Ancak eğer alıştırma hem öğretmen hem de öğrenci için keyifliyse uygundur. Sıkıntı veriyorsa bazı şeyler çok yanlışır. Onuncu sayfaya bakarsanız, ikinci tablo Excel’de çok iyi olduğum bir gündü. Bunlar bir araya getirdiğim çalışmalar, üniversite ve lise öğrencileriyle ilgili yapılan dil öğrenimiyle ilgili bütün çalışmaları bir araya getirmeye çalıştım. Bunların deneyimsel durum olarak bakılmasının iyi olacağını düşünüyorum. Çünkü İngilizcenin konuşulmadığı ülkelerde, sınıf dışında çok İngilizcenin konuşulmadığı yerlerde 10-15 dakika sessiz okuma yapılmaktadır. Çalışmaları birinci sütunda görüyorsunuz. Bazıları Kore’den Tayvan’dan, Yemen’den, Singapur’dan. Sonuç son iki sütunda bulunmaktadır. Burada *cloze* test var. *Cloze* test kötü bir öğretme tekniğidir. Ama iyi bir sınav türüdür. Son sütun RC okuduğunu anlamadır. Numaralar etki alanı diye isimlendirdiğimiz bölümdür. Etki alanı olumlu ise, Okuma ağırlıklı grupta olan öğrenciler, dilbilgisi ağırlıklı olarak çalışan öğrenci grubundan dilbilgisi sınavında daha iyi sonuç almıştır. Bunu vurgulamak istiyorum. dilbilgisi sınavında; okuma ağırlıklı çalışan öğrenci grubu; dilbilgisi ağırlıklı olarak çalışan öğrenci grubundan daha başarılı olmuştur. İkinci yıl projesi, ELLEY’in ilk yılki projesinde Singapur projesinde olduğu gibi sonuçlanmıştır. Bu çalışma Singapur çalışması olarak adlandırılmıştır. Çalışma; Dil öğreniminde önde gelen en önemli dergilerden olan “Language Learning” dergisinde yayımlanmıştır. Bu dergi dil öğreniminde oldukça prestijli bir dergidir. ELLEY, bu araştırmada denek gruplarının test sonuçlarını karşılaştırırken aynı zamanda araştırma ile bağlantılı olan ailelerin, öğretmenlerin, idarecilerin reaksiyonlarını da ele almaktadır. Araştırmada iki mesele vardı.

İlk mesele; okuma grubundaki öğrencilerin iyi okuma yaptığı ancak sınavda nasıl başarı gösterecekleri idi. Sonuca baktığımızda, bu grubun sonuçlarının çok iyi olduğunu görüyoruz. Sanırım bu öğrencilerin sonuçları kendilerini engelleyemedikleri için çok iyi. İyi sonuç almaya engel olamıyorlar çünkü başka seçenekleri yok. Bu sonuç çabasız kendiliğinden ortaya çıkıyor. Eğer çok okuma yaparsanız; yazma becerisinin tüm özellikleri; düzgün stil, uyumluluk, tutarlılık, dilbilgisi ve noktalama işaretleri kendiliğinden ortaya çıkar. Çünkü bu beceriler kendiliğinden edinilmiş bilgilerdir, öğrenilmiş bilgiler değildir. Beyninizde bilgiler yer etmiştir. Sınava girdiğinizde bu bilgiler kendiliğinden güzel bir şekilde ortaya çıkar ve bu zorlama ile değil kendiliğinden olur. Diyelim ki burada 942 kişi var. Tam olarak bilmiyorum şu an sadece tahmin ediyorum ve diyelim ki bu kişilerden bir şey yazmalarını istedim, istemeyeceğim ama istedim diyelim ki. Herkesten yarım sayfalık bir yazı yazmalarını isteyip, bu yazıları aldıktan sonra bildiğimiz gibi onları okur, değerlendirir ve notlandırır. Bu kâğıtları değerlendirdiğimizde sonuç şu şekilde olacaktır: bu 942 kâğıdın hepsi iyi yazılmış olacaktır, çünkü bu 942 kişi çok fazla okuma yapmıştır. Yazdıkları her şey uygun olacaktır. Bir takım küçük kullanım hataları olabilir ki bunlardan size bahsetmiştim; bunlarda zaman zaman meydana gelen yazım hataları olabilir ve çok önemli değildir. En önemli şey yazının kendi içindeki tutarlılığıdır. Çok kötü bir yazı yazmanız mümkün değildir çünkü oldukça fazla okuma yapmışsınızdır. Nasıl kötü yazılacağını bilemezsiniz, böyle zayıf bir alt yapınız yoktur çünkü. Ancak bir grup öğrencinin yazılarını okuyup değerlendirdiyseniz kötü bir kompozisyon yazma olasılığınız yüksektir. Çok kitaba sahip olup, okuyan kişinin kötü yazması mümkün değildir. Yetişkinlerin başka bir şikâyet konusu ise; sınıfta okuma yapan öğrencilerin gerçekten istedikleri şeyleri okuduğu için çok eğlenmeleridir. Eğlenceli ortam eğitime hizmet etmez. Bu görüş; Amerika’da oldukça yaygındır çünkü eğitimin zorlu, sıkı, azim isteyen, öğrenciyi zorlayıcı ve disiplinli olması bu görüşü paylaşanların “*ideal eğitim*” tutumudur. Bu görüşün doğru olmadığını görüyoruz. Bu bakış açısı ile olumlu

sonuçlar alınamamaktadır. Hayatta bazı dönemlerin gerçekten zorlu olduğunu biliyorum ancak dil ve edebiyat için bu söylenemez. Dil ve edebiyat için tek doğru yol bu konularla ilgilenmekten zevk almaktır. Diğer bakış açıları başarılı olmaz. şimdi bu sylemimi biraz daha netleştirmek istiyorum. Zevk aldığınız her şey de sonuç iyi olacaktır demiyorum. Bunu 1960’larda söylemiştik: Seni iyi hissettiren her şey iyidir. Bu bazen doğru bazen yanlıştır. Ancak şu bir gerçektir ki; ğrenci sınıfta eğlendiği zaman da bir şeyler öğrenir. Bununla birlikte; sınıf içerisinde zevkli bir aktivite doğru olandır, bu hem öğrencilerin hem de biz öğretmenlerin hoşuna gider, eğer zevksiz bir aktivite ise; bir şeylerin yanlış olduğunu düşünmeliyiz. (....) Bu çalışmaların tümünde iki ayrı grup var, bir tanesi geleneksel yöntemlerin izlendiği grup diğeri ise aralıksız olarak sessiz okuma yapan grup. Bu okuma süresi sınıf içerisinde 10,15 ya da daha fazla süreyi içerebilir. Tablodaki ilk sütuna baktığımızda; Tayvan, Kore, Japonya, Yemen (1 ğrenci) , Singapur (1 ğrenci) gibi değişik ülkelerden birçok ğrenci var. Sonuçları son iki sütunda görüyoruz. ES Cloze sütununda gördüğünüz bölümde “Cloze Test” uygulanmış çalışmanın sonuçlarını görüyoruz. Bu “*cloze test*” alıştırması, bir metnin içerisindeki kelimeleri anlamlı bir bütün oluşturmak amacı ile verilen kelimelerle doldurma alıştırmasıdır. Bu tip bir yaklaşımla yabancı dil öğretmek en iyi ğretim tekniği olmamakla birlikte iyi bir test şeklidir. Öğrenciler sürekli bu yöntemle çalışsalar dahi İngilizce de daha iyi olamayacaklardır. Ancak test yöntemi olarak bu yöntem uygundur. Tablodaki en son sütuna baktığımızda; yabancı dilde okuma yöntemi ile alınmış sonuçlara bakalım. Bunlar etki boyutudur. Burada bazı etki boyutlarının sonucunu ele alalım. Etki boyutu pozitifse ki burada pozitif; okuma yapan öğrencilerin sonuçlarının istisnasız olarak daha iyi olduğunu görüyoruz. Bu sonucun tüm çalışmalarda aynı derecede önemli olduğunu görüyoruz. Etki boyutu rakamlarını yorumladığımızda 0.22, 0.23 gibi rakamların küçük etki bıraktığını; 0.45, 0.46 gibi rakamların çalışmanın orta seviyede etkili olduğu anlamını, 0.70, 0.80, 0.90 gibi rakamlardan çalışmanın oldukça etkili olduğu anlamı çıkarılmalıdır. Yine istatistikleri

hatırlarsanız, Etki boyutu 1,0 olan sonuçta bir grup standart sapmanın daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Ortalama Etki Boyutu ise 0.4-0.7'dir. Bu olay hesaplama ile de ilgilidir. Diğer bir deyişle; bayanlar baylar bu sonuçlarla Sürekli Sessiz Okuma yapmanın faydalarını görüyoruz. Denediğimiz her şekilde bu yöntemin oldukça başarılı olduğunu tespit ettik. Deneme alanlarının içinde hem anadilde İngilizce öğrenimi, hem de 2'nci dilde İngilizce öğrenimi var. Bu çalışmalar Amerika'da da anadil öğrenimi süresince yapıldı, İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği diğer ülkelerde de. Ayrıca Japonca ve İspanyolca öğrenimi için yapılan çalışmaların sonucu da Sürekli Sessiz Okuma yönteminin bizi başarılı sonuçlara ulaştırdığı görülüyor. Şu ana kadar bu yöntemle alınan tüm sonuçlar iyi. Bu bulguları; benim özel olarak ilgilendiğim favori araştırma alanlarımdan biriyle pekiştirmek istiyorum. Bu alan; “vaka tarihçesi”. Geçmiş ile ilgili bilgilerin oluşturduğu vaka tarihçeleri benim özel ilgi alanım. Geçmişe dayalı bu olaylardan sizlere bazı örnekler vereceğim. Bu olaylarda, okuma becerisini geliştiren kişilerin hayatlarının nasıl değiştiğini ve sonucun onları çok başarılı kıldığını anlatanlar var. Her bir durumda ise; tecrübe sahiplerine baktığımızda bu insanların yoksulluk içinde yaşayan ve kitaplara ulaşmaları zor olan insanlar. Bir şekilde kitaplara ulaşmayı başarıyorlar ve bu olay onların hayatlarını değiştiriyor. Sayfa 10'un sonunda yer alan vaka tarihçesine baktığımızda Amerika'da ünlü olan eğitimci ve aktif kişiliği ile Goeffrey Canada'yı görüyoruz. Sinema ve belgesel olarak hazırlanmış *Superman'i Beklerken*'in kahramanı. Filmin konusu; Harlem'de fakir çocuklar ile ilgili. Bu okullarda sıkı disiplin ve yoğun bir çalışma ortamı var, tabii test sonuçları da iyi. Ancak; okullarda birçok acı yaşanıyor ve zorunluluklar bu okulda gerçek eğitim faaliyetlerinin önünde. Goeffrey Canada, otobiyografisinde; yoksulluk içerisinde ki bir ortamda New York'ta yoğun şiddetin, birçok suçun, sokak çetelerinin kol gezdiği hayattan bahsediyor. Bu kitabın ilk bölümünü çok ilginç buldum. Orada söylediği şu: Okumayı sevdim çünkü doymak bilmeyen bir şekilde okuyan annem kendisi okuduğu kitapları bitirdikten sonra bana verirdi ve bu şekilde kendimi geliştirdim. Okulda itibar görmek için

okuyan Goeffrey Canada'nın en iyi arkadaşı da iyi bir okuyucu idi ve kitapları değiş tokuş yaparak okuma alışkanlıklarını geliştiriyorlardı. Onun okuma ile ilgili felsefesini şu andaki okullarda göremiyoruz. Bu oldukça trajik bir durum. İkinci vaka tarihçesi örneği Liz Murray ile ilgili. Onun hikâyesi de Goeffrey Canada ile benzer. Geçen yıl çıkan "*The Breaking Night*" adlı kitabın yazarı. Liz Murray, Harvard 'da okumuş ve yüksek lisans yapmış bir yazar. Ancak İngiltere'de, İngilizcenin anadil olduğu bir yerde yoksulluk içerisinde büyümüş biri. Daha sonra New York'a gelmiş. Babasının çok ilginç bir alışkanlığı var. Onun yetiştiği dönemde halk kütüphaneleri arasında bir aę bağlantısı olmadığı için kütüphaneler birbirinden bağımsız. Yani bir kütüphaneden ödünç aldığınız kitaplarla ilgili diğer kütüphanenin hiçbir bilgisi yok. Liz'in babası da bir kitap kurdu. Bir kütüphaneye üye oluyor bir sürü kitap alıyor ve geri vermiyor, diğer bir kütüphaneye gidiyor ve oradan da bir sürü kitap alıp geri vermiyor. Dolayısı ile Liz, evde binlerce kaçak kütüphane kitaplarıyla büyüyor. Okula ise sadece sınav haftasından iki hafta önce gidiyor. Bu süre onun sınavlara hazırlanması için yeterli bir süre. Bu konu ile ilgili Liz şöyle diyor: "Okul sıralarında aldığım akademik eğitim sadece yılın sonunda okula devam ettiğim son günlerdeki eğitimden ibaret. Sahip olduğum bilgi, evde babamın kütüphaneden alıp geri götürmediği kitapları okumam sayesinde olmuştur. Bu bilgileri akademik ortamla birleştirdim. Son günler gittiğim okulda girdiğim sınavların hepsini bu sayede geçtim."

Diğer bir vaka tarihçesi oldukça ilginç. Çünkü şu anda Amerika'da okullarda yaygın olan bir görüşün karşısında olan bir durumu içeriyor. Bu görüş; öğrencilerin mizahi kitapları okumaması gerektiği ile ilgili. Görüşe göre, mizah kitapları çocukları suç ve şiddete yönlendiriyor. Bu görüşün doğru olduğunu düşünürseniz, şu örneği incelememiz gerekir. Bu örnek Nobel Barış ödülünü kazanan Rahip Desmond Tutu ile ilgilidir. Desmond Tutu akademik eğitiminin yanı sıra onun mizah dergi ve kitapları okumasına izin veren babasına teşekkür ediyor. Desmond Tutu'ya göre bu okumalar ona İngilizceyi ve okumayı sevdirmiş. Son örnek Richard Wright ile ilgili. Richard Wright Afrika kökenli bir

Amerikalı yazar. Muhteşem bir yazar. Otobiyografisinde nasıl kitaplardan yoksun olarak büyüdüğünü anlatıyor. Siyah çocuk olarak çağrılan yazar evinde nasıl yetiştiğini kitabında anlatıyor. Büyükannesi, onun kitap okumasını kesinlikle onaylamadığı için, evde hiç kitap yok. Richard sırf okuyabilmek için, gazete dağıtımı yapıyor ve gizlice gazeteleri okuyor. Sonunda kitaplara ulaşabileceği başka bir yol buluyor. Beyaz bir arkadaşından kütüphane kartı ediniyor ve sanki onun adına kitap alıyormuş gibi yaparak kitaplara ulaşıyor. Bir yazar olarak yazma becerisini nasıl geliştirdiği sorulduğunda ise, dilbilgisi okuma ve çalışmanın sıkıcı olduğunu, sadece roman okuyarak yazma becerisini geliştireceğini hissettiği için sadece okuma yaptığını anlatıyor. Yine okuma teorisinin ne kadar doğru ve verimli olduğunu bu örnekte de görüyoruz. Peki, okuma bu kadar faydalı ise; çocukları, öğrencileri hatta yetişkinleri okumaya nasıl yönlendireceğiz? Bunun en iyi yolu basit bir şekilde sadece okuma yapmak. Dil öğrenimi içinde sınıf içinde bir okuma programı doğrultusunda Sessiz Okuma çalışması yapmak. Okuma yapan öğrenci gruplarının başarılarıyla ilgili araştırmalara ek olarak başka bir çalışmadan bahsetmek istiyorum. Bu çalışma 1975 yılında, 6'ncı sınıf, 12 yaş ve erkek öğrencilere uygulanmış. Çalışmadan 6 yıl sonra çalışmayı yapan kişi bu öğrencilere posta kartı göndermiş ve çalışma grubundaki öğrencilerin okuma alışkanlıklarını daha fazla arttırdıklarını görmüş. Yani bu çalışma onlarda verimli bir alışkanlık haline dönmüş. Meslektaşlarımdan biri olan Jim Trelease kitap okuma alışkanlığı ile ilgili yeni bir kavram oluşturdu. “En güzel kitap”. Her şeyin ilki önemli olduğu gibi, burada da öğrencinin ilk kez hoşlandığı kitabı bulmanın önemli olduğu görüşü üzerine kurulu bir kavram. Bunu ben de kendi öğrencilerimle bir çalışma olarak denedim ve bununla ilgili bir yazı web sitemde var. Tüm üniversitelerde olduğu gibi çalışmayı öğrencilerim yaptı, ben de sonuçlarından faydalandım. Çalışmada öğrencilere şu soru soruldu: Okumaktan hoşlandığınız, sizi heyecanlandıran bir kitap oldu mu? Örneklem grubundan %50-%80 oranında evet cevabı alındı. Bu kitabın hangi kitap olduğu sorulduğunda ise cevapları “Garfield” idi. Sonunda televizyondan daha iyi bir şey bulmuş

olduk. En popüler kitapların ilk sıralarında yer alanı “*Kaptan Düşükdon*”. Harika bir isim değil mi? Bu kitap; Kaptan Düşük Don karakterinin iç çamaşırı ile kentin üstünde uçarak kötü adamlara zorlu zamanlar yaşatan bir öyküler dizisinden oluşur, Kaptan Düşükdon yaptıklarının hiç birini daha sonra hatırlamaz. Gördüğünüz gibi tek bir kitap, okuma sevgisini kazandırmak için yeterli. Bu da bizim için yeni bir gelişmedir. Bu konu ile ilgili başka bir tecrübe eklemek istiyorum. Meslektaşım Christine tarafından ortaya konan bu tecrübe de Çinli çocuklarla ilgili. Okumanın dil gelişimindeki olumlu etkisinin tüm diller için evrensel olduğunu düşünüyorum. Christine’nin yürüttüğü bu programda Çin’den Amerika’ya gelen çocuklar var. Amerika’ya geldikten birkaç yıl sonra İngilizce’yi her Çinli’nin bilmesi gereken Mandarin dilinden daha iyi konuşmaya başlıyorlar. Meslektaşım ise; onların anadillerini unutmamaya çalışmalarını sağlamak için bir program yürütüyor ve onları mümkün olduğu kadar çok anadilleri ile bağlantıda tutmaya çalışıyor. Öğrenci grubunun içinde Daniel diye bir öğrenci var, bu öğrenci hiçbir çalışmaya katılmak istemiyor, sınıfa gelmiyor, hiçbir okuma çalışmasına katılmıyor. Programa katılmak istemiyor. Onun tercihi arkadaşları ile birlikte “*angry birds*” oynamak. Christine onu programa katılması konusunda ve kendi anadilini unutmaması konusunda bilinçlendirmeye çalışsa da, Daniel bunu hiç önemsemiyor. Programın son günü, Christine ona evde okumayı denemesi için birçok kitap veriyor. Bu kitapları başta önemsemeyen Daniel’i kitaplardan bir tanesi meraklandırıyor. Bu kitap geleneksel Çinli savaşçıları konu alan bir kitap. Kung-fu dizilerine benziyor. Çok güzel yazılmış kitaplar. Konuları 1850’lerde geçiyor ve düşmanlıklar nedeniyle birbirlerini öldürmeye çalışan savaşçıları konu alıyor. Ana temaları dürüstlük, etik değerler. Doğru zamanda doğru şeyleri yapmaya çalışan karakterleri konu alıyor. Ben de bir tanesinin İngilizce çevirisini okudum ve çok hoşuma gitti, mükemmel yazılmıştı. Ben de böylece bu seri ile tanışmış oldum. Daniel de kitabı çok seviyor ve evde annesi ile bir anlaşma yapıyor. Bu anlaşmaya göre annesi ona kitabı okurken o da bulaşıkları yıkayacak, bu şekilde Daniel’in tamamen bilinçsiz bir şekilde

anadilinde okuma yaptığını ve anadilini geliştirdiğini görüyoruz. Burada önemli olan husus ise, aslında Daniel’in hala Mandarin dilini hiç önemsememesidir. Onun tek ilgilendiği şey, romanlarda ne olup bittiğidir. Bu örneklerle birlikte yeni bir kavram oluşmuştur. “*İlgi Uyandıran Kitap*” Kendinizi algılamanız değişir. Chicago Üniversitesinden düşünür Csikszentmihalyi bu kavramı “*akış*” diye adlandırır. Kendinizi algılamanız azalır. Zamanı algılamanız değişir. Sadece siz ve kitap kalırsınız. Öyküde kaybolup gidersiniz. Yaşamlarımızda da hep zorlayıcı girdi arayışı içinde oluruz. Zevk aldığımız nokta işte buradadır. Çok zevkli bir şey yaptığımızda günlük yaşamın sıkıntılarını unuturuz. Zorlayıcı girdi varsa, şekli bizi endişelendirmez, dilbilgisi bizi endişelendirmez, önemli olan öyküdür. Zorlayıcı girdi mevcutsa her şey tamdır, dil edinimi gerçekleşir. Bunu yapmak kolay değildir çünkü sınıflarımızda bireysel farklılıklar mevcuttur. Fakat uygulamadaki kısıtlamalar nedeniyle teoriden vazgeçemeyiz. Böylesinin doğru olacağını düşünüyorum ben. Filmler zorlayıcıdır değil mi? Film izlerken ilginç olması yeterli değildir. Terminatör 5’i sabırsızlıkla bekliyorum. Terminatör 5 çekiliyor, biliyorsunuz değil mi? Başrolde kimin olacağını tahmin edin bakalım. ... Arnold. Terminatör 5’te Arnold oynayacak, müthiş değil mi? Zorlayıcı olacak. Şimdi de benim tüm bu hususlarda ne yaptığımı, okuma alışkanlıklarımın ne olduğunu anlatacağım. Benim konuyu özetleme yolum da bu. Diğer dillerdeki düzeyimi zevk için okuyarak korumaya çalışıyorum. Benim bu konudaki sorunum ise dünya çapında ünlü biri olmamdan kaynaklanıyor. Bu nedenle de toplum içinde Stephen Krashen olarak hep dikkatli olmam ve bu dilleri bilmem gerekiyor. İnsanlar yanıma yaklaşıp Fransızca ve Almanca gibi yaygın dillerle konuştuklarında onlara yanıt vermem gerekiyor. Fransızca konuşan, Almanca konuşan hiç kimseyi tanımıyorum. Sanırım bu dilleri konuşan biriyle arkadaş olamayacağım çünkü benim daha iyi öğrenmeye çalıştığım bir dili konuşuyorlar. Deneseniz de bir işe yarayacağını sanmıyorum. İlginç ve zorlayıcı bir arkadaşınızın olması gerekiyor. On, on beş yıl önce roman okumaya başladım. İlk başlarda Amazon’dan sipariş ediyordum ama zamanla bu bana pahalı gelmeye başladı

ve Şu anda kitap değiştirme oluşumlarının birinden sipariş ediyorum. Sadece ve sadece, aynı zamanda hem beni tamamen zorlayan hem de anlaşılabılır olan kitapları okumaya çalışıyorum. Bu nedenle son 10-15 yıldır Fransızca ve Almanca olarak bilim kurgu okuyorum ve son zamanlarda bunlara İspanyolcayı da ekledim. Çok güzel bir Şey bu. Yanımda taşıyıp istediğim an çıkarıp okuyabiliyorum. Şu an bir ikilem yaşamaktayım. Aynı anda iki kitap okumaktayım. Otel odamda Şu anda Almanca bir çizgi roman var: *Startrek, Gelecek Nesil*. Muhteşem bir Şey, bayılıyorrum okumaya, tamamen zorlayıcı bir roman ve elimden bırakamıyorum. Yine yanımda Fransızca bir bilim kurgu romanı da var. Oldukça iyi bir kitap. Ne demek istediğimi anladınız, değil mi? İlginç ama zorlayıcı değil. O kitabı okumayı bırakmak için sürekli bahaneler üretiyorum. Őimdiye kadar üçte ikisini bitirdim ve birkaç gün içinde bitirebilirim ama sürekli bahaneler üretiyorum otel odamda bırakmak için. İlginç bir girdi bizim için yeterli değildir. Derslerimizdeki amaç zorlayıcı girdi yaratmaktır. Olaya bir de Şu açıdan bakalım. Okul, birçok ğrenci için anlaşılabılırdır ama zorlayıcı değildir. Bu nedenle başarısızdır zaten. Dış dünya ise oldukça zorlayıcıdır ama her zaman anlaşılabılır değildir. Yapmak istediğimiz, iki Şeye aynı anda sahip olmaktır. Elbette hem anlaşılır olmayan hem de zorlayıcı olmayan kitaplar yazan bazı meslektaşlarımın da olduğu doğru. Fakat bizim yapmaya çalıştığımız oldukça zor bir Şey. Dil eğitimi sınıflarındaki amacımız da budur zaten. Anlaşılabılır ve aynı zamanda zorlayıcı. Şimdi Mandarin inCESinde bazı materyaller hazırlamaya çalışıyoruz. Yetişkinler için, hiç Mandarin inCESi bilmeyen birinin bile başlangıçta anlayabileceği ilginç, anlaşılabılır ve zorlayıcı öyküler yaratmaya çalışıyorum. Büyüleyici ama başarması da bir o kadar zor olan bir Şey bu. Şimdi size öykümüzü anlatacağım. Öyküyü bilen evet desin. Tamam, oldu. Bunu başarmaya çalışıyorum ve inanın bana öyküyü yazmam tam bir yılımı aldı çünkü yapması gerçekten zor bir iş. Sahne Şöyle: ABD’den Harry adında genç bir adam Pekin’e okumaya gelir. Kore’den Minji adında genç ve güzel bir bayan da Pekin’e gelir. Pekin’deki havaalanına ulaşırlar. ABD haritası, Harry, yakışıklı ocuk, Kore

haritası, Minji resimleri kullanarak bunu anlaşılır yapabilirsiniz değil mi? Uçakta uçuyorlar, bir uçak resmi, havaalanı resmi, havaalanına inerler. Harry Minji'yi havaalanında görür. Bilirsiniz işte oklar kullanarak gösterirsiniz, yakışıklı genç, vay canına. Minji Harry'yi havaalanında görür, yakışıklı çocuk. Bunu resimlerle gösterebiliriz. İlk bölümün sonu. İkinci bölümde ise sınıfta ortaya çıkarlar. Tahmin edin bakalım ne olur? Aynı Çince sınıfindalar. Harry Minji'yi görür, çok güzel kız. Minji Harry'yi görür, yakışıklı çocuk. Sınıfta ilk günde ne yapılır? Öğretmen öğrencilere adlarını sorar. Adın ne? Adın ne? Güzel bir tekrar çalışması. Adın ne? Harry. Öğretmen Minji'ye yaklaşır, adın ne? Minji bir şey söylemez. Adın ne? Minji yine bir şey söylemez, Harry'yi seyreder; yakışıklı çocuk diye geçirir içinden. İşte böyle devam eder. İkinci bölümde Harry fidye için kaçırılır ancak öykünün devamı için kitabı almanız gerekecek. Tüm bunlar olurken yapmamız gereken girdiyi anlaşılabilir ve ilginç hâle getirmek olacak ve buradaki gizli silahımız da öğrenciler olacak. Bunu sizler de görmüş olmalısınız. Diyelim ki yirmi kişilik bir sınıfınız var ve İngilizce olarak yaratıcı bir şeyler yazmalarını istiyorsunuz. 20 öykü arasında 2-3 tane gerçekten ilginç, neredeyse zorlayıcı öyküler çıkacaktır. Çünkü her sınıfta bu yaratıcılığı görebilirsiniz ve bence bu diğer kaynağımız olacaktır. İşte bu husus okumanın temel düşüncesi olacaktır. Şimdi bir diğer konuya geçmek istiyorum. Bir sonraki oturumda başka iki kavrama daha değineceğim. Kitaplara erişim ve bunun neden önemli olduğuyla ilgili biraz konuşacağım ve size bir uluslararası çalışmamızdan bahsedeceğim. Daha sonra da yazma konusuna değineceğiz. Yazma bizim için ne ifade etmektedir? Yazmanın dil edinimine yol açmadığı, başka bir şeye yol açtığı iddiasına değineceğim. Tüm bunları 10 dakika sonra konuşacağız. Şimdi kısa bir ara. Kütüphane hakkında bir şeyler söylemek istiyorum. Yazma konusunda bir şeyler söylemek istiyorum. Belki de sınav yapma ve bunu nasıl biraz daha etkin hâle getirebileceğimize dair bir şeyler söylemek istiyorum. Kütüphane, kütüphaneler, kütüphaneler, kütüphaneler. Okumayı teşvik etmek istiyorsak, en önemli faktör kitapların orada bulunmasını, elbette ki kitaplara erişimi sağlamaktır. Bu

önemli bir husustur. Örneğin, çocuklara okumakta olduğu kitabı nereden temin ettiğini sorarsanız, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çalışmalarda çocukların % 33 ile %99'u bir şekilde de olsa kütüphanelerden bahseder. Çocuklar kitaplarını kütüphanelerden alırlar, oralardan yararlanırlar. Bu noktada keşfettiğimiz bir husus da var bunu bir sonraki t-şörtlünüze yazmanızı öneririm. "Kütüphane ne kadar iyiye, okuma başarısı da o kadar yüksek olur. Okul kütüphanesi ne kadar iyiye, okuma sınavı notları da o kadar yüksek olur." Bu sonucu son yirmi yılda ABD'de ve diğer başka yerlerde yapılan birkaç uluslararası çalışmada bulmaktayız. Bu gerçekten ilginç, bu sonuçları bulmaya devam ediyoruz ve gazetelerde de yazılıyor bunlar. "Kütüphane-Yüksek Test Notlarını yayınladılar ve aynı gazetede kütüphanelere tahsis edilen paranın düşürüldüğü, daha da düşürüldüğü yolunda haberler yer alır. Dün New York Times'la bir görüşmem vardı. Dün New York Times'taydım, alkış lütfen. Teşekkür ederim New York Times için. Önemli bir yazı çıktı. Bu grup toplanıyor ve okuyacak bir şeyleri olmayan yoksul çocuklara kitap dağıtıyorlar. Araştırmalar da bunu doğrulayan veriler ortaya çıkarıyor ve bu evrensel bir durum. Gerçekten yoksul çocukların gerçekten okuma materyallerine hiç erişimleri yok. Sizler zaten bunları biliyorsunuz ve ben sadece verileri sunacağım. ABD'de kısa bir süre önce iki farklı toplum kesiminde bir çalışma yaptık. Bilerek tamamen karşıt iki toplum kesimini ele aldık: biri çok varlıklı, diğeri çok yoksul. Varlıklı toplum kesimi Beverly Hills'ti. Film yıldızlarının yaşadığı Beverly Hills'i televizyonlardan anımsarsınız. Seçtiğimiz diğeri toplum kesimi ise oldukça yoksul ve sorunlu bir bölge olan Watts'tı. Çocuklara sorduk. Tekrar anımsatayım, burası ABD fakat bu dünya genelinde bir olgu. Çocuklara evlerinde okuyabilecekleri kaç kitap olduğunu, bunların kendilerine mi ağabey ve ablalarına mı ait olduğunu sorduk. Beverly Hills: 200. Bu çok da çılgınca değil çünkü ben çocukken benim de o kadar kitabım vardı. Benim çocuklarımın ve torunlarımın da o kadar var. Bu arada özel bir beşinci oturum yapacağım ve torunlarımın fotoğraflarını göstereceğim ama buna katılım zorunlu değil. Watts: 0,4. Bir kitaptan bile az. Varlıklı

kesimin çocuklarının 200'ün üzerinde, yoksul kesimin çocuklarının 1'den az kitabı var. Daha sonra sınıf kitaplıklarına gittik. Vasat bir varlıklı Beverly Hills Okulu kitaplığında 400, Watts'ta ise 50 kitap vardı. Beverly Hills'da sınıflardaki ortalama kitap sayısı 400, Watts'da ise 50'dir. Beverly Hills'daki çocukların evdeki kitap sayısı, Watts'daki çocukların sınıflarındaki kitap sayısından 4 kat daha fazladır. Beverly Hills'daki okul kütüphaneleri de çok daha iyi durumdadır. Ayrıca daha fazla kitapçı vardır. Bizim çalışmamız ve diğer çalışmaların sonuçlarına baktığımızda zengin ve fakir toplumların kitaplara erişimleri arasındaki fark çok büyüktür. Varlıklı ailelerin çocuklarının etrafı kitaplarla sarılı, adeta kitap bombardımanına uğramış gibiler. Fakir çocuklarda ise hiçbir şey yok. Siyasetçilere sürekli söylüyoruz. Kitap okumaya ve okutmaya yönelik çalışmalar, yeni politikalar oluşturmamız. Çocukların daha iyi ve daha çok okuması gerekir, fakat biz onlara ihtiyaç duydukları şeyi veremiyoruz. Fakir çocukların kitaplara erişimini sağlayacak tek yol kütüphanelerdir. Burada sizinle paylaşmaktan çok mutluluk duyacağım bir konu var. Muhtemelen bugüne kadar yer aldığım çalışmaların içerisinde en önemli olanı budur. Tayvan'da bir meslektaşım ile beraber bir çalışma yaptık. PIRLS adında uluslararası bir sınav vardır. Bu sınav 40 farklı ülkede 10 yaş çocuklarına uygulanan bir sınavdır. Sınav sonuçları açıklandığında gazeteler bu habere bayıldılar. Sanki futbol maçı gibi, kim kazanacak, dünya kupasını kim alacak gibi. Sınav sonuçlarını yayınladılar ve hangi ülkelerin en iyi olduklarını açıkladılar. Finlandiya İsveç'i yendi mi? İtalya Almanya'yı yendi mi? Kore Japonya'yı yendi mi? Ve bir ülke hariç diğer bütün ülkeler okuryazarlık konusunda kriz yaşadıkları sonucuna vardılar. Finlandiya sürekli kazandı ve diğer ülkeler kendilerini aşağılanmış hissettiler. Bunun üzerine siyasiler temel okuma programları oluşturmaları gerektiğine karar verdiler. Bu arada çocuklara verilen sınavlar kendi dillerinde yapılmaktadır. Biz çalışmamızı yaptık, tabii ki kimin kazandığı umurumuzda değildi. Yüksek okuma puanları etkenlerine baktık. Önce yoksulluğa baktık. Yoksulluğun sınav sonuçları üzerinde çok güçlü bir etkisi vardı, tabii ki bu etki de negatif bir etkiydi.

Yoksulluk düzeyi arttıkça, sınav sonuçlarında düşme görüldü. Daha sonra okulda sessiz okuma yapan öğrencilerin yüzdelere baktık. Bunun da orta düzeyde olumlu etkisi olduğunu gördük. Ve kütüphane... 500 ve üzeri kitap bulunan bir kütüphaneye erişimi olan çocukların sonuçlarına baktığımızda ise çok güçlü etkisi olduğunu gördük. Hatta bu etki hemen hemen yoksulluğun yarattığı etki kadar güçlüydü. Bu şu demek: yoksul öğrencilere iyi bir kütüphane imkânı sağlandığında, yoksulluğun kitap okuma üzerinde yarattığı olumsuz etki telafi edilmiş olur. Kütüphane bir eşitleyicidir, zengin ve fakir arasındaki uçurumu kapatır. Bu müthiş bir sonuç. Ve okumaya yönelik talimat verilmesinin yarattığı etki. Bu etki eksili rakamlarda çıktı ve negatif bir etkiydi. Ne kadar çok okuma talimatı verilirse sonuçlar o kadar düşük çıktı. Eğer bir ülkedeki yoksulluk oranını biliyorsanız, okullarda yapılan sessiz okuma faaliyetleri hakkında bilginiz varsa ve kütüphane durumunu biliyorsanız, o zaman o ülkedeki okuma oranını bulabilmek için gerekli verinin %63'ünü biliyorsunuz demektir. Bu büyük bir oran. Bu sonuç birçok başka çalışmada da aynı çıkmıştır. Hatta bu konuda yapılan ve aynı sonucu bulan yayınlanmamış bir doktora tezi de bulduk. Sonuç şu: kitaplara erişim yoksulluğun olumsuz etkilerini telafi eder. Bana yabancı dil eğitimiyle ilgili ve bu konuda ne gibi iyileştirme ve yenilikler yapılabileceğine yönelik sorular geldiğinde, önce şunu söylüyorum: bana kütüphanenizden bahsedin. Bir okula ziyarete gittiğimde ilk görmek istediğim yer kütüphanedir. Eğer bana bu tür bir askeri kurumda yabancı dil eğitimiyle ilgili bir şey sorarsınız, ben de size kütüphanenizi sorarım ve görmek isterim. Kütüphanenizde sürükleyici, ilgi ve merak uyandıran kitap sayısının çok olması gerekir. Bu olmazsa yeni bir dil programına başlayamazsınız. Kütüphaneler konusundaki yorumum bu. Şimdi yazma konusunda bir şeyler söylemek istiyorum. Bu, bahsetmekten çok keyif aldığım bir konudur. Size başkalarının bu konuda yaptıkları çalışmalardan ne gibi sonuçlar bulduklarını söyleyeyim. Bu bana yazar olarak inanılmaz derecede yardımcı oldu. Kişisel olarak bu çalışmaya katkıda bulunan birçok bilim insanına minnet borçluyum. Yazma, dil edinimine yol açmaz. Daha çok yazdıkça

diliniz o kadar çok gelişmez. Öğrencilerinize daha çok yazma faaliyeti yaptırmanız onları geliştirmez. Yazma çıktıdır. Ama biz dili girdilerle ediniriz. Yazma çok daha farklı bir şeye neden olur. Şu anda bazıları yazıyorsunuz. Yazdıklarınızı kimse okumayacak, hatta belki siz bile okumayacaksınız. Ama işe yarıyor. Size karmaşık gelen şeyleri yazıyorsunuz ve yazdıklarınız daha anlaşılır hale geliyor. Yazmak düşünmenize, sorunları çözmenize yardımcı olur. Size bu konuda birçok sıkıcı bilimsel araştırma sonuçları verebilirim. Ama ben size bu konudaki en iyi kanıtı vereceğim. 1992’de yazılmış bir mektup. Mektup gazetede bir köşeye yazılmış bir mektuptur. Amerika’da Ann Landers isimli ünlü bir köşe yazarı vardır. Köşesinin adı “Sevgili Ann Landers”dır. İnsanlar buraya kişisel problemleri hakkında yazılar yazarlar ve o da insanlara tavsiyelerde bulunur. Mektuplardan biri şudur: Sevgili Ann Landers. Jerry ile evlenmeli miyim evlenmemeli miyim? Sana biraz ondan bahsedeyim. Sorunların ne olduğunu anlatayım. 31 yaşında ama 14 yaşında gibi davranıyor. Bir türlü bir iş tutturamadı ve benden bu son yıl içerisinde üç kere borç para aldı. Ailem onu sevmiyor. Ayrıca çok da kıskanç. Beni gece eve bıraktıktan sonra eve gidip 20 dakika sonra evi arayıp beni kontrol ediyor evde miyim değil miyim diye. Bir gece duştayken telefonu duymamışım. (...) Amerika’da 1970’lerden itibaren dizgi süreci üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Kaçınız bunu duydunuz: dizgi süreci ya da yazma süreci? Bana göre bu yazmadaki engellerin nasıl aşılabacağı ile ilgili bir konu. Bütün yazarların zorlandığı sınırlılıklar vardır. Size altı tane ilkedden bahsedeceğim. Bunlar gerçekten çok yardımcı olmaktadır. Dört tanesi zaten klasik, bilinen ilkelerdir. Ben bunlara iki tane daha ekledim. Bunları öğretmek çok kolay değildir. Birincisi tekrardır. Büyük yazarlar bilirler ki taslaklarının üzerinden geçtikçe çok daha iyi fikirler üretirler. Vasat yazarlar bunu bilmezler. Fikirlerinin ilk taslakta olduğunu ve sonraki gözden geçirmelerin sadece yazım hatalarını düzeltmekten ibaret olduğunu sanırlar. Bilmezler ki yazmada asıl anlatılmak istenen şey başlangıçta yazdığınız değil sonuçta yazdığınızdır. O yüzden de asıl fikirlerimiz ilk taslakta olmaz, sonrakilerde olur. Kurt Vonnegut’dan aldığım, roman

yazarları ile ilgili çok sevdiğim bir alıntı vardır. Vonnegut’a göre, roman yazarlarının IQ seviyesi alışveriş merkezlerinde çalışan kozmetik danışmanlarıyla aynı seviyededir. Biz yazarların asıl gücü sabırdır. Yazmak, aptal bir insanı bile orta düzeyde akıllı yapabilecek potansiyele sahiptir. Eğer aynı şeyle ilgili defalarca yazarsak her seferinde kendimizi az da olsa geliştiririz. Bu, pompayla balon şişirmek gibi bir şeydir. Herkes yapabilir. Tek ihtiyacımız olan şey zamandır. Yazmadığımız bir konu hakkında yorum yapıp fikir yürütmek çok zordur. Eğer bir konu hakkında yazmışsanız ve düşünmüşseniz o zaman yeni fikirler üretebilirsiniz. Mark Twain’e göre iyi bir konuşma yazmanız için en az üç hafta harcamanız gerekir. İkinci ilke planlamadır. İyi yazarlar plan yaparlar. Plan, yolculuğa başlamadan önceki yol haritanızdır. Ama önemli olan şey şudur: iyi yazarlar yoldayken güzergâhta değişiklik yapabilirler. Yol aldıkça, tekrar ettikçe, gözden geçirdikçe yeni fikirler üretirsiniz. Yeni bir fikir geldiğinde mutlu olun. Onu kabul edin, benimseyin ve yazınızda değişiklikler yapın. Bu iyi bir şeydir, çünkü yeni bir şey öğrendiniz anlamına gelir. Bu konuda Peter Elbow’un tavsiyelerine uyuyorum. Okuduğum bir metnin üçte ikisine geldiğimde durup okuduğum bölümü tekrar ederim, taslak çıkarırım. Bu zaman kaybı gibi gelebilir ancak aslında yeni bir yol haritası oluşturuyorsunuz. Hedefe giden daha iyi bir yol buldunuz demektir. Bu, ne kadar öğrendiğinizi gösterir. Üçüncü ilke tekrar okumaktır. Bu, yaratıcı işlerle uğraşan herkesin yaptığı bir şeydir. Yazma sadece örneklerden biridir. Eğer her gün yapmazsanız nerede kaldığınızı unutursunuz. Hemingway bu sorunu gidermek için şunu yaptı: yazmaya oturduğunda ilk yaptığı şey bir önceki gün yazdığını okumaktı. Bu çok önemli bir konu. Dördüncü ilke redaksiyonu ertelemektir. Bütün yazarlar bunu yapar. Evrensel bir konudur. (...) Bu dört ilkeyi çok faydalı bulurum ve ben buna iki tane daha ekledim. Beşincisi kuluçka dönemi. Bu evrensel bir konudur; eminim hepinize olmuştur bana da oldu. Dördüncü sınıftaydım; bir problem çözerken ya da bir soruya cevap yazarken, gözümü dikip tavana bakardım. Siz de bunu yaptınız mı hiç? Bu durumda öğretmen ne derdi? “Cevap tavanda mı?” Evet, bugün

biliyorum ki cevap gerçekten de tavanda. Eğer yaratıcılıkla ilgili çalışmalara bakarsanız yeni bir fikir görürsünüz. Bunun adı kuluçka dönemidir. Bunu daha eski araştırmacılardan öğrendim. Wallace'ın (1926) Düşünce Sanatı adlı çalışması bundan bahseder. Buna göre, yeni fikirler herhangi bir yerden gelmezler, doğrudan bilinçaltınızın derinliklerinden gelirler. Aslında bunlar çok uzun soluklu çalışmaların, hazırlıkların sonucudur. Rahatlayın, ara verin, hiçbir şey yapmayın, masadan kalkın, yürüyüşe çıkın ve yeni bir fikirle geri dönün. Bu konuya dair birçok örnek vardır. Birçok ünlü araştırmacı ve düşünür çalışmalarında bu tekniği kullanmışlar ve etkili olmuştur. Takıldığınız yerde kalkıp dolaşın ya da farklı bir şey yapın ve geri döndüğünüzde sorunun ortadan kalktığını göreceksiniz (Krashen, 2011).

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..